

GEORGE P. NEMETESCU

Dr. IN DREPT

AVOGAT

CALAUZA JURIDICĂ

A

FEMEILOR

ROMANE ȘI STRĂINE

CU PRIVIRE LA :

- NAȚIONALITATE;
- DREPTURI POLITICE;
- CONVENȚIUNI;
- MAJORAT;
- CĂSĂTORIE;
- FILIAȚIUNE;
- TUTELĂ;
- ADOPTIUNE;
- ABSENȚĂ;
- DIVORȚ;
- SUCCESIUNI;
- TESTAMENTE;
- NOTE;
- COMERȚ;
- PENSII.

PREȚUL 160 LEI.

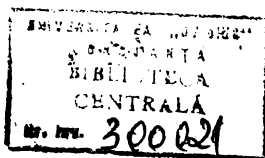
Tipografia „VICTORIA“

BUCUREȘTI, I. — CALEA RAHOVEI No. 19

— 1931 —

**Inregistrată la Trib. Ilfov sub No. 41272
din 21 Oct. 1930.**

Toate drepturile rezervate în ori-ce țară, în tot ce privește titlul și sistemul de coordonare, precum și reproducerea sau traducerea acestei lucrări.

PREFAȚĂ

Lucrarea de față, singură de acest fel până astăzi, răspunde la o necesitate a vieții noastre sociale actuale.

Organizațiunea noastră de Stat, constituită pe baza a numeroase legi, în interesul unui progres al țării, prevede reglementarea drepturilor și obligațiilor fie-cărei persoane, în ori-ce împrejurare a vieții sale.

Toate legile care se referă la aceste drepturi și obligațiuni, privesc, persoanele fizice de ambele sexe, atât cât rolul social aparține unora sau altora.

Dacă până în zilele noastre, rolul social a aparținut în special bărbaților, astăzi însă prin diversele evoluțiuni sociale, rolul social a început să aparțină și femeilor și poate nu greșim când zicem, că el a ajuns aproape egal.

Până în acest timp, interesul era al bărbaților să cunoască cât mai bine legile țării. Astăzi acest interes îl au și femeile, față cu drepturile și răspunderile ce le incumbă, în urmă emancipării lor, din ce în ce mai întinsă, de sub tutela masculină.

Ca o îndrumare în această direcțiune a elementelor feminine, lucrarea de față va servi ca o călăuză cu menirea de a conduce pe femei prin toate straturile de legislație socială ce o privesc și a o orienta, prompt și ușor, asupra materiilor juridice și a actelor ce-i îngrădește întreaga sa viață.

*București
19 Ianuarie 1931*

George P. Nemetescu
Dr. în drept
Avocat

INTRODUCERE

Prin lucrarea de față, înțelegem să dăm posibilitatea elementelor feminine de a se orienta asupra drepturilor și obligațiilor ce le sunt rezervate prin numeroase și variate texte de legi.

Cum aceste elemente feminine, sunt pe deoparte cele naționale (femeile de naționalitate română), iar pe de alta cele streine (femeile de naționalitate streină, stabilite aci) găsim nimerit ca în prealabil să dăm orientarea necesară asupra faptului de a se cunoaște când o femeie este socotită de naționalitate română și când e socotită ca fiind de naționalitate streină.

O asemenea orientare este cu atât mai necesară, cu cât varietatea de naționalități este mai mare în diversele state.

Elementele feminine, au tot interesul a se orienta în această direcție prin aceia că aplicațiunea legilor variază după cum dânsese sunt de naționalitate română sau streină. Femeile de naționalitate română, se bucură numai de protecțiunea legilor române și sunt supuse numai acestor legi; femeile de naționalitate streină, tot, după împrejurări, să se bucure, fie de legile române, fie de legile lor naționale sau de statutul lor național.

Pentru ca să ne explicăm mai clar, vom face o diviziune și anume, ne vom ocupa mai întâi de modul cum se stabilește naționalitatea unei femei române

sau streine și apoi vom arăta și explica chestiunea privitoare la aplicarea statutului național al unei streine.

I

Când și cum e socotită o femeie ca româncă sau streină ?

În această privință o lege specială din 24 Februarie 1924¹⁾ ne arată lămurit cele hotărâte de parlamentul român. Ea explică destul de clar situația ambelor sexe.

Iată conținutul :

Art. 1. — „Naționalitatea română se dobândește în condițiunile acestei legi prin : 1) Filiațiune ; 2) Faptul nașterii pe teritoriul României prevăzut la art. 3 din prezenta lege ; 3) Căsătoria și 4) Naturalizarea”.

Art. 2 — „Sunt români prin filiațiune : a) copiii născuți din căsătoria unui român indiferent de locul nașterii lor ; b) copii naturali ai unei românce născuți chiar în țară streină ; c) copii legitimați de către un român se socotesc că au fost totdeauna români.

Adopțiunea nu produce efecte asupra naționalității”.

Art. 3. — „Sunt socotiți ca români copiii găsiți pe teritoriul României fără tată și mamă cunoscuți”.

Art. 4 — „Streina căsătorită cu un român devine româncă”.

Art. 5. — „Streinii cari au dobândit naturalizarea devin români”.

Art. 6. — „Streinii se bucură îndeobște în România de aceleași drepturi civile de cari se bucură și românii, afară de cazurile unde legea ar fi hotărât altfel. Ei nu pot dobândi cetățenia română și prin efectul acesteia drepturile politice decât prin vreunul din mijloacele prevăzute sub titlu de față”.

Art. 7—35 sunt referitoare la formele naturalizării.

Art. 36. — „Naționalitatea română se perde :

---

1) Monitorul Oficial din 24 Februarie 1924, pag. 1895.

- a) Prin naturalizare dobândită în țară străină;
- b) Prin legitimarea copilului natural de naționalitate română de către un strein;
- c) Prin căsătorie în cazul art. 18;
- d) Prin primirea fără autorizația guvernului român a vre-unei funcțiuni publice de la un guvern strein;
- e) Prin supunerea pentru oricât de puțin timp la vre-o protecțiune streină, ori din care fapt ar rezulta aceasta;
- f) Prin retragerea naturalizării în cazurile art. 41 și 42;
- g) În cazul prevăzut la art. 37“.

Art. 37. — „Românul care fără autorizarea guvernului, va intra în serviciul militar la streini sau se va alătura pe lângă vre-o corporațiune militară streină va pierde calitatea de român“.

Art. 38. — „Românca devine streină prin căsătoria sa cu un strein, exceptându-se cazul când, după legea soțului, ea nu dobândește naționalitatea acestuia sau când și-a rezervat naționalitatea română prin contractul matrimonial sau în lipsa acestuia, prin o declarație expresă făcută în formă autentică, înainte sau cu prilejul contractării căsătoriei“.

Art. 39. — „Românca devenită streină prin căsătorie, redobândește calitatea de româncă prin încetarea căsătoriei, prin divorț sau decesul soțului, dacă își manifestă dorința printr'o declarațiune dată în formă autentică și adresată în țară Ministerului de justiție, iar în streinătate legațiunilor sau consulatelor române.“

Acelaș drept îl are și femeea în caz de separațiune de corp“.

Art. 40. — „Streina care a dobândit calitatea de româncă prin căsătorie, își menține această calitate și după desfacerea căsătoriei prin despărțenie, sau separație de corp, sau prin decesul soțului, afară numai dacă nu și-a manifestat dorința contrarie printr'o declarațiune făcută în formă autentică și adresată în țară Ministerului de justiție, iar în streinătate legațiunilor sau consulatelor române“.

Art. 41-46 sunt privitoare la retragerea naționalității române acordate conf. art. 7-35.

Art. 47. — „Declarațiunile de opțiune ¹⁾ sau de renunțare la naționalitate, în cazurile și în termenele îngăduite de legi sau de convențiunile internaționale ²⁾ ratificate de Corpurile legiuitoare, se vor face, dela data promulgării legii de față în forma prevăzută de art. 21 (în formă autentică) și înaintea autorităților prevăzute de art. 48, afară de cazul când acele legi și convențiuni statornicesc alte forme și alte autorități“.

Art. 48. — „Declarațiunile de opțiune sau de renunțare la naționalitate se pot face pe teritoriul român, în orice comună rurală sau urbană, înaintea autorităților împuternicite după lege de a constata consimțământul și a autentifica actul.

Declarațiunea se va face în șase exemplare, din care numai 3 vor fi liberate declarantului.

Sub sancțiunea prevăzută de art. 51, atât autoritatea care a autentificat declarațiunea cât și persoana care a făcut opțiunea sau renunțarea, sunt obligate fiecare din ele, să trimită câte un exemplar autentificat primăriei comunei unde domiciliază declarantul și prefecturei județului respectiv.

În streinătate declarațiunea de opțiune pentru naționalitatea română sau de renunțare la această naționalitate se va face tot în formă autentică înaintea legațiunilor sau consulatelor române“.

Art. 49. — Privește înregistrarea.

Art. 50. — „Opțiunea sau renunțarea soțului atrage după sine pe aceea a soției, iar renunțarea părinților atrage după sine pe aceea a copiilor mai mici de 21 ani.

Opțiunea și renunțarea pentru minorul fără părinți se va face de tutore“.

---

1) Adică de conservarea unei naționalități.

2) Pentru acestea se vor consulta diverse tratate cu privire la alipire de provincii sau teritorii între state.

Art. 51. — „Declarațiunea de optare sau renunțare este definitivă. Ea nu mai poate fi retrasă.

Se exceptează opțiunea sau renunțarea pentru persoanele prevăzute în art. 50, dacă au dreptul, după lege sau după convențiuni, de a opta sau renunța în numele lor propriu“.

Art. 52. — Arată îndatorirea prefecturilor de a comunica aceste acte etc.

Art. 53. — „Autoritățile și declarații cari nu se vor conforma art. 48 și 48, se vor pedepsi cu amendă dela 5000 la 20,000 lei“.

Art. 54-55 se ocupă de diverse chestiuni de formă și abrogare.

Art. 56. — „Sunt și rămân cetățeni români, fără a fi obligați să îndeplinească vre-o formalitate, locuitorii de mai jos cari, până la data promulgării legii de față, nu vor fi optat pentru o altă naționalitate :

1. Toți locuitorii din Bucovina, Transilvania, Banat, Crișana, Sătmar și Maramureș care aveau indigenatul (apartenența) la 18 Noembrie (1 Decembrie) 1918.

2. Locuitorii din Basarabia care la data de 27 Martie (9 Aprilie) 1918, aveau domiciliul administrativ după legile în vigoare în Basarabia.

3. Locuitorii din vechiul regat cari au dobândit naționalitatea română în condițiunile decretelor legi ratificate prin art. 133 din constituție.

4. Locuitorii din județele Caliacra și Durostor, căroro li s'a recunoscut naționalitatea română prin hotărâri definitive ale comisiunilor prevăzute în art. 6 din legea dela 1 Aprilie 1914 și în art. 10 și următorii din legea dela 26 Iulie 1921 pentru organizarea Dobrogei noi.

5. Persoanele originare din Bucovina, Transilvania, Banat, Sătmar, Crișana și Maramureș, domiciliat la data unirii în vechiul Regat, întrucât posedau indigenatul (apartenența, apartenența sau competența) într-una din comunele din teritoriile menționate.

6. Persoanele cari la data unirii, deși nedomiciliate în vre-una din comunele din Bucovina, Basarabia,

Transilvania, Banat Crișana, Sătmar și Maramureș, erau însă născute în acele comune din părinți domiciliați acolo.

7. Românii de origină din teritoriile fostului imperiu rus și din cele atribuite statelor Serbo-Croato-Sloven, Cehoslovacia, Polonia, Italia, Austria și Ungaria, cari vor fi optat pentru naționalitatea română înaintea autorităților locale din aceste State, sau a oricărei autorități române.

8. Locuitorii din comunele cari la stabilirea sau rectificarea fruntariilor trec de sub suveranitatea unui alt stat sub suveranitatea statului român, întrucât întrunesc condițiunile cerute pentru categoriile de locuitori de sub No. 1 și 2^a.

Art. 57. — „Dobândirea naționalității române în condițiunile prevăzute mai sus de către soț și părinte a trage după sine obținerea acelei naționalități pentru soția și copiii aflați sub puterea părintească”.

Art. 58 e privitor la formele de naturalizare.

Art. 59. — „Copii născuți în Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banat, Sătmar, Crișana și Maramureș, cari la data unirii nu se vor fi putut prevala de o altă naționalitate, dobândesc naționalitatea română”.

Art. 60—68 sunt privitoare la formele de opțiune și opțiunile sau renunțările făcute înainte de promulgarea acestei legi.

Art. 69. — „Românca de origină din Basarabia sau Bucovina, care prin căsătorie constatată înainte de unirea acestor provincii, a devenit streină, poate beneficia de dispozițiunile art. 40 din prezenta lege dacă căsătoria e desfăcută”.

* * *

Din textele aci arătate, rezultă următoarele :

Femea e româncă :

a) Când dânsa e de origină română, adică din părinți români. art. 2;

- b) Când dânsa, ca copilă, a fost găsită pe teritoriul României, din părinții necunoscuți, art. 3;
- c) Când dânsa s'a căsătorit cu un român, art. 4;
- d. Când a dobândit naturalizarea, art. 5;
- e) Când dânsa, devenind streină prin căsătorie, revine la origină în prevederile, art. 39;
- f) Când eânsa a optat pentru naționalitatea română. sau a rămas socotită ca româncă în prevederile' art. 47, 48, 50, 51, 56, 57, 59 și 69;

Femeea e streină :

- a) Când dânsa e de origină streină, adică din părinți străini.
- b) Când româncă s'a căsătorit cu un strein și nu și-a rezervat naționalitatea română în prevederile art. 38;
- c) Când româncă și-a pierdut naționalitatea română prin unul din cazurile prevăzute de, art. 36;
- d) Când streina care prin căsătorie a devenit româncă, revine la origina ei de streină în prevederile, art. 40;
- e) Când dânsa a optat pentru naționalitatea streină în prevederile, art. 47, 48, 50 și 51 ;

II

Am văzut în partea întâia a acestei introduceri, când, o femeie e socotită de naționalitate română și când de naționalitate streină.

Trecem acum la partea a doua, adică la partea privitoare la statutul femeilor streine stabilite în România.

Ce se înțelege prin statut?

Este dreptul ce'l are o femeie de a se bucura de dispozițiile legilor sale naționale (ale țării sale de origină) în ori-ce țară streină s'ar afla dânsa. Mai simplu, statut este legea de origină a unei femei.

Așa de exemplu: După legea sa națională, o spaniolă devine majoră la 23 ani, iar nu la 21 cum pre-

vede legea română. Acea spaniolă în România nu va putea contracta valabil înainte de 23 ani. deși legea română îi permite și aceasta pentru rațiunea că în acest caz, e chestiune de capacitate și după regulile dreptului internațional, se aplică statutul personal al streinei.

O politeță internațională există între diversele state, prin aceia de a se permite streinilor, să se bucure cât mai mult posibil de statutul lor național. Totuși, aceleași state admit acest principiu până la o limită adică atât cât statutul personal al streinilor, (nu ar contraveni la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri ale țării în care un strein se află.

Așa de exemplu: Divorțul în Italia nu e permis, dar în România da. Oprindu-se divorțul cerut de o italiancă aci, nu e nici un pericol pentru legile noastre de ordine publică și bunele moravuri.

Nu tot așa când legile noastre sunt atinse.

De exemplu: Un englez zice prin testamentul său că lasă casa ce o are în București lui X, cu condiția ca acea casă să nu fie vândută, cât va trăi X.

Legile noastre de ordine publice prevăd libera circulație a bunurilor și prin consecință nu legea engleză, care ar permite așa ceva, va fi aplicată, ci legea română.

Deci, aci statutul personal va fi înlăturat.

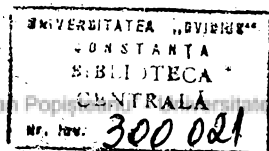
Cunoscute fiind astfel, regulile privitoare la statut ne rămâne ca la fie-care materie separat, se arată diversele dispozițiuni ale legilor streine, în cursul explicațiilor ce urmează.

* * *

Terminăm cu această introducere și trecem mai departe în ordinea următoare:

Capit. I. Orientarea femeii asupra majoratului, adică când devine majoră (texte române și texte streine).

- Capit. II. Orientarea cu privire la căsătoria ei, când cum și în ce condițiuni (texte române și streine).
- Capit. III. Orientarea femeii în ce privește filiațiunea (idem).
- Capit. IV. idem idem idem tutela (idem).
- Capit. V. idem idem idem adopțiunea (idem).
- Capit. VI. idem idem idem absența ((idem).
- Capit. VII. idem idem idem divorțul (idem).
- Capit. VIII. idem idem idem diversele succesiuni la care dânsa ar fi chemată.
- Capit. IX. Orientarea femeii asupra donațiilor și testamentelor (texte române și străine).
- Capit. X. Orientarea femeii asupra actelor dotale sub toate regimurile, apărarea dotei, etc.
- Capit. XI. Orientarea asupra convențiilor ce o femeie poate sau nu contracta.
- Capit. XII. Orientarea unei femei asupra comerțului în general, asupra pensiilor în toate categoriile și asupra drepturilor sale politice, după ultimele legi.

CAPITOLUL I

Majoratul

Când devine femeea majoră?

Pentru a răspunde la această întrebare, urmează să facem o deosebire între femeia care e de naționalitate română și cea care e străină,

Secțiunea I

Femeia Română

După dispozițiunile legilor române, femeia e majoră la etatea de 21 ani impliniți.

La această vârstă, femeia e socotită capabilă a face toate actele privitoare la viața sa civilă, afară de restricțiunile prevăzute la titlul despre căsătorii, (art. 434 cod. civ.) Vezi Capit. II.

Această dispoziție legală fiind generală e necesar să dăm explicațiuni separate după cum femeia se află sau nu căsătorită la împlinirea celor 21 ani. Astfel,

§ I

Femeia e majoră, dar necăsătorită

|| In acest caz poate face toate actele, ca și un bărbat major. Astfel:

- Poate valabil semna orice cerere [sau petițiun.
- Poate să se căsătorească fără a cere consimțământul părinților.
- Poate să înstreineze orice avere a sa proprie.
- Poate să administreze, să arendeze și să închirieze orice avere a sa proprie.

- Poate să facă orice contracte, orice tranzacțiuni.
- Poate să facă orice procese și să răspundă la ele.
- Poate să semneze polițe și să facă testament.
- E răspunzătoare de toate angajamentele sale și de toate delictele ce ar comite:
- Poate exercita drepturi politice acolo unde legea permite.

§ II

Femeia e minoră dar căsătorită

După legile române, dacă femeia s'a căsătorit la o etate mai mică de 21 ani, adică între 15 și 21 ani, cât este permis de lege (art. 127 cod. civ.) ea a devenit majoră prin efectul căsătoriei.

Majoratul pe care îl obține în acest mod, nu este absolut și general adică, cu toate că ar avea consimțământul soțului ei, dânsa nu poate face toate actele pe care le am văzut că le poate face, în §. I. din această secțiune.

Legiuitorul român, a făcut o deosebire între actele pe care femeia căsătorită dar în etate mai mică de 21 ani, le poate face numai cu consimțământul soțului ei și actele pe care nu le poate face chiar având acest consimțământ.

Astfel:

a) *Actele pe care femeia în etate mai mică de 21 ani le poate face având consimțământul soțului ei.*

— Poate semna orice petițiuni cu caracter administrativ.

— Poate să arendeze și sa închirieze orice avere a sa parafernala imobiliară, a se vedea capit. X.

— Poate să înstreineze averea sa mobilă, A se vedea capit. X.

— Poate să facă procese și a răspunde la ele.

— Poate să facă orice acte de pură administrație privitoare la propria sa avere.

— Poate să facă testament, fără să aibă consimțământul soțului ei dacă are 16 ani împliniți, dar pentru

jumătate din averea sa. A se vedea capit. IX.

b) *Actele pe care femeia în etate mai mică de 21 ani, nu le poate face, chiar având consimțământul soțului ei.*

— Nu se poate împrumuta, nici cu polițe, nici prin ipotecă, pe averea sa parafernala. (art. 401 cod. civ.) A se vedea capit. III.

— Nu poate înstrăina averea sa imobilă nici prin buna învoială, nici prin transacțiune, nici prin donațiuni, (art. 401 cod. civ.) A se vedea capit. III.

— Nu poate face partaj benevol. (art. 411 cod. civ.) A se vedea capit. III.

— Nu poate fi mandatară, decât în condițiunile art. 1538 cod. civ, adică, fără altă răspundere decât aceea a unui minor.

— Nu poate fi executoare testamentară. (art. 913 cod. civil).

— Nu poate avea drepturi politice.

§ III

Femeia e majoră și căsătorită

Femeia în etate de 21 ani și căsătorită, poate face cu consimțământul soțului ei următoarele acte:

— Poate să se împrumute pe polițe și pe ipotecă pentru averea sa proprie, mobilă și imobilă. (Pentru cea dotală, a se vedea capit. X).

— Poate înstrăina averea sa imobiliară, parafernala.

— Poate face transacțiuni.

— Poate face testament, fără consimțământul soțului, pentru întreaga sa avere.

— Poate fi mandatară, (art. 1538 cod. civ.)

— Poate fi executoare testamentară (art. 914 cod. civ)

— Poate contracta obligațiuni. (A se vedea capit. XII pentru femeia comerciantă).

— Poate exercita drepturi politice unde legea îi dă acest drept.

— Poate face orice partaj benevol pentru averea sa parafernala. (A se vedea capit. X),

§ IV

Femeea e majoră, văduvă sau despărțită prin divorț

Femeea care are 21 ani împliniți, văduvă sau despărțită prin divorț, poate face exact toate actele pe care le am văzut sub § I din aceasta secțiune.

* * *

Aceste fiind regulile privitoare la actele ce o femeie poate face atunci când dânsa e majoră prin împlinirea vârstei de 21 ani, sau prin căsătorie, ne vom opri un moment asupra autorizațiunei ce trebuie dânsa se obțină dela soțul ei, în cazurile arătate de § II și III în conformitate cu art. 199 C. Civ. ¹⁾

Dacă soțul ei nu se opune, chestiunea nu comportă nici-o discuțiune.

Ce va face însă femeia în cazul când soțul ei, refuză să-i dea autorizațiunea necesară?

În acest caz dânsa se va adresa justiției, îndeplinind următoarele formalități:

Art. 201 C. Civ.— „Dacă bărbatul se opune de a da autorizarea sa ca femeia să facă vre un act femeia poate să cheme dea dreptul pe bărbat înaintea tribunalului de întâia instanță din județul domiciliului comun, care poate să dea sau nu autorizația sa după ce va asculta arătările bărbatului în camera de consiliu sau va fi dovadă de chemarea sa“ ²⁾

Art. 203. — Idem în cazul când soțul suferă o condamnățiune criminală.

Art. 204. — Idem când bărbatul este interzis.

Art. 205. — Idem când bărbatul e minor.

Secțiunea II

Femeea e streină

În ceea ce privește majoratul femeilor streine, stabilite în România, aceasta e o chestiune de capacitate,

1) Tendința timpurilor de față, e ca femeia majoră să fie dispensată de autorizarea maritală.

2) Înainte de această judecată, se uzează a se trimite soțului o somățiune prealabilă prin portărei.

care, după cum am văzut, e supusă regulilor de drept internațional și deci de rezolvat după statutul personal al fiecărei persoane în parte.

Astfel fiecare străină, va fi socotită ca majoră, la împlinirea anilor arătați de legea sa națională.

Arătăm mai jos, dispozițiunile, relative la aceasta chestiune, ale legilor streine cunoscute :

Franceza,	devine majoră la 21 ani.	(art. 488 cod. civ. fr.).
Italianca,	" " " 21 "	(" 240 cod. civ. ital.).
Spaniola,	" " " 23 "	(" 320 cod. civ. span.).
Germana,	" " " 21 "	(" 2 cod. civ. german).
Austriaca,	" " " 24 "	(§ 21 cod. civ. austr.).
Belgiana,	" " " 21 "	(art. 488)
Unguroaica	" " " 24 "	(vezi codul austriac).
Americana		
(St.-Unite)	" " " 21 "	(legea comună).
Engleza	" " " 21 "	(" " ").
Olandeza,	" " " 23 "	(art. 385 cod. civ. olan.),
Portugheza	" " " 21 "	(art. 311 cod. civ. port.).
Suedeza,	" " " 21 "	(art. 336)

CAPITOLUL II

Căsătoria

Căsătoria este actul cel mai important din viața unei femei. Prin el se formează societatea, în condițiile cerute de progresele unui stat civilizată.

Regulele privitoare la aceasta materie le vom explica în două secțiuni, pentru femeile române și pentru cele streine.

Secțiunea I

Căsătoria femeilor române

După regulile prevăzute în legile române, femeia română, nu se poate căsători înainte de a avea 15 ani împliniți. (art. 127 cod. civ.).

Dovada etății se face prin extractul de act de naștere sau în lipsa lui, prin proba testimonială (martori).

Dacă femeia nu are încă vârsta de 21 ani împliniți, nu se poate căsători fără a obține consimțământul tatălui și al mamei.

La caz de dezbinare între tată și mamă, consimțământul tatălui este de ajuns. (art. 131 cod. civ.).

Dacă tatăl sau mama a murit, sau dacă unul din ei se găsește în neputință de a manifesta voința sa, sau dacă reședința sa este necunoscută, consimțământul celui l'alt este de ajuns pentru săvârșirea căsătoriei. (art. 132 cod. civ.).

Dacă tatăl și mama sunt morți, sau dacă se găsesc în neputință de a manifesta voința lor, atunci bunul

și buna despre tată și în lipsa lor, bunul și buna despre mamă, țin locul acestora.

Dacă este dezbinare, aceasta va fi considerată ca consimțământ.

În lipsă și de buni, minora nu se poate căsători decât cu consimțământul unui tutore (art. 133 cod. civ.).

Copila naturală, care va fi perdut pe mama sa, sau a cărei mamă se va afla în neputință de a manifesta dorința sa, nu se va putea căsători, înainte de 21 ani împliniți fără consimțământul tutorelui. (art. 141 c. civ..)

Văduva, și femeia a cărei căsătorie a fost declarată nulă (adică prin divorț) nu pot trece în a doua căsătorie decât după 10 luni dela desfacerea prin moarte, sau anularea căsătoriei precedente, afară dacă a născut în acest interval.¹⁾ (art. 210 cod. civ.).

Aceste sunt primele condițiuni ce legea română cere, pentru ca o femeie româncă să se poată căsători.

Legea mai prevede și alte condițiuni cu privire la persoanele care consimțământ la formă și îndatoriri, adică: a. Cu cine se poate căsători. b. Să manifeste un liber consimțământ. c. Ce forme trebuie să îndeplinească. d. Ce îndatoriri rezultă pentru femeie din căsătorie.

Astfel:

a. *Cu cine se poate căsători o româncă?*

Româncă se poate căsători cu orice bărbat în etate de căsătorire, ori-care ar fi naționalitatea, religia și ocupația lui, afară de cazurile unde legea oprește.

Legea oprește:

În linie directă, căsătoria este oprită cu desăvârșire între ascendenți și descendenți și între afinii (cuscrii) de aceeași linie, fără deosebirea înrudirii de legiuită sau nelegiuită însoțire. (art. 143 cod. civ.).

În linie colaterală, căsătoria este oprită până la a patra spiță inclusiv, fără osebirea înrudirii de legiuită

---

¹⁾ În caz de divorț, 10 luni se socotesc de la data transcrierii hotărârei de divorț, la ofițerul de stare civilă.

Termenul de 10 luni se împlințește în ziua corespunzătoare cu ziua de când începe.

sau nelegiuită însoțire și între afinii (cuscii) de aceeași spiță.¹⁾ (art. 144 cod. civ.).

La rudenia din Sf. Botez, se oprește căsătoria între naș și fină precum și între nașă și fin. (art. 145 c. civ.).

Tatăl adoptiv nu poate să se căsătorească cu adoptata sa, nici cu fiica aceștia, nici cu femeia fiului său adoptiv. (art. 146 cod. civ.).

Adoptatul fiu nu se poate căsători cu aceea ce a fost femeia înfiitorului tată, nici cu fiica lui, nici cu mama lui, nici cu sora mamei lui sau a tatălui său. (art. 147 cod. civ.).

Nu este permis a se căsători, cineva, cu adoptata soră a tatălui său, a mamei, a bunului sau a bunei sale. (art. 148 cod. civ.). A se vedea și art. 313, § IV, Secțiunea I, Capitolul IV, Adopțiunea.

Tutorele sau curatoarele nu se poate căsători cu nevârșnica ce se află sub tutela sa. Asemenea nici tatăl tutorelui, nici fratele acestuia care însă se află sub părintească putere, nici fiul tutorelui nu poate lua în căsătorie pe pupilă, fără de primirea și înscrisă adevărută a tribunalului coprinzătoare că acest tutore a dat pentru toate socoteală lamurită și că însoțirea minoarei cu el sau cu altul din numitele persoane, va fi spre folosul ei. (art. 149 cod. civ.).

Cu toate acestea Domnul, pentru motive grave, va putea acorda dispensă din prohibițiunile coprinse în art. 144, adică pentru căsătoriile dintre cumnați și pentru acele dintre veri și vere. (art. 150 cod. civ.).

De asemenea cei divorțați nu se pot recăsători. Vezi capit. VI.

b. *Consimțământul*

A doua condițiune cerută de lege pentru celebrarea unei căsători, e consimțământul.

Femea care a împlinit 21 ani are dreptul să-și manifeste consimțământul ei liber la contractarea unei

---

1) Spița se calculează astfel: De la fiul la tată e o spiță. De la tată la bunic iar o spiță. De la bunic înapoi la fratele tatălui încă o spiță și de la fratele tatălui, la fiul său, iar o spiță. Astfel, între 2 veri primari, sunt patru spițe.

căsători. Dacă este mai mică de 21 ani, acest consimțământ îl dă, (după cum am văzut la începutul acestei secțiuni) persoana sau persoanele sub a căror autoritate se află femeea. ¹⁾

În ceea ce privește persoanele bolnave de minte, a se vedea capit. III sub tutelă.

Care e consecința când un asemenea consimțământ nu a existat sau că a fost viciat?

Legea ne arată:

Căsătoria care se va fi făcută fără consimțământul ambilor soți sau a unuia din ei, se poate ataca numai de către soți, sau de către acela din ei al cărui consimțământ nu a fost liber. Dacă a urmat eroare asupra persoanei fizice, căsătoria se poate ataca numai de către acela din soți care a fost amăgit. (art. 162 c. civ.).

Căsătoria contractată fără consimțământul tatălui sau al mamei, al ascendenților sau al consiliului de familie, în cazurile în care acest consimțământ este necesar, se poate ataca numai de către acei al căror consimțământ este cerut. (art. 164 cod. civ.).

Cu toate acestea:

Cererea de anulare a căsătoriei, conf. art. 162 cod. civil rom. nu se mai poate primi, dacă a urmat împreună viețuire în curs de 6 luni, care se vor socoti de când soțul a dobândit deplina sa libertate, sau de când a recunoscut eroarea. (art. 163 cod. civ.).

Cererea de nulitate nu mai poate fi pornită de către ascendenții al căror consimțământ era cerut, dacă căsătoria va fi aprobată anume sau prin tăcere de către acei al căror consimțământ era necesar, sau dacă a trecut un an de când au cunoscut căsătoria fără reclamațiune din partea le. (art. 165 cod. civ.).

Căsătoria contractată de consoții cari nu aveau încă vârsta cerută pentru a putea contracta căsătoria, sau din cari unul numai nu ajunsese încă în această vârstă nu se mai poate ataca:

---

1) În ce privește femeile interzise, legea ne spune: «Interzisul se aseamănă cu minorele întru ceea ce privește persoana și averea sa; legile relative la tutela minorilor se aplică și la interzișt. (art. 454 cod. civ. rom.).

1. Dacă au trecut 6 luni de când acești consoți sau unul din ei au ajuns la vârstă competentă.

2. Dacă femeia care nu avea încă această vârstă, a devenit grea înaintea expirării celor 6 luni. (art. 167 c.c.).

Tatăl, mama, ascendenții și familia care au consimțit la căsătoria contractată în cazul articolului precedent, n'au dreptul de a cere nulitatea ei. (art. 168 cod. civ.).

c. Formele căsătoriei

La aceasta legea română ne dă indicațiunile necesare prin următoarele două articole:

Căsătoria se va celebra în public înaintea oficerului stărei civile al domiciliului uneia din părțile care se însoțesc. (art. 151 cod. civ.).

Căsătoria săvârșită în țară streină, între români, sau între români și streini, va fi puternică și în țară, dacă se va fi celebrat după formele uzitate în acea țară și dacă românul nu va fi contravenit dispozițiunilor co-prinse în capitólul precedent. ¹⁾ (art. 152 cod. civ.).

Pe lângă aceste forme prevăzute de codul civil mai sunt și formele militare, pentru cazul unde o femeie se căsătorește cu un militar. A se vedea capit. X.

Indatoriri pentru femeie, rezultând din căsătorie

Aceste îndatoriri, sunt prevăzute de legea română (codul civil) prin următoarele articole:

Art. 194. — Soții își datoresc unul altuia, credință, sprijin și ajutor.

Art. 195. — Bărbatul e dator protecțiune femeiei, femeia ascultare bărbatului.

Art. 196. — Femeia e datoare să locuiască împreună cu bărbatul său și să'l urmeze ori în ce loc va găsi el de cuviință să și stabilească locuința sa; bărbatul este dator a o primi și a i înlesni tot pentru viețuirea ei, după starea și puterea sa.

Art. 197. — Femeia nu poate porni judecată, fără autorizațiunea bărbatului ei. ¹⁾

Art. 199. — Femeia având chiar parafernă, nu o poate

---

¹⁾ Adică cele ce am văzut în prezenta secțiune sub art. 127, 131, 132, 133, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149 și 210.

da, înstreina, ipoteca, nu poate dobândi avere cu titlu oneros sau gratuit, fără concursul bărbatului, la facerea actului, sau prin deosebit consimțământ înscris.

Art. 200. — Dacă bărbatul se opune a da femeii autorizația de a porni judecată, tribunalul îi poate da aceasta autorizație.

Art. 201. — Dacă bărbatul se opune a da autorizația femeii, ca să facă vre un act, femeea poate să cheme d'a dreptul pe bărbat înaintea tribunalului, care poate să dea sau nu autorizațiunea sa, după ce va asculta arătările bărbatului, sau va fi dovadă de chemarea sa.

Art. 204. — Dacă bărbatul se află sub interdicțiune, sau absent, tribunalul poate să autorize pe femeie ca să stea în judecată sau ca să contracteze.²⁾

Art. 205. — Dacă bărbatul este minore, femeea trebuie se aibă autorizația tribunalului, sau ca să stea în judecată sau ca să poată contracta. A se vedea capit. I.

Secțiunea II

Căsătoria femeilor străine

Femeile străine stabilite în România, vor urma să se conformeze următoarelor regule privitoare la căsătoria lor.

Aceste regule se referă la :

- a. Capacitatea lor de a se putea căsători.
- b. Cu cine se pot căsători.
- c. Consimțământul ce trebuie să'l aibă.
- d. Formalitățile căsătoriei.
- e. Indatoriri din căsătorie.

Capacitatea de a se pute căsători

Aceasta e o chestiune care interesează dreptul internațional. După acest drept, capacitatea de a se căsători, se stabilește după statutul personal al femeii străine, adică după legea sa națională.

1) Femeea comerciantă nu are nevoie de aceasta. Vezi cap. XII.

2) Același regulă se aplică și în cazul când bărbatul este sub o condamnare criminală. Art. 203 c. civ. Vezi capit. I-u.

Așa de exemplu, legea română permite căsătoria unei românce care a împlinit 15 ani. Olanda însă cere 16 ani. Astfel că o olandeză în România, nu se poate căsători înainte de 16 ani.

Arătăm mai jos, cum e legiferată această chestiune de diversele națiuni.

Argentina	se cere	14 ani,	§ 49	cod. civ. arg.
Austria	" "	16 "	art. 7 și 8 "	" aust.
Ungaria	" "	16 "	" " " "	" "
Belgia	" "	15 "	" 113 "	" belg.
Anglia	" "	12 "	dreptul comun	
Brazilia	" "	13 "	" "	
Danemarka	" "	15 "	— — — —	
Spania	" "	15 "	art. 45	cod, civ.
Italia	" "	15 "	" 55 "	" "
Statele Unite	" "	14 "	(În Luisiana 12)	
Germania	" "	16 "	art. 1303	cod. civ. germ.
Grecia	" "	12 "	— — — —	
Serbia	" "	13 "	art. 60-79	cod. civ. sârb.
Elveția	" "	16 "	— — — —	
Franța	" "	15 "	art. 144	cod. civ. fran.

Cu cine se pot căsători.

Femeile străine stabilite în România urmează, în această privință, se respecte regulile și dispozițiunile legilor române.

Ele nu vor putea să se conformeze legilor lor naționale, când acele țegi ar fi contrarii legilor și regulilor noastre de ordine publice și bunele moravuri.

Așa de exemplu, dacă o femeie străină după statutul ei personal, ar putea să ia în căsătorie un văr al ei, în țara noastră aceasta nefiind permis de cât cu autorizarea Domnului (Regelui) dânsa va trebui să se conforme dispozițiilor de aci. Tot așa dacă din statul Louisiana din confederația Statelor-Unite ale Americii, există legea din 1894 art, 74 care oprește pe o femeie albă a lua în căsătorie un negru, acea lege nu și poate avea aplicațiunea la noi, unde o femeie albă se poate căsători cu un negru.

În consecință, femeile străine de aci, se vor conforma în ce privește această chestiune, regulilor arătate în această secțiune și impune femeilor române.

Consimțământul

Chestiunea care privește consimțământul femeilor străine, la a lor căsătorie, poate fi divizat în două: consimțământul lor propriu, adică libera lor voință de a se căsători și consimțământul acelor persoane care au acest drept, după legile lor naționale.

În cazul întâi, chestiunea intră în cadrul legilor române, întru cât e inerentă formelor de căsătorie. Astfel legea română este aceea care dispune când o femeie, străină chiar, și-a exprimat libera sa voință de a se căsători.

Deși se aplică regulile ce am văzut pentru române.

În cazul al doilea însă, e legea națională a femeii care hotărăște până când acel consimțământ e necesar.

Am văzut mai sus, că româncă care nu are 21 ani, trebuie să aibă consimțământul părinților, etc. (art. 131 și urm.)

O olandeză însă trebuie să'l aibă până la 3? ani.

Urmând a se aplica statutul național, legea olandeză se aplică olandezei din România.

Iată această chestiune cum e rezolvată de diversele state.

Argentina	cere consimțământ până la	21 ani	§ 49
Austria	« « » »	24	« art. 7-8
Ungaria	« « » »	24	« « «
Belgia	« « » »	21	« « 148
Franța	« « » »	21	« « 148
Brazilia	« « » »	21	« — —
Chili	« « « »	25	« — —
Spania	« « « »	23	« art. 48
Germania	« « « »	21	« « 1305
Statele Unite (America) Variabil după state.			

Anglia	cere consimțământ până la	21 ani dr. com.
Italia	« « « «	21 « art. 63
Grecia	» « « »	25 « — —
Olanda	» « « »	30 « — —
Serbia	» « « »	21 « art. 60-79
Elveția	» » » »	18 » — —

Formele căsătoriei pentru femeile străine

În ce privește formele ce trebuiesc să fie îndeplinite, atunci când o străină se căsătorește aici, ele se vor face exact după cerințele legilor române, conf. principiului general admis de toate statele civilizate „Locus regit actum“, adică după legea locului unde actul se face.

Legea specială privitoare la actele de stare civilă, promulgată la 21 Februarie 1928 și apărută în Monitorul oficial No. 44 din 25 Februarie 1928, pe lângă toate regulile ce ea cuprinde, mai are și o dispozițiune prin art. 86. care are următorul cuprins interesând pe femeia străină.

„Străinul care se căsătorește în România înaintea autorităților țării, este supus legii române în tot ce privește condițiunile de formă ale căsătoriei.

El va prezenta ofițerului stării civile un certificat liberat de legațiunea sau consulatul său, conținând dispozițiunile legii sale naționale cu privire la condițiunile de fond¹⁾ ale căsătoriei.

Acest certificat va putea fi eliberat și de Ministerul Afacerilor Străine român“.

Indatoririle ce isvorăsc din căsătorie pentru [femeile străine

Aceste sunt aceleași pe care le am văzut mai sus și pentru femeile române, întru cât toate aceste interesează ordinea noastră publică și bunele moravuri.

1. Aceasta însemnează condițiunile ce constituie statutul său național, d. ex: condițiuni de etate, de rudențe între părți, de morală, etc.

CAPITOLUL III

Filiațiunea și tutela

Filiațiunea

Ce înțelegem prin filiațiune?

Filiațiunea este legătura de rudenie între un copil și părinții săi (tatăl și mama) și care legătură dă naștere la anumite obligațiuni și drepturi.

Lucrarea noastră privind elementul femenin, ne vom ocupa numai de filiațiunea maternă.

Secțiunea I-a

Filiațiunea privitoare pe femeile române

După dispozițiunile legilor române, filiațiunea maternă poate fi legitimă și naturală.

Vom rezerva câte un paragraf pentru fiecare.

§ I

Filiațiunea legitimă

Când femeia este căsătorită legitim cu un bărbat și din căsătorie rezultă un copil, acel copil e socotit legitim, între el și ambii săi părinți existând o filiațiune legitimă care dă naștere la drepturile și obligațiunile pe care le vom vedea mai jos.

După textele române, filiațiunea legitimă are loc și se dovedește după cum urmează:

Bărbatul este tatăl copilului conceput în timpul căsătoriei. El va putea să nu reunească de al său pe

copil, dacă dovedește că în cursul timpului cuprins, între a 300 zi și între aceia a 180-ea, mai înainte nașterii copilului, a fost în imposibilitate fizică de a coabita cu soția sa, fie din cauză de depărtare fie din ori-ce alt accident.

În caz când s'a făcut cerere de divorț, bărbatul va putea să nu recunoască de al său pe copilul născut după 300 zile dela intentarea acțiunii de divorț, sau mai înainte de 180 zile dela revenirea soției la domiciliul conjugal, sau împăcarea soților. Acțiunea nu este admisă dacă în fapt a existat coabitare între [soți, (cod. civ. art. 286.)

Bărbatului nu'i va fi ertat să nu recunoască de al său pe copil, sub cuvânt de neputință trupească; nu va putea a nu'l recunoaște nici chiar pentru cauză de adulteriu, afară numai când nașterea'i se va fi tăinuit, în care caz va fi admis a propune toate faptele proprii a justifica că el nu este tatăl copilului, Nerecunoașterea nu va putea fi primită, când a existat în fapt, întrunirea între soți. (cod. civ. art. 287).

Bărbatul nu va putea tăgădui paternitatea copilului născut mai înainte de 180 zile dela data căsătoriei în următoarele cazuri:

1. Dacă a știut mai înainte de căsătorie că femeia e însărcinată.

2. Dacă a asistat când s'a făcut actul de naștere și dacă acest act este subscris de el, sau conține declarațiunea sa că nu știe subscris. (cod. civ. art. 288).

Legitimitatea copilului născut după 300 zile dela desfacerea căsătoriei, va putea fi contestată. (cod. civ. art. 289).

Aceste sunt regulile [care] stabilesc legitimitatea unui copil născut în timpul căsătoriei.

§ II

Filiațiunea naturală

Mai departe legea română se ocupă și de copilul natural legitimat astfel :

Copii născuți sau concepuți afară din căsătorie se vor putea legitima prin căsătorie, făcută după naștere între tatăl și mama lor, când aceștia îl vor fi recunoscut chiar prin actul lor de căsătorie. (cod. civ. art. 304.)

Legitimarea se poate face chiar în folosul copiilor incetați din viață, cari au lăsat după dâșii descendenți și atunci aceștia se bucură de efectele ei. (cod. civ. art. 305).

Copii legitimați prin căsătoria urmată după nașterea lor, vor avea aceleași drepturi ca și cum ar fi fost născuți din această căsătorie. (cod. civ. art. 306).

Cercetarea paternității este oprită. La caz de răpire, când epoca răpirei corespunde cu cea a zămislirii copilului, răpitorul va putea fi declarat, după cererea părților interesate de părinte al copilului. (cod. civ. art. 307).

Cercetarea maternității este primită.

Copilul ce și va reclama pe mama sa va fi dator a dovedi că el este acelaș copil pe care ea l'a născut.

Nu va fi primit a dovedi aceste prin martori, de cât numai atunci când va fi un început de dovadă înscris. (Cod. civ. art. 308).

Cunoscute fiind regulele de stabilirea filiațiunei, trecem la drepturile și obligațiunile ce rezultă din ea, pentru femeia româncă.

Aceste drepturi și obligațiuni sunt, după cum femeia e minoră sau majoră, astfel:

a. Femeia e minoră (mai puțin de 21 ani).

Dânsa are ca obligațiuni:

La ori-ce vârstă copilul e dator să onoreze și să respecte pe tatăl și pe mama sa și rămâne sub a lor autoritate până la majoritate sau amancipare. (Cod. civ. rom. art. 325 și 326).

Copilul nu poate părăsi casa părintească, fără voia tatălui: (Cod. civ. art. 328).

Tatăl care va avea motive de nemulțumire foarte grave asupra purtării copilului său va avea următoarele mijloace de îndreptare:

Dacă copilul are mai puțin de 16 ani, îl va putea pune în o căsă de arest pentru o lună cel mult. De la vârsta de 16 ani rână la majoritate, sau emancipățiune, va putea numai să ceară de la justiție a restarea copilului pe timp cel mult 6 luni. Tatăl va putea ori-când să dispună reducerea termenelor arătate, iar dacă după eșire din arest copilul va rencepe, arestarea va putea fi din nou înființată. (Cod. civ. art. 329-333).

Dacă tatăl se va căsători din nou, nu va putea a restă pe copilul său din precedentă căsătorie, chiar dacă acesta e mai mic de 16 ani, fără încunvințarea justiției. (Cod. civ. art. 334).

Mama văduvă, care nu se va fi măritată din nou, nu va putea aresta pe copilul ei, de cât cu concursul a două din cele mai apropiate rude despre tată și încunvințarea justiției. (Cod. civ. art. 335).

Când copilul va avea avere proprie a lui, sau când el va exercita vre-o profesiune sau meserie, nu va putea fi arestat, chiar de va avea mai puțin de 16 ani, de cât cu autorizarea justiției și cu dreptul pentru copil de a prezenta un memoriu. (art. 336. cod. civ.).

Mama are drepturi de corecțiune asupra copiilor ei naturali, legalmente recunoscuți. (art. 327 cod. civ.).

Pe lângă cele mai sus arătate, copii sunt datorii a da alimente tatului și mamei lor și celor-lați ascendenți cari se vor afla în lipsă. (art. 187 cod. civ.).¹⁾

Ca drepturi.

Femeea româncă, mai mică de 21, are următoarele drepturi rezultând din filiațiune:

Poate să se căsătorească, după regulele pe care le-am văzut la capitoul II²⁾.

Poate să pretindă de la părinți, alimente, întreținerea și educața posibilă (art. 185 cod. civ. A se

1. Act se presupune cazul unde copii au posibilitatea.

2. Nu poate cere dela tată sau mamă vre-o parte din averea lor, spre a se căsători, sau a și crea vre-uu stabilitment. (art. 186 cod. civ.).

vedea și art. 314, §IV. Secțiunea I Capitolul IV Adopțiunea.

Poate se păstreze pentru dânsa folosința averii sale proprii, în cazurile următoare arătate de lege;

Drepturile de folosință (acordat de lege părinților asupra averii copiilor minori) nu va avea loc pentru tatăl sau mama, în contra căreia se va fi pronunțat, despărțenie. Numa care va trece în altă căsătorie, nu va mai avea acest drept de folosință. (art. 340 cod civ).

Dreptul de folosință (al părinților) nu se va întinde asupra acerei ce copii, ar putea câștiga prin deosebita lor muncă și industrie, precum nici asupra averii ce sar fi dat prin donațiunea sau legat cogiilor, cu condițiunea expresă ca tatăl și mama să nu se folosească de ea. (art. 341 cod. civ).

Poate să moștenească pe părinți, în condițiunile ce vom vedea la capitolul VII. (A sn vedea și la ordinea succesorală, art. 654 și urm).

Poate să uzeze de drepturile stabilite de lege, dacă a fost emancipată sau adoptată. (A se vedea capitolul IV).

Secțiunea II

Filiațiunea privitoare pe femeile străine

În privința femeilor streine, aflate în România, chestiunea filiațiunei se poate diviza în două și anume: Proba filiațiunei; drepturile și obligațiunile la care ea dă loc, astfel:

Proba filiațiunei. Această chestiune e reglementată de dreptul internațional, prin aceea că se aplică statutul personal al femeii streine, adică după cum se arată în legea sa națională.¹⁾

---

1. De altfel regulele pe care le.am văzut în prima secțiune a acestui capitol, există aproape în toate statele civilizate.

Unele excepții, d. ex. în Franța în ce privește copilul natural și în Anglia, le vom vedea la capitolul VIII.

Legea sa națională ne va spune când filiațiunea există și cum se probează.

Vom arăta mai jos, cum se dovedește filiațiunea legitimă în diversele țări:

In Germania	prin reg. de st. civ. de la 6 Febr. 1875
» Ungaria	" " " " " " " — 1814
» Anglia	" " " " " " " — 1854
» Belgia	" " " " " " " — 1803
» Spania	" " " " " " " — 1880
» Italia	" " " " " " " 29 Nov. 2963
» Olanda	" « " " " " " — 1887
» Portugalia	" " " " « " " — 1880
	(și ori-ce acte autentice).
» Franța	" " " " " " " 15 Martie 1803
» Suedia	" " " " " " " — 1887
» Norvegia	" " " " " " " — 1891

Drepturile și obligațiunile. Aci chestiunea se schimbă. In privința acestora, legile române se vor aplica, după cum am văzut mai sus pentru femeile române.

Aproape toate drepturile și obligațiunile ce rezultă din filiațiune, interesează ordinea publică, bunele moravuri și imobilele din România, astfel că legile române sunt acelea care urmează să se aplice.

Tutela

Ce este tutela ?

Este o îndatorire ce legea o pune în sarcina unor anumite persoane pentru a îngriji de minori și administra averea lor.

Secțiunea I

Tutela privitoare pe femeile române

In privința femeilor române, chestiunea privitoare la tutelă e reglementată de textele codului civil, mai jos arătate și cari sunt suficiente pentru a lămuri ori ce persoană interesată.

Vom face însă o distincțiune între tutela legală și

cea dativă. Prima este tutela prevăzută de lege, a doua este cea aleasă de consiliul de familie.

Tutela legală

Art. 343. — Tatăl în timpul căsătoriei administrează averea personală a copiilor săi minori, dă seama despre fondurile și veniturile averei asupra căreia nu are dreptul de folosință.

Art. 344. — După moartea unuia din soți, tutela asupra minorilor copii, revine de drept soțului rămas în viață.

Art. 345. — Tatăl poate să orânduiască un consiliu îngrijitor pe lângă rămasa în viață mamă a copiilor, în care caz ea nu va putea face nici un act atîngător de tutelă, fără știrea și învoirea consilierului. (A se vedea capit. IX).

Art. 346. — Mama nu este îndatorată a fi neapărat tutrice. La întâmplare când nu va primi tutela este datoare a face această declarațiune la tribunal în 40 de zile după moartea soțului și a îndeplini datoriile tutelei, până când se va orânduî un tutore după formele prescrise de lege.

Art. 347. — Dacă mama tutrice nu va voi a trece în a doua căsătorie, este datoare, mai înainte de a se căsători, a cere dela judecătoria (sau tribunal) competentă, adunarea consiliului de familie, ca acesta să hotărască de se cuvine a se lăsa tot asupra ei tutela sau nu; în lipsa acestei formalități, ea va perde de drept tutela și noul ei soț, împreună cu dânsa vor fi răspunzători solidari pentru toate urmările tutelei ce ea a ținut în contra legei.

Art. 348. — Când consillu de familie adunat după lege, va lăsa tutela asupra mamei ce voește a trece în a doua căsătorie, el atunci va trebui să numească ca, cotutore pe cel de al doilea bărbat, care împreună cu soția sa, vor fi răspunzători solidari despre administrația acelei tutele; iar când bărbatul de al doilea nu va voi să fie cotutor, atunci nici femeia nu va pu-

tea fi tutrice și consiliul familiei va alege alt tutore.

Art. 349. — Dreptul personal de a alege prin testament sau act autentic, rudenie sau streini nu 'l are decât cel din urmă dintre părinți, care încetează din viață. (A se vedea capit. IX).

Art. 350. — Mama căsătorită din nou, căreia nu i s'a lăsat tutela fiilor din însoțirea dintâi, nu poate să rânduiască tutor asupra lor.

Art. 351. — Când mama cea din nou căsătorită, căreia nu i s'a lăsat tutela ar orându-i, prin testament un tutore pentru copii din căsătoria de mai înainte acea orânduire nu se va ține în seamă decât numai când va fi întărită de către consiliul de familie.

Art. 352. — Când cel din urmă dintre părinți, care va înceta din viață, nu a ales tutore asupra minorilor săi copii, tutela revine de drept bunului după tată iar în lipsa acestuia, bunului după mamă și așa suindu-se după spițe, astfel ca ascendenții după tată să fie totdeauna preferați înaintea ascendenților în aceeași linie, după mamă.

Art. 353. — Dacă în lipsa bunului după tată și a bunului după mamă a minorilor, s'ar afla doi ascendenți de un grad mai sus, cărora se cuvine tutela și cari amândoi ar fi din linie despre tată a minorului, atunci tutela revine de drept aceluia care s'ar găsi a fi bunul după tată, al tatălui minorului.

Art. 354. — Dacă o asemenea concurență s'ar găsi între doi buni, al doilea din linia după mamă, numirea se va face de către consiliul de familie care va fi însă dator a alege pe unul din acei ascendenți.

* * *

Din textele mai sus arătate, se poate vedea cazurile când femeia româncă, e ehamată după lege, a îndeplini sarcina de tutrice.

Tutela dativă

Când un copil minor și neemancipat ar rămâne fără

tată și mamă, fără tutore ales de către tatăl sau mama sa și fără ascendenți de sex bărbătesc, precum și la întâmplare, când tutorele, fiind unul din cei pomeniți mai sus, s'ar găsi sau în starea excluziunii de care se va vorbi mai jos, sau după lege apărat de tutelă atunși consiliul de familie va îngriji pentru numirea unui tutore. (Art. 355 cod civ.).

Aceasta este ceea ce se numește o tutelă dativă.

În privința femeilor române, care după cazurile arătate mai sus pot fi tutoare legale, acest articol nu le este lor aplicabil. Astfel că femeia, nu poate fi de cât tutoare legală, în cazurile pe care le am văzut în prima parte a acestui secțiuni²⁾.

* * *

Odată cunoscute cazurile când o femeie are calitatea de tutoare²⁾ urmează să vedem care sunt drepturile și obligațiunile ce rezultă pentru dânsa în aceasta calitate.

Aceste drepturi și obligațiuni sunt stabilite de lege (codul civil) după cum urmează:

Art. 390, Tutorele (se înțelege și tutearea) va purta grijă de persoana minorului și îl va reprezenta în toate actele civile; el va administra bunurile minorului ca un bun părinte de familie și va fi răspunzător pentru daune interese ce s'ar putea întâmpla din reaua lor administrare; el nu poate nici a cumpăra bunurile minorului, nici a le lua în arendă, nici a primi cesiunea a vre unui drept sau a vre-unei creanțe în contra pupilului său. (a se vedea și secțiunea I la fine, sub titlul «Filiațiunea»).

Art. 391. Consiliul familiei, sau în lipsa acestuia, tribunalul ținutului va regula facerea catagrafiei (in-

---

1) După jurisprudențele în vigoare, o femeie nu poate fi tutricea copilului adoptat de dânsa.

2) După art. 452 cod civ. femeia mai are calitatea de tutoare a soțului ei, când acest din urmă a fost pus de justiție sub interdicțiune.

ventarului) averii minorului, spre a o încredința tutorelui numit, fără de care tutorele nu va pute intra în funcțiune. (Aceasta se înțelege și pentru tutela legală a femeilor).

Art. 397. Tatăl și mama, în cât timp au folosința legală a bunurilor minorului (până la vârsta de 20 ani impliniți, sau până la emancipare. art. 338 cod. civ.) sunt scutiți de a vinde averea mișcătoare (conf. art. 396) dacă ei prefer a o păstra și a o restitui în natură.

În acest caz ei vor face cu cheltuelile lor o estimafune dreaptă prin un expert, care se va numi de tribunal și va depune jurământ.

Art. 401. Tutorele, fie chiar tatăl sau mama, nu poate lua împrumut pentru minore, nici a ipoteca, nici a înstreina averile lui cele nemișcătoare, mai înainte de a fi împuternicit de către consiliul de familie¹⁾; o așa împuternicire nu se va putea da de cât pentru cauză de mare nevoie, sau de un folos invederat; la cazul dintăi, consiliul de familie nu va da împuternicirea sa decât numai după ce se va constata prin o socoteală în scurt înfățișată de tutore, cum că banii, lucrurile mișcătoare și veniturile minorului sunt neîndestulătoare; consiliul de familie va însemna în toate cozurile anume averile nemișcătoare, care ar trebui să se vândă mai întâi, precum și condițiunile ce ar socoti mai avantajoase pentru vânzarea lor.

Art. 402. — Hotărârea consiliului de familie atingătoare de acest obiect, nu se vor pune în lucrare de cât după ce tutorele va fi cerut și dobândit aprobarea tribunalului, care va decide în camera secretă, ascultând și concluziile procurorului.

Art. 403. — Vânzarea se va face publică prin licitațiune în tribunal în fața tutorelui și după ce se vor face legiuitele publicațiuni.

---

1) Am văzut mai sus, că nu există consiliul de familie pentru o tutelă legală. Așa că, în cazurile arătate de acest articol, consiliul de familie se va înființa pentru această trebuință.

La caz când vânzarea nu s'ar putea face înaintea tribunalului, atunci el va orândui pe un judecător supleant, sau pe subprefectul respectiv spre a o săvârși la fața locului. (aceste nu se aplică la procesele de eşire din indivizié sau partaj art. 404 cod, civ.)

Art. 405. — Tutorele nu va Pute primi nici refuza o moştenire căzută minorului, fără a avea mai întâi autorizarea consiliului de familie; primirea nu se va face decât cu beneficiu de inventar (a se vedea capit VII.)

Art. 406. La caz când succesiunea refuzată în numele minorului nu s'a primit de o altă persoană, ea se va putea relua, sau de tutorele autorizat prin o nouă deliberaţiune a consiliului de familie, sau de minore ajuns la majoritate, însă în starea în care succesiunea s'ar găsi la reluare şi fără a se putea ataca vânzările sau alte acte, care s'ar fi făcut legitim în timpul vacanței.

Art. 407. Donaţiunea făcută unui minor nu se poate primi decât cu autorizaţiunea consiliului de familie. Ea va avea acelaş efect ca şi în privința majorului.

Art. 408. Nici un tutore (deci şi tutoarea legală) nu va putea intenta acţiunea în numele minorului având de obiect un drept asupra vre unui imobil nici a incuviința la o asemenea cerere făcută în contra minorului, fără autorizarea consiliului de familie.

Art. 409. Asemene autorizare va fi trebuitoare tutorele pentru facerea de o împărţeală pornită în contra minorelui, (acţiunea de eşire din indiviziune).

Art. 410. În ambe cazurile artic. precedenți, tutorele va fi dator a consulta consiliul de familie în privința mijloacelor de apărare.

Art. 413. Tutorele nu va putea precurma prin transigere pri ini atingătoare de interesele minorului, de cât numai cu autorizarea consiliului de familie şi după avizul a 3 jurisconsulți, arătați de procuroru

tribunalului, aprobat de tribunal, după ce va fi ascultat și concluziunile procurorului.

Art. 414. Tutorele ce ar avea cuvinte de nemulțumire însemnătoare pentru purtările minorului, va putea să arate plângerile sale consiliului de familie și dacă el va fi autorizat de consiliu va putea cere punerea la propreală a minorului conform cu regulile stabilite la titlul ¹⁾ Despre puterea părintească. (a se vedea capit. III Secțiunea I-a § I).

Art. 415. Fie care tutore este dator a da seama despre administrația sa.

Art. 416. Fiecare tutore, afară de tată și mamă și aceștia numai pe timpul cât au uzufrietul legal asupra bunurilor minorei, este dator în cursul tutelei sale a arăta în scris tribunalului ²⁾ ținutul, la finele fie-cărui an starea administrațiunei sale.

Art. 417. — Tutorele care nu va depune în tribunal socotelile până în 15 zile după finitul anului va putea fi executat pentru predarea lor de către tribunal.

Art. 418. — La țășirea sa din tutelă ³⁾ tutorele este dator a da socotelile obștești pentru toată durata tutelei sale.

Art. 419. — Ori-că convențiune săvârșită între tutore și copilul ajuns la majoritate va fi fără tărie, dacă ea va fi fost făcută înaintea expirării unei luni dela desfacerea definitivă a tutorelui ⁴⁾.

---

1) A se vedea Secțiunea I-a la fine.

2) Sau la judecătorie după competență.

3) Tutela se termină când minorele a devenit maior, sau emancipat prin căsătorie sau act expres. (A se vedea «Emancipatiunea»).

4) Afară de tutela minorilor, legea mai prevede și cazurile de interdicțiune și consiliul județar.

Prin interdicțiune se înțelege atunci când un maior este într-o stare obișnuită de imbecilitate, sminteală sau nebunie cu furie (Art. 435 cod civ.).

Conform art. 452 cod civ. femeia e tutricea de drept a soțului pus sub interdicțiune.

Codul civil român sub art. 435—457 arată cazurile și formele de punere sub interdicțiune de către justiție. Această materie

Din însuși conținutul acestor texte legale, (art. 390—419) să văd drepturile și obligațiunile ce rezultă pentru o femeie, în calitatea de tutoare în care dânsa s'ar afla.

Secțiunea II-a

Tutela cu privire la femeile streine

În ceia-ce privește pe femeile streine stabilite în România, chestiunea tutelii comportă o diviziune a materiei, după cum avem necesitate să cunoaștem:

- a) Când o femeie străină poate fi tutoare.
- b) Până când durează tutela.
- c) După care lege se exercită tutela.

a. Cazul întâi

În fiecare stat civilizat, tutela minorilor constituie o chestiune de ordine publică, care interesează țara unde se găsesc acei minori.

Deci, ori-care ar fi dispozițiunile legilor naționale ale femeilor streine, stabilite în România, reglementarea tutellelor lor, se va face în conformitate cu dispozițiunile legilor române pe care le am văzut mai sus. Așa că, o femeie streină, se va orienta după legea română pentru a vedea când dânsa poate fi tutoare. ¹⁾

Acesta e și principiul admis de ultimele tratate.

b. Cazul al doilea

Până când durează tutela ?

Chestiune mai complicată. Când cineva e sub tutelă, se află într'o stare de incapacitate, și în ce privește capacitatea sau incapacitatea unei persoane, chestiunea

---

fiind de domeniul judecăților nu intră în cadrul lucrării de față.

Prin consiliu judiciar se înțelege atunci când se ordonă de județ un consiliu (sfătuitor) unei persoane măsoară, risipitoare. (art. 458—460 cod civ.).

¹⁾ Dacă ar fi fost să se admită statutul personal al femeilor, ar fi fost o imposibilitate. Legile streine sunt extrem de variate asupra acestei chestiuni.

se reglementează după legea națională a acelei persoane, deci, după statutul ei personal.

Așa de exemplu: După legea spaniolă, o minoră stă sub tutelă până la majorat, care are loc la 23 ani, iar nu numai până la 21 ani, cum e la noi.

Acesta e principiul stabilit de dreptul internațional și el se respectă atât timp cât, tratate speciale nu au derogat de la acest principiu.

(A se vedea Capit. I, Secțiunea II în ce privește majoratul femeilor streine și Capit. IV despre emanciparea acelor femei).

c. Cazul al treilea

Exercitarea tutelei, interesează direct țara unde ea s'a desbis.

În consecință, tot ce privește folosința averii minorului, excepțiunile la acest drept, darea de socoteli și tot ce noi am văzut mai sus, prin articolele 390—419, se aplică și femeilor streine în calitatea lor de tutoare în România, fiind o chestiune care interesează ordinea publică la noi.

Observațiune

Ne oprim un moment asupra acestor 3 cazuri,

În privința cazului al 2-lea, modul nostru de explicațiune, concordă cu principiile de drept internațional privat și doctrina streină în aceasta materie.

Cât privește cazul 1-a și al 3-lea, explicațiunea noastră, e în dezacord cu mulți autori streini.

Noi am privit aceste chestiuni, după interesul nostru național.

Dacă însă e se dăm prioritate statutului personal al părților, după cum mulți autori vechi susțin, atunci și în aceste din urmă 2 cazuri, se aplică aceiași regulă ca la cazul al 2-lea.

— Se poate întâmpla, ca părinții se aibă o naționalitate și copilul minor o altă. În cazul al doilea, care statut se va aplica? Așa de ex.: Copilul născut din părinți spanioli. După moartea tatălui, mama se recăsătorește cu un francez, care s'a stabilit în România. În acest exemplu, după statutul copilului, el stă sub

tutelă până la 23 ani. După statutul mamei, numai până la 21.

Doctrina ne arată că în acest caz, se aplică statutul părinților.

CAPITOLUL IV

Adopțiunea și Emancipațiunea

A

Adopțiunea

Când o femeie în cursul vieții sale, nu a avut posibilitatea de a avea un copil, poate, să repare aceasta lipsă, prin dreptul ce i acordă legea, de a adopta un copil, după formele pe care le vom vedea. Aceasta se numește, *adopțiune*.

Secțiunea I-a

Adopțiunea făcută de femeia română

Din întreaga economie a dispozițiilor legale din codul civil român, privitoare la materia adopțiunii, rezultă următoarele:

Cine poate adopta.

Cine poate fi adoptat.

Ce forme se cer la o adopțiune.

Ce efecte produce o adopțiune.

Le vom trece toate aceste prin paragrafe separate.

§ I

Cine poate adopta

În această chestiune codul civil român, ne dă lămurire necesare prin următoarele texte:

Art. 309. — «Nu pot adopta decât persoanele de ambele sexe și care la epoca adopțiunii nu vor avea nici copii, ¹⁾ nici desendenți legitimi ²⁾; pe lângă aceasta trebuie să fie cel puțin 18 ani mai mare decât acela pe care își propun a adopta».

Art. 310. — «Nimeni nu poate fi adoptat de mai multe persoane, afară numai de doi consoți.

Un soț nu poate adopta fără consimțământul celui-l'alt soț».

§ II .

Cine poate fi adoptat

În principiu, orice persoană, de orice etate și condițiuni, dacă este cu cel puțin 18 ani mai mică decât adoptatorul.

§ III

Formele de adopțiune

În această privință, condițiunile legii, sunt următoarele:

Art. 311. — «Când părintele și mama adoptatului, sau numai unul d'n ei este în viață și dacă adoptatul nu a împlinit 21 ani, el este dator a aduce consimțământul dat la adopțiune de părinții săi, sau de acela din ei care trăește.

În cazul când adoptatul n'are ascendenți ³⁾ se va cere consimțământul primarului domiciliului adoptatorului.

În ambele cazuri adoptatul are dreptul să ceară desființarea adopțiunii în timp de un an dela ajungerea la majoritate».

Art. 318. — „Persoana ce își va propune de a adopta și aceea ce va voi să fie adoptată se vor în-

1. Aci se înțelege și copilul natural.

2. Adică nepoți și strănepoți de copii legitimi.

3. De ex. : copiii găsiți, sau persoanele a căror ascendenți au murit.

fățișă în orașele reședințe de județ, la tribunal; iar în celelalte localități la judecătoria adoptatorului spre a face declarațiune că acesta este cu consimțământul amândurora.

În caz când adoptatul va fi minor, se vor prezenta pe lângă aceste și persoanele al căror consimțământ se cere și vor declara în numele minorului că consimt la adopțiune.

Această declarațiune de consimțământ se poate face și prin act autentic autentificat de judecătoria de ocol¹.

Art. 319. — „Tribunalul sau judecătorul, după ce vor lua științele trebuincioase, va verifica în camera de consiliu :

1. De sunt îndeplinite toate condițiunile cerute de lege ;

2. Dacă persoana care voește a adopta se bucură de o bună reputație.,¹)

Art. 320. — Hotărârea se va da printr'un proces-verbal neotiviat, în acești termeni: „se incuviințează sau nu se incuviințează adopțiunea...

Art. 323. — „Hotărârea de adopțiune, cât și aceia de revocarea ei (a se vedea art. 311) se vor înscrie în registrul actelor civile ale locului unde își va avea domiciliul adoptatorul.

În acest scop, grefierii tribunalului și ai judecătoriei respective sunt obligați de a trimite, în termen de 10 zile, un extract după procesul verbal de adopțiune, oficerului stărei civile competent.

Grefierii cari vor contraveni obligațiunei de mai sus, precum și oficerii stări civile cari vor fi omis de a înscrie de îndată adopțiunea în registrele actelor civile, se vor pedepsi cu amendă până la 100 lei.

Înscrierea se va putea face și după cererea uneia sau alteia din părți, care va prezenta și o copie legalizată după hotărârea de adopțiune.,,

---

1. Moralitatea persoanei care adoptă, e o chestiune foarte importantă în adopțiune. Dovada moralității se face printr'un certificat eliberat de primărie, sau printr'un act de notariatate.

§ IV

Efectele la care dă loc o adopțiune

Art. 312. — „Adopțiunea va da celui adoptat numele adoptatorului, pe care îl va adăoga la adevăratul său nume, putând însă pune numele de familie al adoptatorului și înainte de adevăratul său nume de familie, dacă astfel va urma tocmeala”.

Art. 313. — „Cel adoptat va rămâne în familia sa firească, în care își va păstra și toate drepturile sale; cu toate acestea, căsătoria este poprită :

Intre adoptatori cu cel adoptat și descendenții acestuia.

Intre copii adoptivi ai aceluiaș individ.

Intre cel adoptat și copiii ce ar putea avea în urmă adoptatorul.

Intre cel adoptat și soțul adoptatorului, precum și între adoptatorii și soțul celui adoptat”.

Art. 314. — „Îndatorirea naturală ce va continua a exista între cel adoptat și tatăl și mama sa, de a-și da unul altuia alimente, în cazurile hotărâte de lege (art. 185) va avea aceiași urmare între adoptator și cel adoptat, unul către altul”.

Art. 315. — „Cel adoptat nu va dobândi nici un drept de moștenire asupra bunurilor rudelor adoptatorului, dar va avea asupra moștenirii adoptatorului, aceleași drepturi ca și copiii născuți din căsătorie, chiar dacă în urma adopțiunii s'ar naște asemenea copii din căsătorie”.

Art. 316. — Murind adoptatorul, fără descendenți legitimi, lucrurile date lui de către adoptatorul prin dar sau prin moștenire, ce se vor găsi în natură în vremea morței adoptatorului, se vor întoarce la adoptatorul, sau la descendenții săi cu îndatorire de a contribui la datorii și fără prejudiciului drepturilor unor a treia persoane.

Prisosul bunurilor adoptatului va fi al părinților săi firești și aceștia vor exclude totdeauna, pentru obiec-

tele specificate în acest articol, pe toți moștenitorii adoptatorului, afară de decendenții săi. (a se vedea capitolul VII).

Art. 317. — Dacă trăind adoptatorul și după moartea adoptatorului, copiii sau decendenții lăsați de acesta din urmă, vor muri și ei fără posteritate, adoptatorul va moșteni lucrurile date de dânsul, după cum s'a zis în articolul precedent, dar acest drept se va mărgini numai la persoana adoptatorului și nu se va transmite și la moștenitorii săi, chiar de ar fi decendenți direcți“.

* * *

Aceste sunt dispozițiunile legale privitoare la persoanele ce pot adopta, acele ce pot fi adoptate, formele adopțiunii și efectele.

Ori unde am văzut că legea se exprimă prin cuvântul „adoptatorul“, se înțelege atât bărbatul cât și femeia care adoptează, iar prin „adoptatul“, se înțelege fie copilul sau persoana de sex masculin sau feminin, ce se adoptează.

Secțiunea II

Adopțiunea făcută de o femeie străină

Femeia streină care e stabilită în România și ar dori să adopteze sau să fie adoptată, ce regulă urmează să respecte? regula indicată de legea română sau de legea sa națională?

Așa de exemplu, legea engleză nu prevede adopțiunea. În Austria se cere ca o mamă adoptivă să aibă etatea de 50 ani. În Statele-Unite ale Americii nu se cere ca adoptatorul să fie cu 18 ani mai în vârstă; e destul să fie adult. În Danemarca se cere și autorizațiunea Cancelariei regale.

Cum însă adopțiunea constituie o formalitate solemnă, urmează ca, în ce privește forma ei, aceasta

să se facă în conformitate cu regula universal admisă, adică după principiul, „Locus regit actum”. Prin consecință îndeplinirea formalităților de adopțiune se va face de femeia străină așa cum cere legile române.

În ceia ce privește capacitatea de a putea adopta. dreptul internațional ne arată că aceasta urmează să se facă după legea națională a femeii streină, deci după statutul ei personal. (a se vedea mai jos legile streine.

În ce privește efectele, ce o adopțiune făcută de o streină la noi în țară poate produce, această chestiune nu poate fi rezolvată de cât tot de legile române pe care le am văzut (art. 312—316), pentru motivul că toate acele dispozițiuni interesează ordinea noastră internă.

Diverse dispozițiuni de legi streine în ce privește capacitatea de a putea adopta :

În Franța. Se cere 40 ani etate pentru adoptator și 15 ani mai mare de cât adoptator. (art. 344 cod. civ. fr.)

„ Belgia idem, idem, idem (art. 344 c. civ. b.).

„ Spania. Se cere 45 ani etate p. adoptator și 15 mai mare ca adoptatul. (art. 173 c. civ. esp.).

„ Italia „ 50 „ 18 „ (art. 202 c. civ. ital.).

„ Germania „ „ „ (art. 1744 c. civ. ger.).

„ Anglia nu există această instituție.

„ Austria copilul natural nu poate fi adoptat de părintele său natural. (legea din 1816).

„ Ungaria, adopțiunea este admisă. (legea din 1877).

„ Danemarca „ „ admisibilă cu autorizația regală specială.

„ Statele Unite „ e admisibilă orice adult poate adopta un minor. (legea din 1873).

B

Emancipațiunea

Prin emancipațiune se înțelege atunci când tutela unui minor ia sfârșit, înainte ca acel minor să fi ajuns la majoritate.

Emancipațiunea e utilă și chiar necesară ori de câte ori e locul ca o avere să fie administrată, sau un comerț să fie condus, de către un minor care dă dovezi de pricepere sau destoinicie.

Secțiunea I

Emancipațiunea interesând pe femeia română

Aceasta emancipațiune e prevăzută de codul nostru civil într'un cadru destul de restrâns și explicativ din două puncte de vedere :

Când are loc emancipațiunea.
Efectele ce ea produce.

Când are loc emancipațiunea ?

Art. 421 — „Minorele se emancipează de drept prin căsătorie“.

Art. 422. — „Minorele chiar necăsătorit, va putea fi emancipat de către tatăl său, sau în lipsa tatălui, de către mama sa, când va fi îndeplinit 18 ani ai vârstei sale.

Această emancipare se va face prin singura declarațiune a tatălui sau a mamei, la tribunal, care se va publica.

Art. 423 — „Minorele al cărui tată și mamă, au încetat din viață, va putea asemenea fi emancipat, însă numai după ce va fi împlinit vârsta de 20 ani și dacă consiliul de familie va găsi de cuviință.

În acest caz emancipațiunea va rezulta din deliberațiunea consiliului de familie și din declarațiunea ce tribunalul dimpreună cu consiliul de familie va fi făcut în acelaș act, că minorele este emancipat.

Incuviințarea emancipațiunei se va publica.

Art. 424 — „Dacă tutorele nu va fi făcut nici o cerere de emancipațiune a minorului, de care s'a vorbit în artic. precedent și dacă una sau mai multe rude sau cuscri ai acestui minor în gradul de văr primar sau în grade mai de aproape, îl vor găsi destoinic, de a fi emancipat, vor putea cere de la tribunal de a convoca consiliul de familie ca să delibereze despre aceasta emancipare.

Ce efecte produce o emancipațiune ?

Art. 425 — „Minorele emancipat va avea un curatore până la etatea majoră (21 ani) care se va numi de consiliul de familie“.

Art. 426 — „Socoteala tutelei se va da emancipatului minore, în ființa curatorului său“.

Art. 427 — „Minorele emancipat nu va putea arenda sau închiria nemișcătoarea sa avere mai mult decât pe 5 ani.“

El își va strânge veniturile, va da chitanță de a lor primire și va face orice act privitor numai la o pură administrare a averii sale întocmai ca un majore, fără să poată atăca asemenea acte în toate cazurile în cari, nici majore fiind, nu le ar putea atăca“.

Art. 428 — „Nu va putea porni nici un proces privitor la vre-o avere nemișcătoare, nici chiar de a se apăra, nici a primi, nici a ridica capitaluri, nici a da chitanța pentru ele, fără asistența curatorului său“.

Art. 429 — „Minorele emancipat nu se va putea împrumută sub nici un cuvânt, fără deliberațiunea consiliului de familie, adevărită de tribunal, după ce va asculta pe procuror“.

Art. 430 — „Nu va putea vinde, nici înstrăina vre un lucru nemișcător, nici a face vre un alt act decât numai acele privitoare la o simplă administrație, fără îndeplinirea formelor prescrise pentru minorii neemancipați.“

Obligațiunile de dânsul contractate, prin cumpărare sau prin alt mod, se vor reduce la prețurile convenite când vor fi peste măsuri încărcate.

Tribunalele la asemenea împrejurări vor lua în considerație averea minorului, buna sau reaua credință a persoanelor ce au contractat cu dânsul, precum și folosul sau nefolosul acelor cheltueli“.

Art. 431. — „Oricâre minore emancipat, ale cărui tocmele se vor fi scăzut în virtutea art. precedent, va perde beneficiul emancipațiunei, care-i se va ridica cu păzirea acelorași forme cu care-i s'a dat.“

Art. 432. — „Din ziua în care se va publica revocarea emancipațiunei minorelui, minorele va intra din nou sub tutelă și nu va mai putea eși, până la ajungerea sa la majoritate“.

Art. 433.—„Minorele emancipat, care va face comerț, se socotește ca major, pentru faptele câte privesc la comerțul său ¹⁾».

* * *

Din textele de lege arătate, rezultă destul de lămurit, pentru ori-ce femeie română, care ar voi să vadă o emancipațiune realizată în persoana unui copil al ei, când poate avea loc o emancipațiune și ce efecte ea produce.

Pentru ori-ce femeie română, căsătorită, dar care nu are încă 21 ani împliniți articolele 427-430 inclusiv mai sus arătate, sunt de cea mai importanță.

Secțiunea II

Emancipațiunea cu privire la femeile străine

În ce privește pe femeile străine stabilite în România, emancipațiunea poate se necesite o explicațiune din două puncte de vedere, forma ei și efectele ce ea produce.

Ca forma, principiul de „Locus regit actum“ se aplică și la emancipațiune.

Astfel că, femeia străină, va trebui să îndeplinească formalitățile cerute de legea română, atunci când dânsa ar voi să emancipeze un copil al său.

Ca efecte, emancipațiunea făcută de o streină va produce aceleași efecte pe care le am văzut în prima secțiune al acestui capitol, întru cât mai toate aceste interesează ordinea internă a României.

În consecință regulele arătate în prima secțiune prin textele de lege art. 427-433 cod. civil, se aplică și în ce privește emancipațiunea făcută de o femeie străină în România.

Mai rămâne însă o chestiune cu privire la capacitatea minorului străin, de a putea fi emancipat.

Astfel, după legea noastră, minorul trebuie să aibă 18 ani pentru a putea fi emancipat de părinții săi. După

---

1. Adică că toate dispozițiunile articolelor 425-432 inclusiv, nu-i sunt aplicabile unui minor emancipat, pentru toate actele de comerț, în comerțul ce conduce și pentru care a fost emancipat.

legea franceză, (art. 477 cod. civ. fr.) e suficient să aibă 15 ani numai,

Presupunând că o franceză se află în România, va putea dânsa să emancipeze pe fiul ei care are numai 15 ani ?

După regulile dreptului internațional privat aceasta ar fi o chestiune de capacitate ce e supusă statutului personal al acelor francezi și deci se va aplica legea franceză, ca lege a lor națională.

Dăm mai jos etatea cerută de diversele legi străine, pentru ca un minor să poată fi emancipat.

În Franța 15 ani când are părinți. 18 ani când nu are. (art. 477 și 478 cod. civ.),

În Belgia 15 ani când are părinți. 18 ani când nu are. (art. 477 și 478 cod. civ.).

În Italia 18 ani și când are și când nu are părinți. (art. 311 și 312 cod. civ.),

În Germania. Nu există. E numai un consult de minor. (art. 1827 cod. civ.).

În Spania. 18 ani și când are și când nu are părinți (art. 318 cod. civ.).

În Anglia. Există numai o emancipare tacită ce se acordă pentru băieți la 14 ani și pentru fete la 12 ani cărora li s'a recunoscut un discernământ.

În Austria. Admisibilă la etatea de 20 ani.

În Ungaria. Idem Idem

În Olanda. Admisibilă emanciparea completă sau numai în parte,

CAPITOLUL V

A b s e n ța

Prin absență se înțelege în drept, dispariția unei persoane (se face nevăzut), din mijlocul familiei sau a cunoscuților ei.

Pentru elementul feminin, această materie își are importanța sa, atât din punctul de vedere al legăturilor de rudenie cu cel absent cât și din punctul de vedere al situației materiale a celui dispărut.

Femeia are deci tot interesul să cunoască regulile indicate de lege, atunci când dânsa e chemată, în caz de absență a unei persoane, să aducă la îndeplinire cerințele legii sau să beneficieze de pe urma acelei absențe.

Secțiunea I

Pentru femeile române

Din dispozițiunile codului nostru civil, rezultă, că în cazul unei absențe, femeia româncă poate să aibă interes, moral sau material, să facă următoarele formalități, după calitatea ce o are.

1. Să ia măsuri pentru stabilirea în mod oficial a absenței.
2. Să ia măsuri provizorii cu privire la averea absentului.
3. Să ia măsuri definitive cu privire la averea absentului și să observe efectele absenței.
4. Să ia măsuri cu privire la copil.

§ I.

Măsuri pentru stabilirea în mod oficial a absenței

Când o persoană a dispărut și femeea are calitatea de soție, de mamă, de fiică, de soră și ori-ce alt grad de rudenie cu dispărutul, dânsa poate să aibă un interes, fie moral, fie material pentru a stabili în mod oficial o absență, îndeplinind astfel rolul de persoană interesată.

Codul civil român se exprimă astfel în ce privește declarațiunea absenței și formele impuse în această chestiune.

Art. 101. — «Când o persoană nu se va mai arăta la locul domiciliului său, sau al reședinței sale și dacă în curs de 4 ani nu va avea nimeni știință despre dânsa părțile interesate (deci și femeea care are una din calitățile de mai sus) se vor putea adresa cu cerere la tribunalul de prima instanță spre a se declara absența.

Iar, dacă va fi existând o procură pentru administrațiunea averii sale, părțile interesate nu vor putea cere a se declara absența, de cât după 10 ani deplin decând a dispărut persoana sau dela primirea celor din urmă științe dela ea,,.

Art. 102. — «Spre a se constata absența, tribunalul după înscrisuri și dovezi produse, va ordona a se face o cercetare în ființa procurorului, în ocolul domiciliului și acel al reședinței de vor fi osebite».

Art. 103. — «Tribunaiul statuind asupra cererei va avea în privire motivele absenței și cauzele cari au putut să împedice de a avea știință despre persoana presupusă absentă».

Art. 104. — «Îndată ce se va da o hotărâre, fie pregătitoare, fie definitivă, procurorul va trimite copie după dânsa Ministerului Justiției spre a se publica prin Monitorul Oficial».

Art. 105. — «Hotărârea declarațiunii de absență nu

se va da decât un an după hotărârea care a ordonat cercetarea».

· Aceste sunt regulile privitoare la stabilirea în mod oficial a absenței.

§ II

Măsuri provizorii cu privire la averea absentului

În cazul când o femeie ar avea un interes material, fie în numele său personal (ca moștenitoare presumpțivă) fie în numele copiilor ei, (când aceștia ar fi moștenitori presumpțivi) cu privire la averea absentului va putea să ia măsuri provizorii, în sensul celor arătate de lege.

Astfel:

Art. 106. — «Dacă absentul nu va fi lăsat procură pentru administrarea averii sale, atunci cei cari ar fi moștenitorii săi, în ziua când el a dispărut (s'a făcut nevăzut) sau când s'au primit cele din urmă științe dela dânsul, moștenitorii presumpțivi, vor putea cere în virtutea hotărârei judecătorești definitive, prin care se va fi declarat absența ¹⁾, punerea lor în posesiune provizorie pe averea ce absentul avea în ziua pornirii sale, sau a primirii celor din urmă științe dela dânsul, cu îndatorire însă, pentru aceștia de a da cauțiune despre buna lor administrare».

Art. 107. — „Dacă absentul va fi lăsat procură, atunci moștenitorii săi presumpțivi nu vor putea cere dela tribunal punerea lor în posesiune provizorie decât după 10 ani depliu de când el a dispărut, sau dela primirea celor din urmă științe dela el“.

Art. 108. — «Tot astfel se va urma și când termenul procurei ar expira și, în asemenea caz, se va pro-

---

1. Prin ar. 98, 99 și 100 c. civ. și în cazul când este nevoie urgentă, tribunalul poate, la stăruința părților interesate, să numească un curator pentru reprezentarea și administrarea averii absentului, până la îndeplinirea formelor arătate de art. 106 și următorii.

ceda la administrarea averii absentului potrivit regulilor statornicite prin capitolul I. din acest titlu (a se vedea la începutul acestui paragraf)».

Art. 109. — «După ce moștenitorii presumptivi vor fi fost puși în posesiune provizorie, testamentul dacă va exista, se va deschide după cererea părților interesate, sau a procurorului tribunalului și legatarii, donatarii, precum și toți aceia, cari aveau asupra averii absentului, drepturi subordonate morții absentului, le vor putea exercita provizoriu cu îndatorire din parte-le de a da cauțiune“.

Art. 110. — „Posesiunea provizorie nu va fi considerată decât ca un depozit, care va da celor ce a dobândit-o dreptul de a administra averea absentului, când s'ar arăta, sau se va proba existența sa“.

Art. 111. — „Cei ce vor fi dobândit prin punerea în posesie provizorie vor fi datori a stăruii pentru facerea inventarului averii mișcătoare și a înscrisurilor absentului în ființa procurorului tribunalului de prima instanță.

Tribunalul va ordona în caz de trebuință, vânzarea averi întregi mișcătoare sau a unei părți dintr'insa. În caz de vânzare, atât prețul ei cât și veniturile se vor capitaliza în bani sau în pământ.

Cei ce vor fi dobândit punerea în posesie provizorie vor putea, pentru propria lor siguranță, cere dela tribunal orânduirea unui expert care să revizuiască averea nemișcătoare și să descrie starea ei printr'un proces-verbal care se va aproba de tribunal, în prezența procurorului, cheltuelile acestei lucrări, vor fi în sarcina averii absentului“.

Art. 112. — „Cei cari, în puterea punerii lor în posesiune. sau a administrațiunei legale, se vor fi folosit de averea absentului, nu vor fi datori a întoarce absentului de cât a cincea parte din venit, dacă existența lui va fi dovedită înainte de 15 ani deplini din ziua când el a dispărut, și a zecea parte, când existența lui se va dovedi după 15 ani deplin.

Veniturile vor fi în întregime ale moștenitorilor presumpțivi, când au trecut 30 ani deplini dela ziua declarațiunei absenței, sau 100 ani dela ziua nașterii absentului”.

Art. 113. — „Cei cari se folosesc de averea absentului numai în virtutea punerii în posesie provizorie, nu vor putea înstreina, nici ipoteca averea lui cea nemișcătoare”.

§. III

Măsuri definitive cu privire la averea dispărutului și efectele absenței

Mai departe legea ne arată măsurile definitive cu privire la averea dispărutului, ce se pot lua, și efectele absenței, după cum urmează :

Art. 114. — „Dacă absența se va prelungi 30 ani, din ziua punerii în posesie provizorie, sau dacă se vor fi împlinit 100 ani deplini dela nașterea absentului, cauțiunile date se vor ridica, toți cei inditruși vor putea cere dela tribunalul de prima instanță împărțeala averii absentului și punerea în posesiune definitivă”.

Art. 115. — «Moștenirea absentului va fi deschisă din ziua morții lui dovedită, în folosul moștenitorilor celor mai apropiați a se vedea Capit. VII) în ziua morții și cei cari se vor fi folosit de averea absentului, vor fi datori a o restitui acestora cu rezerva veniturilor ce li se cuvine lor, în virtutea art. 112”.

Art. 116. — „Dacă absentul revine, sau dacă se dovedește existența lui în timpul punerii în posesiune provizorie, efectele hotărârei prin care s'a declarat absența vor înceta, însă fără prejudiciul, dacă va fi trebuință, a măsurilor conservatorii prescrise de capitolul I din acest titlu, pentru administrarea averii [a se vedea la începutul paragraf. II)»

Art. 117. — „Dacă absentul se ivește, sau dacă existența lui este dovedită, chiar și după punerea în stăpânire definitivă, el își va primi averea în starea

în care s'ar găsi, precum și prețul lucrurilor instrăinate din ea, sau cele cumpărate cu prețul averii celei vândute, fără a putea urmări acea avere dacă va fi trecut la o a treia persoană”.

Art. 118. — „Copii și descendenții în linie dreaptă ai absentului pot asemenea, în termen de 30 ani dela punerea în definitivă stăpânire, a cere restituirea averii absentului, după cum s'a zis în articolul precedent”.

Art. 119. — „După darea hotărârei prin care s'a declarat absența, veri cine ar avea drepturi contra absentului, nu le va putea exercita de cât în contra celor ce vor fi fost puși în posesiunea averii lui, sau în contra celor ce vor fi având administrațiunea legală”.

Art. 120. — „Veri cine va reclama un drept deschis unei persoane a cărei existență nu va fi recunoscută, este dator a dovedi, că acea persoană exista în timpul când dreptul s'a deschis pentru dânsa”.

Art. 121. — „Dacă se va deschide o moștenire care s'ar cuveni unui individ, a cărei existență nu este cunoscută, ea se va da numai aceluia ce aveau drept de a o dobândi în lipsă-i”.

Art. 122. — „Dispozițiile cuprinse în precedentele două articole, își vor avea puterea lor, fără prejudiciul acțiunilor prin care se cere o moștenire sau alte drepturi ce se vor cuveni absentului sau reprezentanților săi și nu se vor pierde decât după trecerea termenului statornicit pentru prescripțiune”.

Art. 123. — „Pe cât timp absentul nu se va arăta, sau acțiunile nu se vor exercita în numele său cei ce vor fi primit moștenirea, vor dobândi în deplină proprietate, veniturile luate de dânsii cu bună credință”.

§. IV

Măsuri cu privire la copii minori ai tatălui dispărut

Femeea are tot interesul să cunoască ce măsuri

legale poate lua atunci când soțul ei dispărând, a lăsat copiii minori.

Textele de mai jos, ne arată aceste măsuri, după cum urmează :

Art. 124. — „Dacă tatăl dispărut a lăsat copiii minori, făcuți cu soția sa înainte plecării sale, mama va avea priverghierea asupra lor și va exercita toate drepturile bărbatului, în privința educațiunii și a administrațiunii averii lor”.

Art. 125. — „Dacă mama va fi încetat din viață în timpul de 6 luni din ziua când tatăl a dispărut, sau dacă ea ar muri mai înainte de a se declara absența la tribunal, priverghierea copilului se va încredința de către consiliul de familie la ascendenții cei mai apropiați și în lipsa lor unui tutore provizorii”.

Art. 126. — „Tot astfel se va urma și în cazul când unul din soți dispărând, ar fi lăsat copiii minori din altă căsătorie”.

* * *

Aceste sunt regulile generale asupra absenței, des-
tul de clar expuse de textele din codul civil român.

Avem de adăugat numai, că atât timp cât durează
absența, soția celui dispărut nu se poate recăsători.

Soția trebuie să aștepte până la proba că soțul
dispărut, e încetat din viață, sau se abține desfacerea
căsătoriei prin divorț.

Secțiunea II-a

Pentru femeile străine

Chestiunea care privește materia de față interesează
pe o femeie străină numai din 2 puncte de vedere și
anume :

a. Al formelor de îndeplinit în caz de absență.

b. Al efectelor ce aceste forme pot produce.

Din primul punct de vedere, toate formalitățile pe
care le-am văzut în cele 4 paragrafe din prima secți-

une, constituiesc forme ce interesează ordinea publică a statului român și prin consecință, în conformitate cu regula de drept internațional. „Locus Regit Actum” se aplică legile române iar nici de cum, legile naționale ale femeilor străine.

Așa de exemplu, Anglia nu posedă nici o dispozițiune legală cu privire la absență; cel mult în caz de urgență și imperioasă necesitate, dacă justiția admite o administrație provizorie.

Nu urmează de aci, că o engleză cu reședința în România, să nu poată beneficia de legile române.

Rezumăm în această privință, că regulele prevăzute de legile române, se aplică și femeilor străine în ceea ce privește măsurile de luat pentru declararea absenței, măsurilor provizorie și definitive cu privire la averea absentului și măsurile privitoare la copii, arătate în cele 4 paragrafe de mai sus.

Din al doilea punct de vedere, chestiunea e mai complexă.

Efectele ce o absență poate să producă pot fi referitoare în special la dreptul de moștenire.

O femeie străină are tot interesul să cunoască dacă în caz de absență, drepturile ei de moștenire sunt regulamentate în conformitate cu dispozițiunile legilor române sau la dispozițiunile legilor ei naționale.

Evident că și în cazul de față, regulele pe care le vom vedea la capitolul ce tratează despre succesiuni, se aplică și la materia de față (a se vedea capit. VII).

Alte efecte de o importanță mai mică sunt privitoare la recăsătorirea soției unui dispărut și capacitatea ei în timpul absenței.

Ambele aceste, constituiesc motive de ordină publică în România și deci legile române sunt aplicabile și femeilor străine.

Prin consecință o olandeză, pe cât timp durează absența soțului ei nu se va putea recăsători în România înainte de a se dovedi moartea absentului sau a divorțului, cu toate că după legea olandeză (art.

549 și 552 cod. civ.) se poate acorda, după 10 ani, autorizarea de recăsătorire (a se vedea § IV din secțiune I-a acest capitol.)

De asemenea în ce privește capacitatea de a contracta (a se vedea capitolul XI).

CAPITOLUL VI

Divorțul

Materia privitoare la divorț, poate fi de cea mai mare importanță pentru elementul feminin.

Această materie consacrată de codul nostru civil, adese ori poate fi o ultimă speranță pentru o femeie, ce nu poate găsi un remediu de ameliorare într-o căsătorie plină de suferințe.

Este adevărat că o formațiune socială își are cel mai important sprijin în această instituție, ce se numește, căsătorie, instituție ce trebuie încurajată și susținută prin toate mijloacele și că prin orice sacrificiu și în interesul societății și al copiilor să se evite desfacerea ei, înainte de voința celui de sus.

Totuș, când situația dintre soți devine imposibilă și atât de gravă încât menținerea căsătoriei departe de a da rezultatele așteptate, produce efecte dezastruoase pentru soți, familie sau societate, aplicarea divorțului rămâne ca o ultima soluție, un ultim remediu.

Materia privitoare la divorț, e dominată de reguli generale și anume :

- a. *Admisibilitatea lui*
- b. *Formalitățile pentru obținerea lui.*
- c. *Efectele lui*

Aceste chestiuni vor fi explicate sub un paragraf special, pentru fiecare atât în ce privește femeile române cât și cele străine.

Secțiunea I

Divorțul pentru femeile române

§ I

Admisibilitatea divorțului¹⁾

Când zicem admisibilitatea divorțului, înțelegem cauzele arătate de lege, în virtutea cărora un divorț se poate obține.

Textele codului civil român, cari arată aceste cauze de despărțenie sunt următoarele:

Art. 211 — „Bărbatul sau femeia poate cere despărțenia pentru cauză de adulter“.

Art. 212 — „Căsătorii pot, fiecare în parte, cere desfacerea căsătoriei pentru excese, cruzimi sau insulte grave ceși va fi făcut unul altuia“.

Art. 213 — „Desființarea căsătoriei se poate cere și dobândi când unul din soți va fi osândit la muncă silnică sau la reclusiune“.

Art. 214 — „Consimțământul mutual și stăruitor al soților exprimat în chipul prescris de lege, în condițiunile și după cercările determinate de lege, va servi de dovadă îndestulă că viața în comun le este nesuferită și că în privința lor, e o cauză peremptorie de despărțenie“ (a se vedea art. 254 din § II),

Art. 215 — „Despărțenia se poate pronunța:

— In contra soțului care a vrăjmășit viața celui-l'alt soț, sau știind că alții o vrăjmășesc, nu i-a făcut arătare îndată“.

§ II

Formalitățile pentru obținerea divorțului

Aceste formalități sunt de 2 feluri:

a. Formalități cu privire la un divorț pentru cauză determinată (adulter, exces, cruzime, insulte grave, osândire și vrăjmășie).

---

1) In România nu există separațiunea de corp, după cum vom vedea că există în alte țări

b. Formalitățile cu privire la un divorț prin consimțământ mutual.

A.

Formalitățile cerute de lege cu privire la un divorț pentru o cauză determinată, sunt în mod clar arătate prin următoarele texte de lege ale codului civil român:

Art. 216. — „Oricare ar fi natura faptelor sau a delictelor care ar provoca cererea de despărțenie pentru cauză determinată, o asemenea cerere nu se poate face de cât numai la tribunalul civil al districtului în care soții își au domiciliul“.

Art. 217, — „Dacă vreuna din faptele imputate de soțul care cere desfacerea căsătoriei va fi de natură a da loc urmării criminale din partea ministerului public, acțiunea despărțeniei se va suspenda până ce se va da hotărârea curții cu jurați. Atunci se va putea reîncepe judecata fără a fi permis a deduce din aceea hotărâre vre o respingere sau excepțiune prefudiciabilă în contra soțului care a făcut cererea“.

Art. 218. — „Orice cerere de despărțenie va arăta cu amănuntul faptele: cererea se va da dimpreună cu dovezile, de vor fi, președintelui tribunalului, sau judecătorului ce i va ține locul, de către soțul ce cere desfacerea căsătoriei în persoană, afară numai dacă va fi împiedicat de boală, în care caz, după cererea sa și eliberarea a unui certificat de boală a vre unui medic, magistratul se va duce la domiciliul reclamantului ca să primească acolo cererea sa“.

Articolele 219 -248, ne arată propriu zis, numai procedura de urmat și modul cum procesul urmează a fi judecat, aceste în câteva cuvinte, se resună astfel:

Art. 219. — Proces-Verbal de prima conciliere în camera de consiliu. Dispoziția de a se publica în Monitorul of. cererea de divorț, când soții au copii și avere. Comunicarea actelor. (a se vedea art. 285 § III).

Art. 220. — Proces-Verbal de a doua conciliere în camera de consiliu cu citarea soților și constatarea că partea persistă în divorț. Referat și trimisirea dosarului înaintea tribunalului.

Art. 222. — Suspendarea de cel mult 20 zile.

Art. 223. — Redeschiderea și dreptul pentru recla-

mant a cere să se citeze pârâtul înaintea tribunalului; în şedinţa secretă.

Art. 224. — Presintarea ¹⁾ la primul termen în şedinţă.
228 Raport, etc.

Art. 229. — Presintarea la al doilea termen în şedinţă pentru admiterea în principiu. Presintarea listei de martori ce vor fi propuşi.

Art. 230. — Ascultarea de martori, cercetări, etc.
239.

Art. 240. 243, 251 253. — Pronunţarea hotărârei.

Art. 244. 245. — Apelul.

Art. 246. 248.—Formalităţi de transcrierea hotărârei. de divorţ la ofiţerul de stare civilă.

Măsuri provizorii pe timpul duratei procesului

Art. 249. — „Ținerea provizorie a copiilor. va rămâne bărbatului, în procesul de despărţenie, afară numai dacă se va hotărâ în altfel de către tribunal după cererea mamei, sau a familiei, sau a ministerului public, spre folosul copiilor“.

Art. 250. — „Femeea în procesul de despărţenie va putea părăsi domiciliul bărbatului în timpul cât va ţine procesul şi cere o pensiuine de întreţinere, în proporţiune cu mijloacele bărbatului;

Tribunalul, dacă va încuviinţa această cerere, va hotărâ tot odată şi suma de bani ce bărbatul va fi dator a da femeii sale pentru întreţinere“.

B.

Formalităţile cerute de lege cu privire la un divorţ prin consimţământ mutual sunt destul de complicate şi cer un timp mult mai îndelungat de cât pentru un divorţ pentru cauză determinată. De aceea ele sunt extrem de rar uzitate.

Vom arăta mai jos şi în rezumat aceste formalităţi prevăzute de codul civil român.

---

1. În persoană numai la divorţ nu se admite procuratorul.

Art. 254. — Admisibil pentru soț numai în etate de 25 ani și femeea 21.

Art. 255. — Admisibil numai după 2 ani de căsătorie.

Art. 256. — Inadmisibil după 20 ani de căsătorie sau dacă femeea a împlinit 45 ani.

Art. 257. — Se cere consimțământul tatălui sau mamei or ascendenților potrivit regulilor din art. 131, 132 (a se vedea căsătoria).

Art. 258. — În prealabil se cere a se face inventar de averea soților.

Art. 259. — Să stabilește ținerea copiilor și pensia alimentară.

Art. 260. — Prima prezentare a soților, asistați de martori în fața tribunalului.

Art. 262. — Depunerea actelor prevăzute de lege.

Art. 263. — Facerea procesului-verbal de către tribunal.

Art. 264. — Repetarea prezentărei la a patra, la a șaptea și la a zecea lună.

Art. 265. — La 15 zile după [expirarea unui an, soții se prezintă iar înaintea tribunalului.

Art. 266—267. Procesul-Verbal al magistratului și facerea refereului către tribunal și parchet,

Art. 268. — Avizul parchetului.

Art. 269. — Pronunțarea hotărârei de către trib.

Art. 270—275. Diverse formalități de apelare.

Art. 276. — Transcrierea hotărârei la ofițerul de stare civilă.

§ III

Efectele produse de un divorț

Aceste efecte sunt lămurit arătate de codul nostru civil, prin următoarele texte.

Art. 277. — „Soții cari se vor despărți nu vor mai putea să se căsătorească împreună“.

Art. 278. — „Femeia despărțită nu va putea trece în altă căsătorie decât după 10 luni de la despărțirea ei sau dacă a făcut cerere de părăsire a domiciliului conjugal, după 10 luni de la data hotărârei, care i-a admis această cerere, afară de cazul când femeia a născut în acest interval“.

Art. 280.¹⁾ — „Pentru orice motiv se va fi pronunțat despărțenia, afară de cazul consimțământului mutual, soțul în contra căruia s'a pronunțat despărțenia va pierde toate avantajele stipulate în favoarea sa de către cel-l'alt soț, fie prin contract de căsătorie, fie după săvârșirea căsătoriei.

Partea în foarea căreia s'a pronunțat despărțenia, va conserva toate acele avantajii chiar și dacă ele se vor fi stipulat cu clauza expresă de reciprocitate, fără ca acea reciprocitate să aibă loc.

Art. 281. — „Dacă soții nu-și dedeseră nici un avantaj unuia altuia, sau dacă acele avantajii nu vor fi îndestulătoare spre a asigura subsistența soțului care a dobândit despărțenia, tribunalul va putea ordona și lua măsuri pentru a se da acestuia o pensie de întreținere din averea celui-l'alt soț, care nu va putea trece peste a o treia parte din suma veniturilor: această pensie se va putea revoca, când ea nu va mai fi necesară“.

Art. 282. — «Copiii se vor încredința soțului care a dobândit despărțenia afară numai când tribunalul după cererea familiei sau a ministerului public, va regula spre binele copiilor ca cu toți sau în parte, să fie încredințați soțului în contra căruia s'a pronunțat despărțenia sau a unei a treia persoane».

Art. 283. — «Ori cărei persoane se vor încredința copiii, tatăl și mama lor vor avea fiecare dreptul de a priveghia asupra lor și îndatorirea de a-i întreține și de a le da creșterea, în proporțiune cu mijloacele lor».

Art. 284. — «Desfacerea căsătoriei prin despărțenie nu va lipsi pe copii născuți din acea căsătorie, de nici unul din foloasele cari le-au avut asigurate de legi, sau de tocmelele căsătoriei încheiate între tată și mamă, dar drepturile copiilor nu se vor deschide decât în modul și condițiunile în care ele s'ar fi deschis dacă nu urma despărțenia.

---

1) Art. 279 a fost abrogat.

Art. 285. — «In caz de despărțenie prin consimțământ mutual, jumătate din averea bărbatului și jumătate parte din averea femeii va fi considerată ca deplină proprietate a copiilor născuți din căsătorie, chiar din ziua celei dintâi declarațiuni de despărțenie. Tatăl și mama însă, vor avea drept la venitul acelei părți din avere, până la ajungerea copiilor la vârstă legiuită, cu îndatorire însă pentru ei de a întreține și a crește pe copii, după mijloacele și pozițiunea lor socială; toate aceste vor urma fără prejudiciul celor alte foloase ce ar fi fost asigurate zișilor copii prin tocmelile căsătoriei urmate între tatăl și mama lor.

In caz de divorț pentru cauză determinată, când prin cererea introductivă de instanță se arată că soțul au copii, grefierul va fi dator a lipi în sala ședințelor un extract după cererea de divorț. Acest extract va cuprinde :

1) Data cererei. 2) Numele, pronumele, profesia și locuința părinților. Cine cere divorțul și dacă sunt copii din căsătorie. 3) Mențiune despre estimățiunea averii soțului părăt, pe care trebuie să-o facă amănunțit, soțul reclamant în cererea de divorț.

Acest extract se va afișa la ușa tribunalului la primăria domiciliului soților și la camera de comerț. El se va publica cu cheltuiala soțului reclamant în Monitorul oficial și în unul din jurnalele din București, ce se va hotărâ de președinte.

In referatul ce judecătorul va face conform art. 221 va constata că măsurile prescrise de paragraful precedent au fost îndeplinite.

O treime din averea soțului declarat vinovat prin hotărârea de despărțenie pentru cauză determinată se cuvine copiilor eșiți din această căsătorie.

In cazul când prin sentința de divorț, s'ar recunoaște drepturi în favoarea copiilor, președintele tribunalului, după îngrijirea copiilor, dacă sunt majori, a soțului reclamant, a tutorului sau a rudelor, va face ca un extract după hotărârea de despărțenie să se

afișeze din trei în trei luni în timp de un an în sala ședințelor tripunalului, care a pronunțat sentința, la camera de comerț, precum și în sala primăriei comunei unde barbatul își are domiciliul, publicându-se cel puțin odată în Monitorul oficial.

Averea trece în proprietatea copiilor din momentul transcrierii sentinței de divorț, în ce privește averea mobilă și din momentul transcrierii în registrele de mutațiuni în ce privesc imobilele, cu rezerva dreptului de anularea înstrăinărilor făcute în fraudă copiilor în intervalul dela intentarea acțiunii până la transcrierea hotărârei.

Transcrierea se va face din oficiu de către grefa situațiunei imobilului, după cererea procurorului depe lângă tribunal care a pronunțat desfacerea căsătoriei. Procurorul are dreptul să întindă cererea de transcriere și asupra imobilelor care ar fi fost omise în cererea de divorț.

Soțul vinovat își păstrează pentru toată viață uzufructul asupra averei trecute în patrimoniul copiilor în baza dispozițiunilor de mai sus.

Soțul condamnat va avea dreptul să ceară de la tribunal răscumpărarea porțiunei cuvenite copiilor în nudă proprietate, oferind de 10 ori venitul acelei porțiuni. Acest capital se va depune la casa de depuneri sau se va păstra de soț luându-se pentru garantare, o inscripțiune ipotecară.

Creditorii soțului condamnat, anteriori desfacerei căsătoriei, pot ataca mutațiunile de proprietate operate prin sentința de despărțenie în favoarea copiilor, până în termen de 2 luni dela ultima publicațiune a sentinței de despărțenie făcută potrivit arătărilor de mai sus, dacă aceste mutațiuni de proprietate prejudiciază acestor creditori și numai în măsura prejudiciului lor. Ei însă nu vor putea proceda la executări asupra treimeii copiilor, decât după ce vor discuta averea debitorului lor. Acțiunea ca și urmărirea se vor în-

drepta față de copii, cari, dacă sunt minori, vor fi reprezentați printr'un tutor adhoc*,

* * *

Pe lângă aceste mai avem de adăugat ca efect, dreptul pentru soția divorțată, de a părăsi numele fostului ei soț.

Secțiunea II

Divorțul cu privire la femeile străine

În ce privește pe femeile străine, chestiunea divorțului le interesează din următoarele puncte de vedere :

1. Se aplică statutul lor național ?
2. Dacă statutul lor național nu permite divorțul pot ele divorța în România ?
3. Ce formă vor întrebuița ?
4. Ce efecte va produce un divorț față de ele ?

La prima și a doua întrebare se poate răspunde, că deși după regulile dreptului internațional, ar trebui să se aplice statutul personal, totuși, tendința generală e ca să se aplice legea țării unde se află soții străini.

Au existat multe controverse asupra chestiunii de a se ști, dacă într'o țară unde divorțul este permis pot divorța doi soți a căror lege națională le oprește divorțul,

Așa da exemplu, după legea italiană, nu este permis divorțul, ci numai separațiunea de corp ¹⁾ Doi soți italieni, pot ei divorța în România ?

Instanțele noastre judecătorești, înclină din ce în ce mai mult în a admite divorțul între străini, a căror lege națională nu le'ar permite, și aceasta pe considerațiune de ordine publică și dreptul pentru noi de a

---

1) Am arătat mai sus că la noi separațiunea de corp nu există. Însă (usișita găsind că probela de divorț nu sunt destul de grave, să dea un an de gândire, echivalent cu separația.

plica legea română chiar față de străini, atunci când e chestiune de ordine socială,

Astfel, ori-ce femeie străină, poate cere la noi, divorțul față de soțul ei străin, chiar dacă legea lor națională nu le acordă acest drept.

Ca consecință, legea română, pe care am văzut-o în prima secțiune, se aplică și femeilor străine și cu aceasta inclusiv, în ce privește formalitățile și efectele unui divorț.

Cu titlul de orientare, arătăm mai jos, diversele state, care admit sau nu divorțul sau separația de corp, în codurile lor civile:

Anglia admite divorțul și separația decorp; legea din 1857

Argentina, admite numai separația; legea din 1887.

Austria, admite și divorțul și separația după cum sunt sau nu catolici; § 116.

Bavaria, admite numai separația; § 40-43.

Belgia « divorțul; art. 229-265.

Brazilia « numai separațiunea; legea din 1890.

Chili « « « ; « « 1884.

Danemarka « « divorțul ; « « 1684,

Elveția « » « « ; « —

Franța « « « ; art. 229-265.

Germania « « « ; « 1564-1588.

Italia « « separația de corp; art. 148-158.

Japonia « « divorțul; legea din 1899.

Mexic « « separația de corp; « « 1895.

Olanda « ambele; art. 254-288.

Serbia « numai divorțul; « 94-107.

Suedia « divorțul; legea din 1734.

Spania « numai separația de corp; art. 104-107.

P. S. Sub acest capitol am explicat, în limitele cadrului ce lucrarea de față ne permite și pe cât posibil chestiunile cele mai importante din materia divorțului.

Dacă însă se cere a se cunoaște această materie

Statele-Unite admite divorțul ;
Ungaria « «

Dreptul comun.
§ 104.

într'un cadru mai dezvoltat, recomandăm lucrarea noastră specială intitulată „Divorțul” călăuza specială, în care materia divorțului este tratată cu toată amploarea, cuprinzând explicația tuturor motivelor de divorț, procedura în justiție, etc. și urmată aceste de formularele necesare. Lucrarea cuprinde 120 pagini. tratând numai despre divorț.

CAPITOLUL VII, Succesiuni

Când zicem succesiune, înțelegem moștenire, adică o avere ce ni se cuvine în urma morții unei persoane.

Succesiunile constituie cea mai importantă materie de drept, și interesează foarte mult elementele feminine.

Urmând regula începută, ne vom ocupa în prealabil de succesiunile interesând pe femeile române.

Secțiunea I-a

Succesiunile interesând pe femeile române.

După dispozițiile legilor române, succesiunile pot fi de două feluri :

— Succesiunile legale, adică acele stabilite de lege. Aceste se mai numesc și „abintestate”.

— Succesiunile testamentare, adică acele stabilite prin testamente.

A

Succesiunile legale

Intr’o succesiune legală, interesul pentru cineva este de a cunoaște mai întâi ordinea succesorală, iar apoi excepțiunile la acea ordine ¹).

---

1. In lucrarea noastră de față, nu ne ocupăm de partaj sau împărțeală, reporturi acceptațiuni, etc. care sunt operațiuni de fustite și explicabile numai de juriști.

§ I

Cum are loc ordinea succesorală ?

Codul civil român ne arată că ordinea succesorală merge dela cea mai apropiată, către cea mai îndepărtată prin următoarele regule:

a) Succesiunile descendente

b) Succesiunile ascendente

c. Succesiunile colaterale

b. Succesiunile excepționale sau neregulate.

Această ordine e bazată pe următoarele texte:

a. Succesiunile descendente (deferite descendenților).

Art. 669. — „Copii sau descendenții lor, succed tatălui, mamei, moșilor (bunicilor), moșelor și veri cărui alt ascendent. fără deosebire de sex și chiar de ar fi născuți din deosebite căsătorii. Ei succed în părți egale, când se găsesc toți în gradul dintâi și sunt chemați după propriul lor drept, ei succed pe tulpină, când sunt chemați toți sau unul din ei prin reprezentațiune“.

Din acest text de lege rezultă că copii și descendenții acestora, sunt socotiți ca cele mai apropiate rude ale mortului și sunt cei dintâi chemați la moștenire. Tot în acest text, în partea sa finală, arată și ordinea succesivă.

Acest text deși scurt are însă o vastă explicațiune. El nu este atât de ușor de înțeles.

Pentru ca să dăm cetitorului posibilitatea ca sub o formă practică și ușoară să fie repede lămurit asupra cazului ce-l interesează, adoptăm un sistem de explicație practică, adică, punem pe cetitor în toate situațiile în care ar putea să se găsească față de mort, cât și drepturile ce le ar avea la moștenire, dacă ar fi în concurență cu alte rude astfel:

Vom arăta pe persoana încetată din viață, prin o

cruce + iar pe cel interesat să cunoască situația, prin o literă mare. Vom arăta apoi pe acea persoană în ori-care din calitățile în care s'ar putea găsi față de mort, dacă e singur sau în concurență cu alte rude cât și ce drepturi are la moștenire.

De exemplu :

O persoană moare și lasă o singură fată ; vom formula : + lasă pe X singură fiică. X moștenește tot. (art 669).

Alt exemplu :

O persoană moare și lasă o soră a sa și o fiică. Vom formula : + lasă pe X singură fiică în concurență cu A soră. X moștenește tot. (art. 669).

În felul acesta vom trece întreaga linie descendentă și vom repeta acest sistem și la celelalte succesiuni, ascendente, colaterale și neregulate, sub denumirea de : „Ordinea succesorală“.

A. Ordinea succesorală descendentă

No. 1

- a. + lasă pe X singură fiică²⁾. X ia tot (art. 669)
- b. + lasă pe X fiică, și pe A soție.³⁾ X ia tot (art. 669),
- c. + lasă pe X fiică și pe B, mama mortului, X ia tot. (art 669).
- d. + lasă pe X fiică și pe C, bunica mortului X ia tot. (art. 669).
- e. + lasă pe X fiică și pe D, străbunica mortului X ia tot. (art. 669).
- f. + lasă pe X fiică și E, frate cu mortul. X ia tot (art. 669).

---

1. Cel interesat poate fi ori-cine. Cititorul acestei cărți, sau persoana despre care cititorul se interesează.

2. Pentru cel adoptat, a se vedea „Efectele produse de o adopțiune“ capitolul 4, Secțiunea I-a § IV.

3. Fiică sau fiu.

4. Pentru drepturile soțet fără avere, a se vedea mai jos art. 684.

- g. + lasă pe X fiică și E, F, G, frați cu mortul. X ia tot (art. 669).
- h. + lasă pe X fiică și pe H. văr primar cu X, X ia tot (art. 669).
- i. + lasă pe X fiică și pe I și J, veri al doilea cu X, X ia tot (art. 669).
- J. + lasă pe X fiică și mai mulți veri și nepoți sau strănepoți de veri cu X, X ia tot (art. 669).

No. 2

- a. + lasă pe X fiică și pe Y fiu din aceeași căsătorie. Ambii iau părți egale (art. 669).
- b. + lasă pe X fiică și pe Y fiu, din diverse căsătorii. Ambii iau părți egale (art. 669).
- c. + lasă pe X fiică și mai mulți alți copii. Toți iau părți egale (art. 669).
- d. + lasă pe X fiică, pe Y fiu și pe Z nepot de fiu, Toți iau părți egale (art. 669).
- e. + lasă pe X fiică, pe Y fiu și pe A și B nepoți de fiu, X și Y iau câte o treime, A și B ambii o treime (art. 669).
- f. + lasă pe X fiică, pe A și B nepoți de fiu și pe C, D, E, strănepoți de fiu, rămași dela nepotul de fiu Z. X ia o treime, A și B ambii iau o treime și C. D. E. cu toții o altă treime (art. 669).

B.

Succesiunile ascendente (deferite ascendenților).

Art. 670. — „Dacă defunctul nu a lăsat posteritate, nici frate, nici suroră, nici descendenți dintr'aceștia, succesiunea se cuvine ascendenților din gradul de rudenie cel mai aproape.

Ascendenții de acelaș grad, moștenesc părți egale“.

Art. 671. — „Dacă tatăl și mama unei persoane moarte fără descendenți, i-au supraviețuit, lăsând

acea persoană frați surori, sau descendenți ai acestoră, succesiunea se divide în două porțiuni egale, din care jumătate numai se cuvine tatălui și mamei și se împarte de o potrivă între dânsi”.

Din cuprinsul primului articol, rezultă că e chestiune numai de ascendenți; pe când din cuprinsul celui de al doilea rezultă că ascendenții se găsesc în concurență și cu colaterali.

Ordinea succesorală ascendentă

No. 1

- a. + lasă pe A tată și B mamă și nimeni alți. A și B iau împreună totul (art. 670).
- b. + lasă pe A tată și nimeni altul. A ia tot (art. 670).
- c. + lasă pe C bunic și D bunică și nimeni alți, C și D, iau împreună tot (art. 670).
- d. + lasă pe C bunic după tată și D bunic după mamă și nimeni alți, C și D, iau părți egale (art. 670).
- e. + lasă un singur ascendent E, străbunic și nimeni alți, E ia tot (art. 670).
- f. + lasă pe A, tată și pe B bunic și nimeni alți, A ia tot (art. 670).

No. 2

- a. + lasă pe A tată, B mamă și pe C și D, frați legitimi cu mortul, A și B. iau împreună jumătate și C și D împreună altă jumătate (art. 671).
- b. + lasă pe A tată, B mamă, pe C, frate și pe D și E nepoți de frate decedat. A și B iau împreună $\frac{1}{2}$; C $\frac{1}{4}$ și D și E împreună $\frac{1}{4}$ (art. 671).

No. 3

- a. + lasă pe A, tată B mamă și X soție A

și B iau tot, (pentru soție, a se vedea mai departe] (art. 670).

b, + lasă pe A tată, B mamă. C și D frați. X soție. A, B și C, D iau după cum s'a zis la No. 2 a. soția nu ia. A se vedea mai jos dreptul ei (art. 674).

C.

Sucesiunile colaterale (deferite fraților, etc.)

Art. 672. — «În caz de a muri mai dinainte tatăl și mama unei persoane moarte fără posteritate descendenți, frații, surorile sau descendenții lor, sunt chemați la succesiune, depărtând pe ascendenți și căi-l'alți colaterali. Ei succed sau după propriul lor drept, sau prin reprezentațiune în modul regulat în secțiunea II a acestui cap».

Art. 673. — «Dacă tatăl și mama persoanei moarte fără posteritate îi au supraviețuit, frații, surorile sau reprezentanții lor, iau jumătate succesiunea. Dacă numai tatăl sau numai mama i-a supraviețuit, frații, surorile sau reprezentanții lor iau trei părți ale succesiunii».

Art. 674. — «Partajul jumătății sau celor trei părți convenite fraților sau surorilor, după conținerea art. precedent, se face între ei în porțiuni egale, dacă sunt toți dintraceași căsătorie, de sunt din căsătorii diferite, diviziunea se face pe jumătate între cele două linii paternă și maternă a defunctului; frații primari, iau parte în amândouă liniile, uternii sau consingonii, fie-care în linia sa numai. Dacă sunt frați sau surori numai într'o linie, ei succed în total, excluzând pe toate rudele din cea-l'altă linie».

Art. 675. — «În lipsa de frați sau surori sau de descendenți dnt'r'inșii și în lipsă de ascendenți, succesiunea se dă rudelor colaterale din gradul de rudenie cel mai apropiat.

Când sunt mai multe rude colaterale în acelaș grad, succesiunea se împarte egal între dănsle».

Art. 676, care prevede că rudele succed până la a doisprezecelea grad inclusiv, a fost modificat de art. 4 din legea impozitului pe moșteniri din 1921, în sensul că dreptul de moștenire ab intestat e valabil numai până la al patrulea grad¹⁾ inclusiv, restul desființându-se și trecând la Stat.

Din cuprinsul celor 5 articole aci arătate, să vedeți că materia privitoare la succesiunile colaterale, e foarte complicată.

Vom căuta ca prin exemplele arătate în ordinea de mai jos, să lămurim pe cât posibil această materie.

Ordinea succesorală colaterală

No. 1

- a. + a cărui tată și mamă au murit înainte, lasă pe A frate, pe B soră și pe C, D nepoți de „frate, reprezentând dreptul lui X mort, frate cu +, precum și pe E bunicul lui +. A ia o treime; B o treime și C, D împreună o treime (art. 672).
- b. + lasă pe A tată, pe B mamă, pe C frate, pe D soră și E și F nepoți de soră. A și B iau împreună o jumătate sau $\frac{3}{6}$; C ia $\frac{1}{6}$; D ia $\frac{1}{6}$ și E cu F împreună iau $\frac{1}{6}$ (art. 673).
- c. + lasă pe A tată, pe C frate, pe D soră și pe E și F nepoți de soră. A ia $\frac{1}{4}$; C ia $\frac{1}{4}$; D ia $\frac{1}{4}$ și E cu F împreună iau $\frac{1}{4}$ (art. 673).
- d. + lasă pe A tată, pe C frate după mamă și după tată, pe D frate numai după tată, pe E frate numai după mamă. A ia $\frac{1}{4}$; restul se divide în două linii paterna și maternă, C ia o parte egală în ambele linii; D ia o parte egală într'o linie și E ia o

---

1) Verii primari sunt în al patrulea grad.

- parte egală în altă linie¹⁾ (art. 674).
- e. + a cărui tată și mamă au murit lasă pe C frate după mamă și după tată, pe D frate numai după tată, pe E frate numai după mamă și pe X bunic aceiași regulă ca la D (art. 672—674).
- f. + a cărui tată și mamă au murit, lasă numai pe C frate după tată și pe D, bunicul fratelui după mamă. C ia tot (art. 674).

No. 2

- a. + fără ascendenți și fără frați și surori sau descendenți din ei, lasă pe A unchiu (frate cu tatăl mortului) și pe B mătușă (soră cu tatăl mortului). A și B iau tot în părți egale (art 675).
- b. + fără ascendență și fără frați și surori, sau descendenți din ei, lasă pe A și B veri primari cu mortul, rămăși pe urma lui X și Y, unchi precedați. A și B iau tot în părți egale (art. 675).
- A se vedea art. 676 —

No. 3

- a. Rudele colaterale arătate sub No. 1 și 2, în concurență cu soția mortului, au exact aceleași drepturi. A se vedea art. 684 mai jos

D.

Sucesiunile neregulate

Prin succesiuni excepționale sau neregulate se înțeleg acele care nu intră în cadrul succesiunilor des-

---

1. Să presupunem în cazul de față, că toată averea e de lei 600.000. După lege, A ia 150.000 lei. Restul de 450.000 se împarte mai întâi în 2 linii de câte 225.000 lei fiecare, C ia jumătate în linie C, D sau 112.500 lei și jumătate în linie C, E sau 112.500, în total 225.000 lei, iar D și E iau fiecare câte 112.500 lei.

cedente, ascendente și colaterale ce am văzut până aci.

Succesiunile neregulate sunt de două feluri :

Acele de ordin natural.

Acele cuvenite soțiilor.

Codul civil român, reglementează aceste succesiuni, prin textele următoare :

Art. 677. — „Copiii naturali, chiar când căsătoria ar fi prohibită între mamă și tatăl lor, succed mamei lor, ascendenților și colateralilor mamei, ca și copiii legitimi“.

Art. 678. — „Succesiunea copilului natural, mort fără posteritate, se cuvine mamei sale și în lipsa mamei, rudelor ei celor mai de aproape“.

Art. 679. — „Când defunctul nu are nici rude în gradul succesibil, nici copii naturali, bunurile succesiunii, trec la soțul în viață nedespărțit ¹⁾“.

Art. 680. — „În lipsă de soț supraviețuitor (și noi adăogăm și a rudelor arătate până aci) succesiunea trece la Stat“. (a se vedea nota dela art. 684 ce urmează).

Art. 684. — „Când bărbatul moare și văduva sa nu are avere, dânsa ia o porțiune virilă în uzufruct, din succesiunea bărbatului, dacă acesta are descendenți.

Când bărbatul lasă un singur descendent, porțiunea femeii în succesiune va fi numai de a treia parte. Acest drept începe dela epoca încetării uzufructului legal.

Când bărbatul lasă rude de sus sau de alături, atunci femeia succede la o pătrime în plină proprietate din averea mortului.

---

1) Chestiunea discutată, față cu legea fiscală care limitează succesiunile legale până la văr primar.

Afară de aceste dispozițiuni ale codului civil român (art. 684) privitoare la soție, mai arătăm și articolele 13 și 14 din legea din 1916 de luarea unor măsuri excepționale, ce de asemenea, interesează pe femei;

Art. 13. — „Văduva celui chemat sub arme, are asupra bunurilor succesiunii soțului încetat din viață sub drapel, un drept de moștenire în plină proprietate, care este:

De o treime, dacă defunctul lasă un descendent din căsătorie.

De o pătrime, dacă lasă doi sau mai mulți descendenți legitimi.

De o jumătate dacă soția vine în concurență cu părinți, buni, frați sau surori, ori descendenți ai lor,

În lipsa rudelor arătate în acest articol, din partea soțului, soția moștenește întreaga lui avere,

Soția nu va putea însă exercita dreptul său de cât asupra bunurilor de cari defunctul nu va fi dispus prin acte cu titlu gratuit, fără a aduce vr'o atingere drepturilor moștenitorilor rezervatari“.

Art. 14. — Acest articol ocupându-se de succesiuni a căror valoare nu depășește 10.000 lei, găsim că astăzi față de valoarea leului, această chestiune e lipsită de importanță.

Ordinea succesorală excepțională sau neregulată

a. Succesiunea de ordin natural

No. 1

- a. + mamă, lasă numai pe A și B copii naturali, A, B iau totul, în mod egal între ei (art. 677).
- b. + lasă pe A fiul natural al lui B soră cu mortul, decedată mai înainte. În lipsă de alte rude, A ia tot (Art. 677).

---

cesăunea soțului ei, se manifestă din ce în ce mai mult în noule coduri civile ale diverselor state.

Sperăm că în curând, aceasta va avea loc și la noi.

- c. + nu lasă pe nimeni afară de A fiu natural al lui B fiica mortului, decedată mai înainte. A ia tot (art. 677).
- d. + nu lasă pe nimeni afară de A tatăl lui B mama naturală a mortului, decedată mai înainte. A ia tot (art. 678).
- e. + lasă numai pe B mama sa naturală B ia tot (art. 678).

No. 2

- a. + mamă, lasă pe A copil natural și B. C copii legitimi, toți iau părți egale. (art. 677).
- b. + mamă, lasă pe A copil natural și pe V ascendent (bunic) A ia tot (art. 677).

No. 1

- a. + lasă pe A soție (fără avere), în concurență. cu B, C, D copii din căsătorie, A ia uzufructul (venitul) a unei porțiuni vi-rile, sau $\frac{1}{4}$ din avere (art. 684)
- b. + lasă pe A soție fără avere și pe B fiu A ia o treime în uzufruct (art. 684).
- c. + lasă pe A soție fără avere și pe C. tată,

---

1. Când se zice fără avere, nu se înțelege să fie cineva în mizerie, ci să fie într'o situație materială ce nu corespunde condițiunei sale sociale.

A ia $\frac{1}{4}$ în plină proprietate din toată averea (art. 684).

- d. + lasă pe A soție fără avere și pe D, E. frați. A ia $\frac{1}{4}$ în plină proprietate din avere (art. 684).

Cât privește pe văduva celui chemat sub arme, textul de lege e destul de clar. A se vedea supra, art. 13 din legea din 1916.

§ II

Excepțiuni la ordinea succesoră până aci arătată

În toate ordinele succesorale până aci arătate calitatea părților a fost indicată chiar de lege.

Tot legea, prin textul de mai jos, ne arată și excepțiunile, după cum urmează :

Art. 654. — „Pentru a succede, trebuie neapărat ca persoana ce succede, să existe în momentul deschiderii succesiunii.

Copilul conceput este considerat că există ¹⁾.

Copilul născut mort ²⁾ este considerat că nu există.

Art. 655. — «Sunt nedemni de a succede și prin urmare excluși de la succesiune :

1. Condamnatul pentru că o omorât sau a încercat să omoare pe defunct ;

2. Acela care a făcut în contra defunctului o acuzațiune capitală, declarată de judecată calomnioasă ;

3. Moștenitorul majore care având cunoștință

---

1. După art. 288 și 289 c. civ. gestațiunea e limitată la minimum 180 zile și la maximum 300. Astfel, dacă din momentul morții unei persoane și până în momentul nașterii unui copil, au trecut mai mult de cât 300 zile, prezumpțiunea legală este că în ziua deschiderii succesiunii, acel copil nu era conceput și deci nu avea calitatea de a moșteni. (A se vedea și capitolul III. Secțiunea I § I.)

2. Un copil este socotit ca născut mort, atunci când nu e viabil, adică că nu a respirat de loc.

Medicina are puțința de a preciza aceasta, din examinarea plămânilor copilului.

de omorul defunctului, nu a denunțat aceasta justiției“

Art. 656. — „Lipsa de denunțare nu poate vătămă în drepturile lor pe ascendenții și descendenții omorătorului, pe afinii săi de acelaș grad, pe soțul sau soția sa, pe frații sau surorile sale, pe unchii sau mătușele sale, pe nepoții sau nepoatele sale“

Art. 657. — «Moștenitorul depărtat de la succesiune ca nedemn este obligat a întoarce toate fructele și veniturile a caror folosință a avut'o de la deschiderea succesiunii».

Art. 658. — «Copiii nedemnului viind la succesiune în virtutea dreptului lor propriu, fără ajutorul reprezentațiunei, nu sunt depărtați pentru greșeala tatălui lor : acesta însă nu poate nici într'un caz, reclama uzufructul bunurilor succesiunei pe care legea îl acordă taților și mamelor asupra bunurilor copiilor lor”. (A se vedea capitolul III Secțiunea I-a din Filiațiune Drepturi și Secțiunea I a din Tutelă, Drepturi și Obligațiuni art. 397).

B.

Succesiunile testamentare

Succesiunile testamentare se deschid pe baza testamentelor lăuate, la încetarea d'n viață a autorilor lor.

La o succesiune testamentară, nu este legea care să stabilească o ordine succesorală, ci voința testatorului.

Legea nu intervine decât în următoarele patru chestiuni principale :

1. Cine poate face un testament ;
2. Cum trebuie făcut un testament ;
3. Ce se poate dispune prin testament ;
4. Cine poate primi prin testament ;

Aceste patru chestiuni sunt reglementate prin textele de lege (codul civil român) arătate mai jos :

§ I

Cine poate face un testament.

Art. 806. — „Minorele mai mic de 16 ani, nu poate dispune, nici într'un fel, afară de excepțiunile regulate la capitolul IX al acestui titlu 1)“.

Art. 807. — „Minorele de 16 ani poate dispune prin testament și numai pentru jumătate din bunurile de cari după lege, poate dispune majorile (a se vedea § III).»

Art. 800. — «Minorele de 16 ani, nu poate prin testament dispune în favoarea tutorelui său.

Minorele, ajuns la majoritate, nu poate dispune nici prin donațiune între vii, nici prin testament, în favoarea fostului său tutore, dacă socotelile definitive ale tutelei nu au fost prealabil date și primite.

Sunt exceptați, în amândouă cazurile de mai sus, ascendenții minorilor, cari sunt sau au fost tutori ai lor».

Observațiune. — Am văzut la capitolul I Secțiune I, că femeia se poate căsători având etatea de 15 ani, (art. 127 c. civ.). Poate femeia căsătorită, mai mică de 16 ani, să facă testament?

Răspunsul e negativ.

§ II

Cum trebuie făcut un testament

A cunoaște cum trebuie făcut un testament este a cunoaște forma impusă de lege pentru facerea unui asemenea act.

În privința formei, codul civil român, ne arată următoarele reguli :

Art. 856. — «Ori-ce persoană este capabilă de a face

---

1) Excepțiunile de care vorbește acest articol, se referă la contractele dotale, despre care ne vom ocupa mai la urmă, capitolul X.

testament, dacă nu este poprită de lege (am văzut mai sus, persoanele ce nu pot face testament, Mai sunt și persoanele incapabile fizicește)».

Art. 857. — «Două sau mai multe persoane nu pot testa prin acelaș act, una în favoarea celei-l'alte, sau în favoarea a treii persoane».

Art. 858. — «Un testament poate fi sau olograf, sau făcut prin act autentic, sau în formă mistică».

Art. 859. — «Testamentul olograf nu este valabil de cât când este scris în tot, datat și subsemnat de mâna testatorului».

Art. 860. — «Testamentul autentic este acela care s'a adeverit de judecătoria (instanța judecătorească) competentă».

Articolele {861—886, sunt referitoare la diversele formalități în justiție, (a se vedea la finele Secțiunii II).

§. III

Ce se poate dispune pri testament

Această chestiune își are importanța ei, din următoarele două puncte de vedere :

- a. Denumirea legatelor și aplicarea lor.
- b. Partea disponibilă și reserva.

A.

Denumirea legatelor și aplicarea lor

În această direcție, codul civil român ne arată :

Art. 887. — «Se poate dispune prin testament de toată (legat universal) sau de o fracțiune din starea cuiva (legat cu titlu universal) sau de unul sau mai multe obiecte determinate (legat singular sau particular)».

Art. 888. — «Legatul universal este dispozițiunea prin care testatorele, lasă după moarte-i la una sau mai multe persoane, universalitatea bunurilor sale».

Art. 894. — «Acest legat (legatul unei fracțiuni de moștenire) poate avea de obiect o fracțiune a moște-

nirei, precum jumătate, a treia parte, sau toate imobilele, sau toate mobilele, sau o fracțiune din imobile sau mobile. Ori-ce alt legat, e singular».

Din cuprinsul acestor articole, rezultă că sunt trei feluri de legate, universal, cu titlu universal și singular; iar diferența dintre ele e următoarea:

Legatul universal. — Când sunt rezervatari¹⁾, moștenitorul universal cere averea de la dâșii; iar în ce privește datoriile succesiunii, este obligat până la concurența părții sale și ipotecar pentru tot.

Legatul cu titlu universal. — Când sunt rezervatari, moștenitorul cu titlu universal cere averea dela dâșii, iar în lipsa acestora, de la legatarul universal. În ce privește datoriile succesiunii, este obligat în proporție cu partea sa și ipotecar pentru tot».

Legatul singular. — Nu este obligat a plăti datoriile succesiunii. Averea se cere prin acțiune în justiție sau se obține benevol.

B.

Partea disponibilă și rezerva

În principiu, testatorul este liber să dispună de averea sa în favoarea ori-cui și ori cum ar voi. Totuși legea a voit să protejeze anumite persoane, în contra intenției aversive, ce testatorul ar avea-o, de multe ori nejustificată, față de unele rude ale sale.

Astfel, legea a fixat o parte din avere, numită *parte disponibilă* sau *quotitate disponibilă* de care testatorul poate dispune cum ar voi și o altă parte numită *rezervă*, de care testatorul nu are aceiași libertate.

Partea disponibilă și rezervă cât și persoanele ce

---

1) A se vedea mai jos.

pot beneficia de rezervă sunt prevăzute în codul civil român prin textele de mai jos:

Art. 841. — «Liberalitățile, fie făcute prin acte între vii¹⁾, fie făcute prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor dispunătorului, dacă la moarte-i lasă un copil legitim; peste o a treia parte dacă lasă doi copii; peste a patra parte, dacă lasă trei sau mai mulți».

Art. 842. — «Sunt cuprinși în articolul precedent, sub nume de copii, descendenții de orice grad».

Art. 843. — Liberalitățile prin acte între vii sau prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor dacă în lipsă de copii, defunctul lasă tată și mamă, sau numai unul dintr'înși».

Art. 844. — «Dacă dispozițiunea prin acte între vii sau prin testament, constituie un uzufruct sau o rentă viageră, a cărei valoare trece peste quotitatea disponibilă, erezii rezervatari (descendenții sau părinții) au facultatea de a executa aceste dispozițiuni, sau de a abandona proprietatea cantității disponibile».

Art. 846.²⁾ — «Cantitatea disponibilă poate fi dată în tot sau în parte, sau prin acte între vii sau prin testament, copiilor sau altor succesibili ai donatorului fără ca donatarul sau legatarul ce vine la succesiune, să fie supus la report, dacă în dispozițiune se zice expres, că ceia-ce s'a dat este peste partea sa.

Declarațiunea că darul sau legatul este peste partea succesibilului, se poate face sau în actul ce conține dispozițiunea sau în urmă cu formele dispozițiilor între vii sau testamentare».

§ IV

Cine poate primi prin testament

În principiu, ori-ce persoană fizică sau morală (in-

1) Adică prin donațiuni.

2) Art. 845, privește operațiunea de partaj.

stituție) poate primi prin testament, dacă nu este oprită de lege.

Cazurile unde legea oprește de a primi prin testament, sunt prevăzute de codul civil român prin următoarele dispozițiuni:

— Copilul născut mort. (a se vedea supra A. § II art. 654).

Cei nedemni (a se vedea A. § II art, 655 și urm.).

Tutorele, când testatorul e minor (a se vedea B. § I art. 807 și 809).

Doctorii în medicină, sau în chirurgie, oficerii de sănătate și spîterii cari au tratat pe o persoană în boala din care moare, nu pot profita de dispozițiunile între vii sau testamentare, ce dânsa au făcut în favoare-le, în cursul acestei boale. Sunt exceptate:

1. Dispozițiunile remuneratorii făcute cu titlul particular; se va ține însă seama de starea dispunătorului și de serviciile făcute.

2, Dispozițiunile universale, în caz de rudenie până la al patrulea grad inclusiv (văr primar) afără numai dacă mortul va avea erezi (moștenitori) în linie dreaptă și dacă acela în profitul cărui s'a făcut dispozițiunea nu este el chiar erede în linie dreaptă.

Aceleași regule sunt aplicabile în privinta preoților (art. 810).

— Instituțiile publice și ori-ce persoană morală care nu a obținut autorizarea necesară pentru a primi (art. 811).

— Străinii, dacă legatul reprezintă teren rural, (constituția).

Secțiunea II

Sucesiunile interesând pe femeile streine

Vom deosebi și aci succesiunile în două categorii. Succesiunile legale și succesiunile testamentare.

Ă

Sucesiunile legale

Interesul principal ce o femeie streină ar avea într-o succesiune legală, deschisă în România, e de a cunoaște următoarele chestiuni:

— Cum se aplică femeilor streine, ordinea succesorală și dreptul de moștenire?

— Care e régimul care se aplică averei ce constituie succesiunea?

Pentru aceste două chestiuni s'au scris foarte multe volume. Vom căuta ca, pe cât posibil, se dăm în rezumat, explicațiunile necesare.

a. *Cum se aplică femeilor streine ordinea succesorală și dreptul la moștenire?*

Să presupunem că în România încetează din viață X. de naționalitate streină, lăsând aci avere și copii legitimi și naturali sau alte rude și că după legea lor națională sau statutul lor personal ar exista pentru urmași o altă regulă de cât cea pe care o arată legea română, în ce privește ordinea succesorală și dreptul la moștenire. Care va fi legea care se va aplica urmașilor streini?

S'a discutat foarte mult asupra soluțiunei de dat. Astăzi însă doctrina înclină în a stabili, că această chestiune privește capacitatea persoanelor în cauză și prin consecință li se aplică legea lor națională.

Astfel fiind, femeia streină stabilită în România, se va orienta după legea sa națională, pentru a vedea ordinea succesorală ce i se aplică și dacă ea are dreptul sau capacitatea de a moșteni pe defunct.

b. *Care e régimul care se aplică averei aflată în România și rămasă prin succesiune unei femei streine?*

În ce privește averea succesorală aflată în România și rămasă unei femei streine regula, se aplică în sens invers.

Ori-ce avere imobiliară situată în România și aparținând ori-cărui strein suferă regimul acestei țări, iar în ce privește averea mobilă suferă acelaș regim al țării sau al domiciliului unde se află.

Astfel fiind, toate legile române, fie de ordine publică, fie de dreptul civil, fie fiscale, inventariere, etc. formează regimul ce se aplică averi succesoriale rămase unei femei streine aci în România.

Arătăm mai jos câteva exemple de ordine succesoriale și drepturi de moșteniri, în diverse țări streine.

Austria Cazurile de nedemnitare sunt mult mai numeroase. Femea condamnată pentru adulter, este exclusă. (Legea din 1843 § 540 și 543).

Anglia În succesiunile abintestate (care sunt foarte rare, întru cât englezii uzează mult de testament) se păstrează ordinea, în linia descendentă, după etate, începând cu cel mai în vârstă și mergând la a lui posteritate. În lipsă de linie descendentă se trece la colaterali și apoi la ascendenți... (Legea din 1833).

Belgia Ca în România. (art. 756 și urm.)

Danemarca Copilul natural dacă a fost recunoscut, primește $\frac{1}{2}$ cât cel legitim. Soții profit reciproc de succesiune (Legea 1845 § 70-71).

Franța Copiii naturali au o situație mult ameliorată prin legea modificatoare din 1896 (art. 756-765).

Germania Succesiunea are 5 ordine: Descendenți; părinți și descendenți; bunici și descendenți; străbunici și descendenți; Cei mai îndepărtați și descendenți. Soțul e chemat în toate liniile, în diverse pro-

	porții după cum e în concurs cu alte rude. (art. 1924-1941).
Olanda	Copiii naturali au aceleași drepturi, (art. 870).
Spania	Aproape ca în România. Copiii naturali recunoscuți au drepturi la succesiune. Soțul în concurs cu colaterali, are un drept proporțional.
Italia	Copiii naturali recunoscuți au un drept. Soțul în concurs cu descendenți, are un drept succesoral proporțional, dacă nu a fost condamnat la separațiune de corp. (art. 743-757).

B.

Sucesiunile testamentare

Pentru aceste succesiuni, a se vedea nota ce urmează.

* * *

P. S. — Sub acest capitol și sub titlul «Succesiuni testamentare» am explicat, în limitele posibile ce cadrul lucrării de față ne-a permis, chestiunile cele mai importante ale materiei testamentare.

Materia testamentară însă, fiind extrem de dezvoltată, alte lucrări au trebuit să apară, pentru a cuprinde în amănut și special întreaga această materie.

Dacă se cere a se cunoaște aceasta, în mod mai dezvoltat, recomandăm în această direcție, lucrările noastre speciale, sub titlurile:

1. „Tratat practic al testamentelor“ lucrare elementară fără indicațiune de texte și fără formule, 225 pagini.

2. „Testamentul“. Călăuză specială testamentară, lucrarea bazată pe textele de lege, având for

mulare și cuprinzând textele de legē în materie, italiene, franceze, engleze și germane, tradusă în română pentru comparație și jurisprudența română, 150 pagini.

3. „Testamentele militarilor“, numai pentru ofițeri și trupă, 40 pagini.

4. „Le Testament“, guide spécial testamentaire, lucrare în limba franceză, bazată pe textele de lege franceze, spaniole, italiene, engleze și germane; doctrina franceză; jurisprudența franceză și formulare. 185 pagine. Pentru streini.

Toate aceste lucrări tratează numai despre testament.

CAPITOLUL VIII

Donațiuni

Ce este o donațiune?

Codul civil român prin art. 801, definește astfel donațiunea: „Donațiunea este un act de liberalitate prin care donatoarele (persoana care dăruiește) dă irevocabil un lucru donatarului (persoana gratificată) care-l primește.

Incepem cu donațiunile privitoare la femeile române.

Secțiunea I

Donațiunile privitoare pe femeile române.

În această materie, interesul pentru elementul feminin, e să cunoască următoarele chestiuni principale:

1. Cine poate face o donațiune.
2. Forma în care trebuie să fie făcută.
3. Ce poate cuprinde o donațiune.
4. Cine poate primi prin donațiune.

§ I.

Cine poate face o donațiune

În principiu orice persoană capabilă de a dispune de averea sa, poate să facă o donațiune, după formele și condițiunile cerute de lege, pe care le vom vedea mai jos.

Aceasta fiind regula generală, trecem acum la excepțiunile stabilite de cod. civ. român și anume :

Art. 806. — «Minorele mai mic de 16 ani nu poate dispune nici într'un fel (adică nici prin donațiune, nici prin testament) afară de excepțiunile regulate la capitolul IX al acestui titlu. (a se vedea capitolul X)».

Art. 809.¹⁾, — „Minorele ajuns la majoritate, nu poate dispune nici prin donațiune între vii, nici prin testament, în favoarea fostului său tutore, dacă socotelile definitive ale tutelei n'au fost prealabil date și primite.

Sunt exceptați în amândouă cazurile de mai sus, ascendenții minorilor, cari sunt sau au fost tutori ai lor“.

Pe lângă aceste reguli se mai cere ca donatarul să fie cu mintea sănătoasă²⁾ și să aibă liberul consimțământ³⁾.

Observațiune.—In ce privește donațiunea între soți cu ocăzia căsătoriei a se vedea capitolul X, acte dotale.

§. II

Forma în care trebuie făcută o donațiune

In această privință codul civil român ne arată următoarele reguli :

Art. 800. — «Nimeni nu va putea dispune de avutul său, cu titlul gratuit, decât cu formele prescise de lege pentru donațiuni între vii sau prin testament».

Art. 813. — «Toate donațiunile se fac prin act autentic⁴⁾».

---

1. Art. 807, prevede că minorul între 16 și 21 ani poate face testament, pentru jumătate din bunurile sale.

Intru cât acest articol nu menționează nimic despre donațiune, rezultă că între 16 și 21 ani, minorul, fie cătar o femeie căsătorită, nu poate face o donațiune.

2. Adică, să nu fie nebun, imbecil, etc. A se vedea capît. IX,

3. Adică constrâmjământul lui să fie liber, iar nu viciat prin violență, dol, captație sau sugestie. A se vedea capît. IX.

4. Dacă donațiunea se face de o femeie căsătorită, trebuie să aibă autorizația soțului

Autentificarea se face la tribunal sau la judecătoria care are această competență.

Art. 814. — „Donațiunea nu obligă pe donatore și nu va produce nici un efect decât din ziua în care vafi fost acceptată.

Acceptațiunea poate fi făcută sau în act, sau printr'un act autentic posterior, mai înainte însă de moartea celui ce dăruiește; în acest din urmă caz, donațiunea nu are efect, decât din ziua în care se va fi comunicat donatarelui actul de acceptațiune”.

Art. 815. — „Donațiunile făcute unor minori neemancipați, sau unui interzis, se acceptă de tutore sau de părinte.

Minorele emancipat poate accepta cu asistența curatorului.

Mama, cu toate că tatăl ar fi în viață, și cei-alți ascendenți, cu toate că genitorii ar fi în viață, vor putea asemenea să accepteze donațiunea făcută minorului emancipat sau neemancipat și interzisului deși ei nu ar avea calitatea de tutori¹⁾.

Art. 816. — „Surdo-mutul ce nu știe să scrie, nu poate accepta o donațiune decât cu asistarea unui curatore special numit de autoritatea judiciară, după regulile stabilite pentru minori”.

Art. 817. — „Donațiunile făcute persoanelor morale (institutelor, autorităților), nu pot fi acceptate decât prin ordonanță domnească, dată în urma avizului Consiliului de Stat (azi, prin Decret Regal)”.

Art. 818. — „Când se dăruiesc bunuri ce pot fi ipotecate, transcripțiunea actului ce conține donațiunea, acceptațiunea, ca și notificațiunea acceptațiunei făcută prin act separat se va face la Tribunalul districtului unde sunt situate bunurile”.

§ III

Ce poate cuprinde o donațiune

Deși, în principiu, ori-cine poate dispune de averea

---

1) Acceptarea unei femei căsătorită trebuie să albă și autorizarea soțului ei.

sa, ori cum ar voi, totuș legiutorul, a pus și la donațiuni, ca și la testamente, unile restricțiuni, prin următoarele dispozițiuni ale codului civil român:

Art. 803. — „Substituțiunile sau fideicomisele, sunt proibite; ori-ci dispozițiune prin care donatarul, eredele instituit, sau legatarul, va fi însărcinat de a conserva și a remite la o a treia persoană, va fi nulă, chiar în privirea donatarului, a eredelui numit, sau a legatarului”¹⁾).

Art. 804. — „Este permisă dispozițiunea prin care o a treia persoană ar fi chemată a lua darul, ereditatea sau legatul, în cazul când donatarul, eredele numit sau legatarul nu ar primi sau nu ar putea primi”.

Art. 805. — „Este permisă asemenea dispozițiunea între vii sau testamentară, prin care uzufructul se dă la o persoană și proprietatea nudă la altă”.

Art. 821. — „Donațiunea între vii pentru bunurile viitoare este revocabilă”.

Art. 822. — „Este nulă ori-ce donațiune făcută cu condițiuni a căror îndeplinire atârnă numai de voința donatarului”.

Art. 823. — „Este asemenea nulă, dacă s'a făcut sub condițiunea de a se satisface datorii sau sarcine cari nu existau la epoca donațiunei, sau care nu erau arătate în actul de donațiune”.

Art. 824. — „Când donatoarele și-a rezervat dreptul de a dispune de un obiect cuprins în donațiune, sau de o sumă determinată din bunurile dăruite, dacă moare fără să fi dispus de dânsese, un asemenea obiect sau asemenea sumă rămâne erezilor donatorului”.

Art. 825. — „Donatoarele poate stîpula întoarcerea bunurilor dăruite, atât în cazul când donatarul ar muri înaintea lui, cât și în cazul când donatarul și descendenții săi ar muri înaintea sa.

---

1) Materia substituțiunilor și fideicomiselor, se află pe larg explicată în lucrările noastre: «Testamentul» și «Le testament». A se vedea observația de la finele secțiunei II-a capitolul VII

Aceste stipulațiuni însă nu se pot face decât în favoarea donatarelui“.

Art. 826. — „Dispozițiunile art. 821, 822, 823, 824 și 825 nu se aplică la donațiunea din capit. VIII și IX din acest titlu, (adică, donațiunile făcute cu ocazia căsătoriei. A se vedea acte dotale)“.

Art. 827-841 privesc revocarea donațiunilor și răspundere de evicțiuni, chestiuni de domeniul judecăților.

* * *

Pe lângă aceste restricțiuni și reguli, codul civil mai prevede, ca și la testamente, următoarele restricțiuni cu privire la partea disponibilă și rezervă, și repetăm următoarele texte de lege:

Art. 841 — „Liberalitățile, fie făcute prin acte între vii, fie făcute prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor dispunătorului, dacă la moarte-i lasă un copil legitim; peste o a treia parte, dacă lasă doi copii; peste o patra parte, dacă lasă trei sau mai mulți“.

Art. 842. — „Sunt cuprinși în articolul precedent sub nume de copii, descendenții de orice grad“.

Art. 843. — „Liberalitățile prin acte între vii, sau prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor dacă, în lipsă de copii, defunctul lasă tată și mamă, sau numai pe unul din tr'înșii“.

Art. 844. — „Dacă dispozițiunea prin acte între vii sau prin testament, constituie un uzufruct sau o rentă viageră, a cărei valoare trece peste cantitatea disponibilă, erezii rezervatari au facultatea de a executa aceste dispozițiuni sau de a abandona proprietatea cantității disponibile“.

Art. 845. — „Valoarea bunurilor înstrăinate unui succesibil în linie dreaptă, cu sarcina unei rente viagere sau cu rezervă de uzufruct, va fi socotită în porțiunea disponibilă și excedentele de va fi, se va trece în masa succesiunii. Imputațiunea și raportul

nu pot fi cerute de succesibilul în linie dreaptă care a consimțit la aceste înstrăinări”.

Art. 846. — „Cantitatea disponibilă poate fi dată în tot sau în parte, sau prin acte între vii sau prin testament, copiilor sau altor succesibili donatarului fără ca donatarul sau legatarul, ce vine la succesiune să fie pus la raport, dacă în dispozițiune se zice expres, că ceia ce s'a dat, este peste partea sa.

Declarațiunea că darul sau legatul este peste partea succesibilului, se poate face sau în actul ce conține dispozițiunea (actul de donațiune), sau în urmă cu formele dispozițiunilor între vii (donațiuni) sau testamentare”.

Art. 847-855 privesc reducerile donațiunilor cu ocazia partajului, de domeniul justiției.

§ IV

Cine poate primi prin donațiune

În principiu, ori-ce persoană fizică sau morală (instituțiuni, autorități, etc.) poate — după cum s'a arătat și pentru testamente — să primească prin donațiune, dacă legea nu oprește.

Restricțiunile sunt exact aceiași ca și la testamente pe care le am văzut mai sus. (A se vedea succesiunile testamentare, capitolul VII Secțiunea I B. § IV,

Secțiunea II

Donațiunile cu privire la femeile străine

Pentru femeile străine aflate în România această materie urmează a fi cunoscută din următoarele puncte de vedere:

1. Cum se stabilește pentru un străin capacitatea de a pute face o donațiune.
2. În ce formă poate face donațiunea.
3. Ce poate cuprinde o donațiune
4. Cum se stabilește capacitatea de a putea primi prin donațiune.

1. La prima chestiune, regulile de drept internațional privat, bazate pe majoritatea doctrinei, prevăd că, capacitatea de a face o donațiune urmează să fie stabilită după statutul personal al donatarelui.

2. În ce privește forma în care un străin poate să facă o donațiune în România, ea trebuie să fie făcută după cerințele legilor române, în conformitate cu adagiul „Locus Regit Actum“.

Astfel în Anglia, sunt permise și donațiunile verbale. Or, asemenea donațiuni nu sunt permise în România, legea cerând act autentic.

3. Această chestiune a dat un vast contingent de lucrări, cu diferite păreri.

În rezumat putem arăta, că tot ce s'ar scrie într'un act de donațiune, poate fi admis sau nu, după cum statutul personal al părților îngăduie, dacă cele cuprinse în act nu sunt contrarii legilor noastre de ordine publică sau bunelor noastre moravuri.

În ce privește situațiunea imobilelor în România trecute într'un act de donațiune dintre străini, rămâne sub regimul legilor române.

4. A patra chestiune, relativă la capacitatea de a primi prin donațiune, suferă aceeași aplicațiune ca și prima, adică că acea capacitate urmează să fie stabilită după statutul personal al donatarului.

* * *

Dăm mai jos câteva din modurile cum au loc donațiunile, în diversele țări.

Franța   Donațiunile admisibile numai prin acte, legalizate de notari... (art. 931).

Condițiuni de capacitate; etc. ca și în România.

Germania   Donațiunile admisibile numai în formă judecătorească sau notarială. (art. 518)

Belgia   Idem ca în Franța (art. 931).

Italia   Toate actele de donațiune trebuiesc a fi făcute prin acte publice. (art. 1056).

Spania	Donațiunile de mobile pot fi și verbale sau prin scrisori particulare. (art. 632). Donațiunile de imobile, numai prin act public. (art. 633).
Austria	În principiu contractul de donațiune este irevocabil (§ 946).
Olanda.	Nu admite decât donațiunea de bunuri prezente. (art. 1703, 1704).
Portugalia	Admise donațiunile verbale. (art. 1428).
Anglia	Idem idem

CAPITOLUL IX

Testamente

Definiția testamentului ne-o arată codul civil român prin textul următor :

Art. 802. — „Testamentul este un act revocabil prin care testatorul dispune pentru timpul încetării sale din viață, de tot sau parte din avutul său”.

În această direcțiune, noi am explicat materia testamentară în materia succesiunilor, sub titlul de Succesiuni testamentare. A se vedea Capit. VII.

Am arătat în Secțiunea I-a §. I, cine poate face un testament, §. II, cum trebuie făcut un testament în forma lui. În §. III, ce se poate și cum se poate dispune prin testament. În §. IV, cine poate primi prin testament.

A se consulta deci această materie sub capitolul mai sus menționat, împreună cu notele din rubrică,

CAPITOLUL X

D o t e l e

Contracte dotale

Contracte de căsătorie

Materia privitoare la dote (contracte dotale sau de căsătorie) interesează în special și în cel mai înalt grad, elementele feminine.

Vom căuta să'i dăm toate explicațiunile necesare, pentru o bună și promptă orientare, pe baza textelor de lege ce vom arăta.

Ca urmare regulei stabilite, începem cu contractele dotale ale femeilor române.

Secțiunea I-a

Contractele dotale ale femeilor române

Ca să putem bine orienta persoanele interesate vom face o primă diviziune a acestei materii, din următoarele puncte de vedere :

A. Regule de cunoscut, înainte de facerea actului.

B. Regule de cunoscut la facerea actului.

C. Regule de cunoscut în ce privește efectul actului.

Această primă diviziune, va forma baza de explicațiune a acestei materii,

A.

Regule de cunoscut înainte de facerea actului dota

Când o femeie se hotărăște a se căsători și având avere pentru a se înzestra, sau că sunt părinții sau alte rude, or persoane streine, care voesc a o înzestra, prima preocupare a înzestrătorilor nu este de cât una, aceea ca zestrea să fie asigurată, spre a servi scopului pentru care ea se constituie.

Această chestiune de o importanță foarte mare, cere în prealabil să cunoaștem, pe de o parte cerințele legii, iar pe de altă intențiunile părților contractate, înzestrător și înzestrat.

Înainte de facerea unui contract dotal, codul civil român prin textele de mai jos previne pe părțile interesate, prin următoarele dispozițiuni :

Art. 1223. — „Legea guvernează asociațiunea conjugală, în privința averilor, conform regulilor prescrise în capul următor, dacă părțile n'au făcut convențiuni speciale“.

Art. 1224. — „Ori ce convențiuni matrimoniale sunt libere între soți, întru cât acelea nu vatămă drepturile bărbatului de cap al familiei,¹⁾ sau de cap al asociației conjugale²⁾ și întru cât nu derogă la dispozițiunile prohibitive ale acestui codice“.

Art. 1225. — „Nu pot soții, în contractul lor de căsătorie, să modifice drepturile ce dă legea, la titlu IX și X din cartea I, aceluia dintre soți care supraviețuiește celui-l'alt“³⁾.

Art. 1226. — „Nu vor putea asemenea să facă nici o convențiune sau renunțare, care ar avea de obiect să schimbe ordinea legală a succesiunilor între dânșii și descendenții lor“⁴⁾.

---

1. De exemplu : se poate prin contractul de căsătorie, să se suprime soțului dreptul de corecțiune asupra copiilor, sau dreptul de uzufructuar asupra averii copiilor.

2. De exemplu : Nu se poate suprima soțului dreptul de a da autorizația când va crede, în actele sau contractările făcute de soție.

3. Adică, puterea părintească și tutela.

4. Adică, ordinea succesorală între ei și copii lor sau descendenți.

Cunoscute fiind aceste dispozițiuni ale legii, prin care viitorii soți sunt preveniți asupra principiilor generale ce această materie conține, sa trecem acum la intențiunea părților.

Ce poate înzestrătorul să aibă în vedere ?

El va fi, în primul rând, preocupat de asigurarea dotei; iar în al doilea rând, preocupat de a satisface dorința ambilor soți sau numai a soțului.

Pe lângă sentimentele de inimă, mai sunt și necesitățile materiale ale vieții, pentru care soții sau soțul pote să aibă pretenții.

Toată lumea astăzi, când e chestiune de contract de căsătorie, se gândește la situația ce în viitor soțul o va avea și grija mare ce poate s'o aibă cei interesați, este în special situația soției și a copiilor, într'un caz unde, afacerile soțului sau viciile vieții sale, ar face ca singura salvare să se găsească în existența dotei.

De aci atâta nedumerire în alegerea regimului ce urmează a se adopta sau a modului cum trebuie redactată convenția matrimonială.

Ca chestiune de regim, vom arăta că după dispozițiunile codului civil român, există următoarele regimuri matrimoniale :

- a. Regim parafernă.
- b. Regim dotal
- c. Regim de achizițiuni

Vom căuta pe cât posibil, să explicăm în mod practic, avantajile și dezavantagiile fiecăruia din aceste regimuri.

A.

Regim parafernă

Ce se înțelege prin regim parafernă? Art. 1283 din codul civil îl definește astfel :

„Toată averea femeii, care nu este dotală, este parafernă sau extra-dotală“,

Dacă femeia a convenit cu viitorul ei soț, ca averea ce ea posedă, sau care i se va da de zestre de către părinți sau alte persoane, să rămână, pe timpul căsătoriei, în proprietatea și administrația ei, atunci

acea avere are calitatea de avere parafernala. Aceasta calitate poate fi stabilita prin act daca partile voesc sa faca un asemenea act. Averea soției rămâne cu aceasta calitate și în cazul când nu s'ar face nici un act. (a se vedea art. 1234) la regimul dotal,

Tot ca avere parafernala se socotește și ori-ce avere ce soția ar dobândi, după contractarea căsătoriei, prin donațiune, succesiune sau o profesiune oare care și care nu s'ar încorpora la un act dotal.

Care sunt avantajile și dezavantagiile acestui regim ?

1.

Avantagiile regimului parafernala

a. Femeea nu are nevoie să facă un contract de căsătorie pentru averea ce o are sau care i se dă¹⁾.

b. Ne făcându-se un contract de căsătorie, nu e necesar a se plăti taxele de înregistrare la fisc și la comună, care sunt destul de mari.

c. Femeea rămâne proprietara și administratoarea averei sale, dânsa beneficiind de venituri.

d. Femeea poate, când vrea, să instraineze averea sa parafernala, în ori-ce condițiuni și cu ori-ce preț, în timpul căsătoriei și nu are nevoie de cât de autorizația soțului²⁾.

e. Femeea, fiind comerciantă, poate să angajeze averea sa în comerțul ce'l conduce, fără a avea autorizația soțului. (a se vedea Capitolul XII Comerț).

f. Femeea poate dărui din avere sa parafernala ori la cine și în special de ași înzestra pe copiii ei,

g. Femeea nu are nevoie a lua contra soțului, măsuri pentru asigurarea averei sale parafernale.

h. Femeea nu are nevoie a cere separațiune de patrimoniu, când afacerile soțului ar fi amenințate,

i. Femeea are dreptul ca în justiție și având autorizația soțului, să apere averea sa, sau s'o revandice.

---

1. Dacă femeea voește să aibă un titlu de proprietate cu dată certă pentru averea sa, e necesar a se face un act regulat. (a se vedea §. II); aceasta mai ales când e chestiune de imobile sau identitatea averii mobile.

2. Dacă dânsa are 21 ani.

J. Femeea, cu autorizația soțului, își poate ipoteca averea sa imobiliară.

2.

Dezavantajile regimului parafernă

a. Femeea, poate ușor fi influențată de soțul ei, fie prin severitate, fie prin făgădueli sau sentimente, să își înstreineze averea sa în timpul căsătoriei.

b. Femeea poate să nu fie o bună administratoare sau nu destul de energetică.

c. Femeea, poate expune averea sa, în cazul când ar duce o viață prea luxoasă, etc.

d. Averea femeii nu e apărută de lege și în cazul când nu s'ar putea stabili prin acte sau contract de căsătorie, că averea e a soției, ar putea fi atacată de creditorii soțului și greu de apărut. (a se vedea și prezumpția Muciana la Capitolul XII Comert). (a se vedea și contribuțiunea la sarcinile căsătoriei la §. III).

b. Regim dotal

Ce se înțelege prin regim dotal? Art. 1233 și 1234 din codul civil, îl definește astfel :

Art. 1233. — „Dota este averea ce se aduce bărbatului, din partea sau în numele femeii spre a' l ajuta să susțină sarcinile căsătoriei“.

Art. 1234. — „Este dotal tot ceea-ce femeea își constituie drept dotă.

Este asemenea dotal, în lipsă de declarare contrarie, tot ceea-ce se dă femeii, în contractul său de căsătorie, sau de un al treilea sau de viitorul ei bărbat“.

Din cuprinsul acestor două articole, rezultă clar, că dacă s'a făcut un contract de căsătorie (în uzul nostru popular denumit act dotal) în care nu s'a prevăzut că averea rămâne femeii în prevederile Art. 1283, (vezi regim parafernă) sau că s'a menționat că se adoptă regimul dotal, acea avere constituită cu ocazia

unei căsătorii, are calitatea de dotală adică supusă regimului dotal prevăzut de lege¹⁾.

În România acest regim este foarte mult uzitat.

Care sunt avantajile și dezavantajile regimului dotal?

1.

Avantajile regimului dotal

a. Fiind un act sub forma autentică făcut prin justiție, el constituie un titlu transmisibil de proprietate a averii în favoarea femeii, ce nu se poate pierde, sau distruge, etc.

b. Femeia nu are nevoie să fie administratoarea averii. Aceasta aparține bărbatului.

c. Femeia e sigură de păstrarea averii, întru cât înstreinarea ei nu se poate face de cât în cazurile prevăzute de lege și numai cu autorizarea justiției. (a se vedea C §. III).

d. Femeia are facultatea de a și rezerva disponibilitatea asupra totalității sau a unei părți din averea dotală. (a se vedea §. II și III).

e. Avera femeii este apărută și la adăpostul legii, în contra atacurilor creditorilor bărbatului.

f. Prezumția Muciana (a se vedea Comerț Capitolul XII) nu i se aplică.

g. Femeia poate să ceară separațiunea de patrimonii.

Dezavantajile regimului dotal

a. Publicitatea contractului de căsătorie. El poate fi cunoscut de toți.

b. Obligația de a plăti la fisc și comună taxele respective.

---

1. Articolul 1227 zice: „Când părțile declară în contractul lor de căsătorie că adoptă regimul dotal, asociațiunea conjugală în privința averilor, se va regula întru toate după cele prescrite la capitolul următor”.

c. Femeea nu poate dispune de averea sa pe timpul căsătoriei de cât în cazurile prevăzute de lege sau când și-a rezervat acest drept (a se vedea §. II și III) și numai cu autorizarea justiției și a soțului.

d. Femeea comerciantă nu poate angaja averea sa dotală, în comerțul ce conduce.

e. Femeea nu poate ipoteca averea sa dotală de cât cu autorizarea justiției, în cazurile prevăzute de lege (a se vedea §. III) sau când și-a rezervat acest drept (a se vedea §. II).

f. Femeea nu poate dărui averea sa dotală de cât în prevederile legii (a se vedea §. III).

c. *Regim de achizițiuni*

Ce se înțelege prin regim de achizițiuni? Este un regim dotal cu o clauză special de asociațiune¹⁾.

Codul civil român prin articolul 1287 îl definește astfel:

„Supuindu-se regimului dotal, soții pot, cu toate aceste să stipuleze o societate de achizițiuni ale căre efecte sunt cele următoare”. (a se vedea §. III)

Acest regim dă posibilitatea, ca odată cu contractarea unei căsătorii, să se creeze și o societate civilă între soți.

Când ambii soți sunt industriași sau comercianți, acest regim convine foarte mult. Se permite ambilor soți de a stabili în contractul de căsătorie toate modalitățile ce le convine, în ce privește veniturile ce se vor produce în timpul căsătoriei, precum și alte chestiuni inerente unei asociațiuni.

În România acest regim este extrem de rar uzitat.

Care sunt avantajile și dezavantajile acestui regim?

---

1. Regim foarte mult uzitat în Franța, „Le régime de la communauté”, pentru care s’au consacrat 140 articole în codul civil francez.

1.

Avantajile regimului de achizițiuni.

- a. Ca și cel dotal, fiind făcut prin formă autentică, are aceleași avantagii ca titlu.
- b. Averele femeii este apărută și la adăpostul legii, în contra atacurilor creditorilor soțului.
- c. Femeia poate obține și dispune de veniturile ce i se cuvin în timpul căsătoriei.
- d. Presumpția Muciană nu i se aplică.
- e. Nu are nevoie de separațiune de patrimonii

2.

Dezavantajile regimului de achizițiuni.

- a. Plata taxelor cuvenite fiscoi și comunei.
- b. Publicitatea contractului de căsătorie,
- c. Femeia nu poate înstreina ipoteca sau dăruia fondul său dotal.
- d. Necesitatea de a se face un inventar pentru averea mobilă
- e. Necesitatea unui partaj la finele căsătoriei.

B.

Regule de cunoscut la facerea actului

Am văzut sub litera A. ceia-ce viitoare soție trebuie să cunoască, în prealabil, cu privire la fie-care regim în parte.

Aci ne ocupăm de formalitățile cerute de lege, la facerea unui contract de căsătorie și ce trebuie să cuprindă acel act.

Condițiunile ce legea impune, sunt arătate de diversele dispozițiuni ale codului civil român și procedura civilă prin textele următoare:

Art. 1228. — „Convențiunile matrimoniale vor fi

făcute prin tribunal¹⁾ mai înainte de celebrarea căsătoriei, după formele stabilite în codicile de procedură²⁾ (sub pedeapsă de nulitate”.

Art. 1229. — „Schimbările ce s'ar face la acele convențiuni, mai înainte de celebrarea căsătoriei, sunt supuse la aceleași formalități, ca și convențiunile matrimoniale.

Deosebit de aceasta, ele nu vor fi valabile dacă nu se vor face în prezența și cu consimțământul simultan al tuturor persoanelor care au figurat ca părți în contractul de căsătorie”.

Art. 1230. — „Schimbările, făcute conform regulilor cuprinse în precedentul articol, nu vor fi valabile în privința uneia a treia persoane dacă nu vor fi trecute în pasul contractului de căsătorie”.

Art. 1231. — „Minorele care este capabil de a se căsători este capabil a face și oric-ce convențiuni relative la contractul său de căsătorie. Acele convențiuni de dânsul făcute sunt valabile dacă a fost existat la facerea lor de persoanele al căror consimțământ este necesar pentru validitatea căsătoriei”.

Până aci vedem condițiunile de formă ce un contract de căsătorie trebuie să îndeplinească.

t 1. La țară, prin judecătorie de ocol respectivă.

2. Dispozițiunile procedurii civile cu privire la date, sunt în rezumat următoarele :

Art. 708. Convențiile matrimoniale, contractele de căsătorie și foile dotale, vor trebui să fie transcrise.

„ 709. Cere semnătura soților, a părinților și a inzeștrătorului

„ 710. Cere prezentarea părților în persoană sau prin procurator special înaintea justiției.

„ 712. Dacă dota cuprinde și imobile, actul se va transcrie și la tribunalul situației imobilelor.

„ 716. Schimbările făcute actului vor suferi aceleași condițiuni

„ 720. Bărbatul, al cărui act matrimonial este făcut în străinătate, e dator în 8 luni, după întoarcere în țară, să ceară, la tribunalul domiciliului său transcrierea actului și dacă sunt imobile și la Trib. situației acestora

Trecem acum la condițiunile actului, adică ce poate el să cuprindă sau ce se poate constitui ca dotă.

Codul civil român prin textele de mai jos, ne arată

Art. 934. — „Prin contractul de mariaj se poate face cumulativ donațiunea bunurilor prezente și viitoare, sau a unei părți numai dintr'aceste bunuri cu îndatorirea însă de a se anexa actului un stat¹⁾ de datoriile și sarcinile existente, la care este supus donatorul (înzestrătorul) în momentul donațiunei. În acest caz donatorul (înzestratul) este liber să se lepede la moartea donatorului, de bunurile viitoare și să o prească numai pe cele prezente“.

Art. 936. — „Soții pot prin contractul de mariaj să-și facă reciproc, sau numai unul altuia ori-ce donațiune vor voi“.

Art. 939. — „Bărbatul sau femeia care, având copii dintr'alt mariaj, va trece în al doilea sau subsequent mariaj, nu va putea dărui soțului din urmă de cât o parte egală cu partea legitimă a copilului ce a luat mai puțin și fără ca nici într'un caz donațiunea să treacă peste quartul bunurilor“.

Art. 940. — „Soții nu pot să-și dăruiască indirect mai mult de cât s'a arătat mai sus.

Ori-ce donațiune deghizată sau făcută unei persoane interpusă, este nulă“.

Art. 941. — „Sunt reputeate persoane interpuse, copii ce soțul donator (înzestrat) are din alt mariaj și rudele soțului donator la a căror ereditate acesta este chemat¹⁾ în momentul donațiunei“.

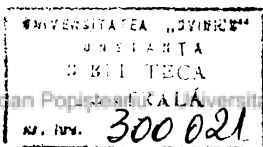
Constituirea dotii

Art. 1235. — „Constituițiunea de dotă cuprinde toată averea prezentă (adică care o are sau care-i

---

1. Art. 935 arată că în lipsă de stat, înzestratul nu poate de cât sau să accepte sau să refuze donațiunea în întregul ei.

Dacă acceptă, nu poate cere de cât bunurile existente la moartea donatorului și plătește datoriile și sarcinile acelei părți.

se dă) și viitoare a femeii, sau numai toată averea prezentă ori viitoare, sau numai o parte din averea prezentă ori viitoare, sau chiar numai un obiect individual.

Constituirea, făcută în termeni generali, de toată averea femeii, nu cuprinde averea sa viitoare“.

Art. 1236. — „Dota nu poate fi constituită nici adăogită în timpul căsătoriei“.

Art. 1237. — „Dacă tatăl și mama constituesc împreună o dotă, fără a distinge partea fie căruia, dota se consideră constituită în porțiuni egale,

Dacă dota este constituită numai de tată, pentru partea sa și a mamei, aceasta chiar prezintă de ar fi fost la facerea contractului și chiar de l'ar fi subscris, nu va fi de loc îndatorată, ci dota va rămâne întregă în sarcina tatălui“.

Art. 1238. — „De și fiica dotată de tatăl său și de mama sa ar avea avere proprie, de care se bucură, dota se va lua din averea constituitorilor dacă nu este stipulațiune contrarie“,

Art. 1239. — „Când cel rămas în viață dintre soți, constituie o dotă din bunuri paterne și materne fără a specifica porțiunea fie căruia, dota se va lua mai întâi din partea ce are viitorul soț (sau soție) în averea defunctului, și la neajungere, din averea soțului constituitor“.

Art. 1240. — „Cei ce constituie o dotă sunt datori să răspundă de evicțiunea și de vițille obiectelor constituite, după regulele stabilite la titlul pentru vânzare“.

Observațiune. Ne vom opri un moment pentru a face o analiză a articolului 1240 care are o importanță enormă pentru elementele feminine.

În uzul nostru popular când e chestiune de a se face un contract de căsătorie, se procedează prin confiență. Adică, că atunci când se face contractul de căsătorie, adese ori viitorii soți iscălesc că au primit dota constituită și se mulțumesc pe ea, înainte de a

se face căsătoria civilă și fără ca, în realitate, dâșii să fi primit ceva.

O dată căsătoria civilă efectuată, contractul de căsătorie rămâne perfect, împreună cu mențiunea că soții înzestrați au primit dota.

Dacă după căsătorie, înzestrătorul are capriciul de a nu remite soților dota constituită, ce poate să rezulte ?

Răspunsul variază după cum dota constituită e de natură imobiliară sau mobilă.

Pentru dota de natură imobiliară nu există nici o dificultate. Prin însuși facerea contractului de căsătorie, transcrierea lui în registrul de foi dotale și în registrul de transcriere de mutațiuni imobiliare, urmate toate acestea de căsătoria civilă între soți, proprietatea imobilelor constituite ca dotă, e de drept transmisă înzestratei.

Nu tot așa în ce privește dota de natură mobilă și în special numerarul (banii).

Dacă înzestrătorul e o persoană serioasă și de bună credință, va remite soților (dacă nu a remis chiar la facerea contractului) imediat după celebrarea căsătoriei, averea dotală mobilă ce a constituit.

Dacă însă înzestrătorul găsește nemerit să refuze predarea acelei dote, sau să nu aibă puțința de a o preda așa cum s'a angajat, rezultatul e că soții rămân într'o situație precară și cu consecințele cele mai grave.

Articolul de mai sus, arată că cei ce constituiesc . . . sunt datori să răspundă, etc.

Dar aceasta e singura sancțiune !

Pentru ca să faci pe înzestrător să se țină de angajament, trebuie judecată de lungă durată și greu de dovedit contra contractului de căsătorie care confirmă primirea dotei.

Or, până la un rezultat pe această cale, soții suferă de nevoile ce'i încunjoară, iar afecțiunea dintre ei dispare.

Pentru a se evita un asemenea rezultat, se recomandă următoarea procedură :

În momentul când se face contractul, de căsătorie și să iscălește de soți că să s'a primit dota (care în realitate nu s'a remis) să se ceară de către soți în-zestrătorului o contra scrisoare din care să rezulte recunoașterea că deși în act se arată că dota s'a primit, în realitate acea predare nu s'a efectuat.

În modul acesta soții vor avea un act la mână cu care să dovedească realitatea faptului ; iar în caz de terminarea căsătoriei, soțul nu va putea fi obligat la restituirea dotei, având contra înscrisul ca act justificativ că nu a primit dota. (a se vedea C.).

* * *

Pe lângă cele până aci arătate, mai rămâne de explicat o chestiune relativă la căsătoriile femeilor cu ofițeri.

În această privință legea asupra căsătoriei militarilor, publicată în Monitorul of. din 9 Aprilie 1931 pagina 3420, ne arată :

Art. 4. — „Dota ce trebuie să aibă soția unui ofițer inferior sau asimilat va trebui să producă un venit anual de cel puțin 40.000 lei“.

Art. 5. — Dacă ofițerul inferior sau asimilat este văduv cu copii, poate lua în căsătorie o soție care ar avea numai o dotă de cel puțin 30.000 le venit anual“.

Art. 6. — „Ofițerii se pot căsători cu fiicele ofițerilor și asimilaților din activitate, dacă se constituie pentru căsătoria cu ofițerii inferiori și asimilați, un venit de cel puțin 25.000 lei anual“.

Beneficiază de acelaș avantaj și fiicele ofițerilor de rezervă, decorați cu ordinul „Mihai Viteazul“ sau „virtutea militară“ clasa I-a“.

Art. 7. — „Ofițerii se pot căsători cu profesoare titulare, învățătoare definitive la școli urbane, funcționare de Stat, stabile sau titrate, care exercită o pro-

fesiune din categoriile stabilite prin regulamentul a cestei legi și care ar avea un salariu sau venit anual dovedit cu impunerea fiscală, cel puțin egal, celui prevăzut la Art. 4, 5 și 6 de mai sus“.

Art. 8. — «Ofițerii cari în afară de soldă posedă o avere personală cu un venit cel puțin egal celui prevăzut la art. 4, 5 și 6, se pot căsători fără dotă».

Art. 9. — «Dota se admite numai sub următoarea formă :

a) În numerar sau în efecte de Stat, ori garantate de stat, prnducând venitul anual cerut mai sus și deșus la casa de depuneri și conșemnațiuni ca fond dotal inalienabil.

Recepisa se păstrează la Tribunal, soțul având dreptul a primi numai venitul acestui capital.

b) În imobil urban sau rural, producând venitul cerut de articolele de mai sus; acesta se va constata prin unul din mijloacele următoare: prin contractele de arendare sau închiriere anterioare, cel puțin pe trei ani, vizate de ad-ția financiară, prin expertizele creditelor funciare, rural sau urban, prin recepisele de plata impozitelor respective, prin actele de cumpărarea imobilului. sau prin expertize făcute de serviciul domeniilor militare.

Capitalul dotal, ori care i-ar fi forma, nu poate fi considerat că produce mai mult de 6⁰/₀.

c) Venitul cerut ca dotă să fie asigurat într'o ipotecă de primul rang asupra unui imobil, dacă are o valoare îndoită decât a ipotecei.

Se va cere încă certificate autentice dela instanța locală prin care să se constate că imobilul este liber de orice sarcine».

Art. 10. — „Trusou, mobilier, ... nu vor intra în fondul dotal fixat prin această lege”.

Pentru gradele inferioare, se cere numai 6000 lei dotă. Art. 13.

C.

Regule de cunoscut în ce privește efectele contractului de căsătorie

Efectele contractului de căsătorie sunt acele care se produc pe timpul duratei căsătoriei. Ele încep imediat după celebrarea căsătoriei civile.

Aceste efecte variază după regimul pe care soții l-au adoptat în contractul lor de căsătorie, sau prin înțelegerea ce s'a stabilit între dâșii,

Legea le arată separat și destul de clar, prin următoarele texte de lege ale codului civil român și fiecare după regim. Astfel :

§ I

Efectele regimului parafernă

Art. 1284. — «Dacă toata averea femeii este parafernă și dacă în contractul de căsătorie, nu este convențiune care să determine porțiunea contributivă a femeii la sarcinile căsătoriei, femeia va contribui cu a treia parte din veniturile sale».

Art. 1285. — «Femeia are administrarea și folosința averii sale parafernale. Ea nu poate aliena acea avere, nici a sta în judecată pentru dânsa decât cu autorizațiunea bărbatului, sau la caz de refuz din partea acestuia, cu permisiunea judecâței».

Art. 1286. — „Dacă femeia da bărbatului său procurațiune ca să administreze averea parafernă, bărbatul va avea către femeia sa toate obligațiunile unui mandatar”.

§ II

Efectele regimului dotal

Art. 1242. — «Numai bărbatul are administrațiunea averii dotale în timpul căsătoriei.

El singur are drept de a urmări pe debitorii și pe deținătorii averii dotale, de a lua fructele (veniturile) și dobânzile și de a primi capitalurile¹⁾.

Cu toate acestea, se poate stipula în contractul de căsătorie, că femeia va primi ea însuși, pe fiecare an și sub chitanțele ei singure, o parte din veniturile sale pentru întreținerea și trebuințele sale personale».

Art. 1243. — «Bărbatul este supus, în privința averii dotale la toate obligațiunile unui uzufructuar.

El este răspunzător de toate prescripțiunile câștigate asupra averii dotale²⁾, precum și de stricăciunile întâmplăte în aceiași avere din a sa neglijență».

Art. 1244. — «Bărbatul nu este dator să dea cauțiune pentru primirea dotei mișcătoare a femeii, dacă nu s'a supus la această îndatorire prin contractul de căsătorie».

Art. 1245. — «Dacă dota sau parte din dotă consistă în obiecte mișcătoare prețuite prin contractul de căsătorie, bărbatul se face proprietar a acelor obiecte, rămăind debitor de prețul lor, afară dacă s'a cuprins în contractul de căsătorie declarațiunea ca prețuirea nu face vânzare³⁾».

Art. 1246. — «Prețuirea nemișcătoarelor făcută prin contractul de căsătorie, nu strămută proprietatea lor

---

1) Aci este o înadvertență a legii, întru cât capitalurile dotale nu intră în mâna soțului, ci, conform regulilor de azi ale justiției, se depun la casa de depuneri.

2) Adică când soțul nu a făcut proces la timp și a lăsat să opereze prescripțiunea.

3) Această formulă e mult uzitată la noi, pentru a pune la adăpost trusoul femeii, de urmărițele creditorilor soțului.

la bărbat, dacă nu este declarațiune expresă de această».

Art. 1247. — «Nemișcătorul, câștigat în timpul căsătoriei prin bani dotați, nu devine dota! dacă nu s'a stipulat în contractul de căsătorie asemenea întrebuintare a banilor dotați.

De asemenea, nu devine dota! imobilul ce s'ar da spre plata dotei care a fost constituită în bani».

Art. 1248. — «Nici bărbatul, nici femeia, nici amândoi împreună nu pot, în timpul căsătoriei, a înstrăina nici a ipoteca imobilul dota!, afară de cazurile prevăzute de articolele de mai jos».

Art. 1249. — „Dota mobilă care după distincțiunea art. 1245 și 1246 este proprietatea femeii, nu poate fi alienată de această decât cu autorizațiunea bărbatului, sau, la caz de refuz din partea acestui, cu permisiunea judecătorești».

Art. 1250. — „Femeia poate, observând formalitățile prescise prin art, precedent, să dea imobilul său dota!:

1. Pentru căpătuirea copiilor săi dintr'o căsătorie anterioară.

2. Pentru căpătuirea copiilor comuni ambilor soți».

Art. 1251. — „Când femeia înstrăinează o avere dota!ă cu permisiunea justiției, în caz de refuz de autorizare din partea bărbatului, acesta conservă de drept folosința lucrului înstrăinat».

Art. 1252. — „Imobilul dota! poate fi înstrăinat, când înstrăinarea sa este permisă prin contractul de căsătorie ¹⁾».

Art. 1253. — «Imobilul dota! poate asemenea, con-

---

1) Pentru ca soții să poată liber și fără justiție să înstrăineze trebuie ca mențiunea din act să fie clară și categorică, astfel:

Se precizează că soții singuri, prin consimțământul lor numai și fără să ceară autorizația justiției, vor avea tot dreptul de a înstrăina imobilul dota! X, la orice persoană, cu orice preț și în orice condițiuni și a încasa prețul lui, în mod liber și fără nici o licitațiune.

simțind femeia, a se înstrăina cu permisiunea justiției, și după formele vânzărilor publice (adică cu licitație);

1. Spre a scoate dela închisoare pe bărbat sau pe femei;

2. Spre a procura alimente familiei în cazurile prevăzute prin Art. 185, 187 și 188 dela titlul despre căsătorie; ¹⁾

3. Spre a plăti datoriile femeii, sau a celor ce au constituit dota, când acele datorii au dată anterioară căsătoriei;

4. Spre a face reparațiuni mari neapărate, pentru conservarea imobilelor dotale;

5. În fine, când acel imobil se stăpânește în indiviziune cu alții și este recunoscut că nu se poate împărți.

În cazul când licitațiunea pentru cauza aci expresă, ar fi provocată de a treia persoană, în puterea art. 728 și 1388, ²⁾ consimțământul femeii pentru înstrăinarea imobilului dotal, nu este neapărat,

În toate cazurile, ceea-ce prisosește din prețul vânzării, pentru trebuințele recunoscute, va rămâne dotal și se va întrebuița spre cumpărare de alt imobil de se poate“.

Art. 1254. — „Imobilul dotal poate fi schimbat cu consimțământul femeii, pe alt imobil, de valoare, cel puțin 4 cincimi din valoarea sa, justificându-se de utilitatea schimbului, dobândindu-se autorizațiunea justiției și după o prețuire prin experți numiți din oficiu de tribunal.

În acest caz imobilul primit în schimb va fi dotal, adaosul în bani ce s'ar putea lua pe lângă imobilul

---

1. În acest alintat se înglobează și cererile de înstrăinare a imobilelor dotale, pentru motiv de sănătate. În uzul nostru, adese ori avem nevoie, pentru căutarea sănătății, unuia din soți, să recurgem la o expertiză medicală, pe baza căreia să cerem înstrăinarea unui imobil dotal. Deci pentru procurare de alimente, sau pentru căutarea sănătății, e una și aceeași rațiune.

2. Partaj și licitație, cerută de un terțiu.

primit, va fi asemenea dotal, și se va întrebuința spre cumpărarea de imobile de se poate“.

*Separatiunea de patrimonii.*¹⁾

Art. 1256. — „Dacă dota este în pericol de a se perde și dezordinea daraverilor bărbatului este ajunsă la așa grad, în cât este îndoios că averea sa ar putea fi indestulă pentru veri-ce acțiune ce femeea ar putea să aibă la timpul convenit, în contra averi bărbatului, ea va putea urmări separarea patrimoniilor“.

Art. 1257 - 1270, privesc procedura de urmat pentru a se obține separatiunea de patrimonii prin judecată; precum și efectele separatiunii de patrimonii cât și revocarea ei.

§ III

Efectele regimului de achizițiuni

Legea ne arată și aceste efecte prin textele codului civil român de mai jos:

Art. 1288. — „Soții cari stipulează în contractul lor de căsătorie, o societate de achizițiuni, păstrează fie-care pe seama sa, datoriile sale actuale și viitoare și mobilele respective prezente și viitoare“.

Art. 1289. — „Dacă mobilele, existente la epoca căsătoriei, sau care au căzut unui dintre soți mai în urmă, n'au fost constatate prin inventariu regulat, ele vor fi socotite ca achizițiuni“.

Art. 1290. — „Toate câte soții vor câștiga prin industria lor, sau amândoi împreună sau fiecare în parte, toate fructele și veniturile averei dotale și ale celei parafernale, care se vor economisi, vor forma fondul comun ale acestei societăți“.

Arr. 1291. — „La încetarea sarcinilor căsătoriei,

---

1. Prin separatiunea de patrimonii se înțelege separarea judiciară a averilor dintre soți: Ea are utilitatea ei în special când ambii soți fiind comercianți, industriași, sau având același profesune, e nevoie de a se deosebi și salva averea soțel de cea a bărbatului atăcată de creditorii săi.

fondul comun de care se face mențiunea în articolul precedent, se va împărți pe jumătate între soți sau între moștenitorii lor după regulele și cu urmările stabilite pentru împărțirea succesiunii”.

Art. 1292. — „Împărțeala nu se va face de cât după restituirea dotei și după ce amândouă soții vor lua din fondul comun, sumele ce și dătoresc reciproc”.

Art. 1293. — „În cazul când amândoi soții vor avea, pentru drepturi ale lor personale, a prelua valori din fondul comun, femeia sau moștenitorii săi vor trece înaintea bărbatului”.

* * *

Cu aceste se termină efectele celor trei regimuri, așa cum sunt expuse de legea noastră.

Vom încheia această materie, cu arătarea cazurilor și modurilor de restituirea dotei de către bărbat, arătate de aceeași lege.

Restituirea dotei.

Art. 1271. — „Obligațiunea de a restitui dota ia naștere sau prin desfacerea căsătoriei (divorț) sau prin separațiunea de patrimonii, sau prin absența¹⁾ unui din soți”.

Art. 1272. — „Dacă dota consistă în imobile, sau în mobile, care după cele legiuite în Art. 1245 și 1246 (V. supra) au fost rămase în proprietatea femeii, bărbatul sau moștenitorii săi pot fi constrânși a o restitui îndată ce obligațiunea de restituire a luat naștere”.

Art. 1273. — „Dacă dota consistă în bani sau în alte imobile, cari au fost trecute în proprietatea bărbatului conform Art. 1245 și 1245, obligațiunea de restituire are termen de un an din momentul de când a luat naștere.”²⁾

1. A se vedea capitolul „absența”.

2. La divorț, la naștere din momentul transcrierii hotărârei de divorț la ofițerul de stare civilă.

Acea obligațiune, în caz de separațiune de patrimonii, va trebui să fie plătită sau asigurată îndată fără nici o distincțiune“.

Art. 1274. — „Dacă mobilele, a căror proprietate a rămas a femeii, au pierit prin uz și fără culpa bărbatului, acesta nu va fi dator să întoarcă de cât pe cele rămase în starea în care se vor afla.

Cu toate acestea, femeia va avea facultatea în ce privește rufele, vestmintele și alte obiecte de întrebuintărea sa personală, să ia pe cele ce servesc la uzul său actual, fără a distinge dacă chiar acelea au fost constituite ca dotă, sau dacă au fost făcute pe timpul căsătoriei.

Asemenea și în cazul când acele au fost constituite estimate, femeia va avea facultatea a lua în natură lucrurile cari servesc la uzul său actual, sau a cere estimațiunea celor constituite ca dotă, rămânând să se prinză acea sumă în restul dotei de restituit“.

Art. 1275. — „Dacă dota cuprinde obligațiuni sau constituțiuni de rentă cari au pierit, în tot sau în parte, fără neglijența bărbatului acesta nu va fi răspunzător, ci se va elibera restituind contractele“.

Art. 1276. — „Dacă dota cuprinde un uzufruct, bărbatul sau moștenitorii săi, vor fi obligați să restituie numai dreptul de uzufruct, nu și fructele din timpul căsătoriei“.

Art. 1277. — „Dacă căsătoria a ținut zece ani dela împlinirea termenilor puse pentru plata dotei, femeia sau moștenitorii săi o vor putea repeta dela bărbat, la epoca restituțiunei, fără să fie datori a proba că el a primit-o. Bărbatul nu se va putea apăra de îndatorirea de a o restitui de cât dacă va proba că a făcut cuvenitele deligente spre a și-o procura și că acele au rămas fără efect“ (a se vedea observațiunea de sub Art. 1240).

Art. 1278. — „Dobânzile și fructele dotei sunt de drept datorite de bărbat sau de moștenitorii săi, din ziua evenimentului care a dat naștere la obligațiunea restituțiunei“.

Art. 1279. — „Dacă căsătoria se desface prin moare

tea bărbatului, femeea are alegerea de a cere, pentru cursul anului de doliu, sau dobânzile ori fructele dotei sale, sau alimente din succesiunea bărbatului său.

În toate cazurile, abitațiunea (locuința) în cursul aceluși an și vestimintele de doliu, trebuiesc a se procura femeii, din succesiunea bărbatului său“.

Art. 1280. — „Când sarcinile căsătoriei încetează pentru bărbat, fructele imobilelor dotale se împart între bărbat și femeie, sau între moștenitorii lor, în proporțiunea timpului cât a durat bucurarea bărbatului de dotă în cursul celui după urmă an.

Anul începe în ziua când s'a celebrat căsătoria“.

Art. 1281. — „Femeea are ipotecă legală, supusă cu toate aceste la înscripțiune, asupra imobilelor bărbatului său pentru dota cea alienabilă.

În nici un caz femeea nu va putea renunța la această ipotecă, sub pedeapsă de nulitate“.

Art. 1282. — „Dacă în momentul când tatăl sau mama a constituit fiicei sale o dotă, bărbatul era deja nesolvabil și nu avea nici artă, nici profesiune, fiica dotată nu va fi datoare să raporteze la succesiunea tatălui sau mamei sale decât acțiunea ce are sau ar putea avea în contra bărbatului pentru restituțiunea dotei.

Dacă bărbatul a devenit nesolvabil în timpul căsătoriei, sau dacă avea o artă sau o profesiune care-i ținea loc de avere, perderea dotei cade numai asupra femeii“.

Observațiune. Dăm o explicațiune practică acestui articol. A mamă a înzestrat pe B fiică cu un milion lei. Soțul fiicei B, nesolvabil înainte de căsătorie, a risipit dota.

Murind A, lasă 2 milioane avere și alte 2 fiicei C. D.

În acest caz B participă la cele 2 milioane cu obligație de a remite lui C. D. acțiunea contra soțului risipitor, fără a fi obligată a raporta dota sa.

Dacă însă soțul a devenit nesolvabil în timpul căsătoriei, atunci B nu participă la cele 2 milioane în-

tru cât e datoare să raporteze milionul primit și acest milion reprezintă partea sa de moștenire. •

Secțiunea II

Dotele femeilor străine

Materia contractelor de căsătorie făcute de femeile străine, e foarte complicată și numeroase volume se ocupă de aceasta:

Penru a da o orientare resumațivă, ușoară și rapidă vom face o deosebire între: capacitatea, forma și conținutul unui contract de căsătorie. Astfel:

§ I

Capacitatea femeilor străine de a face un contract de căsătorie

În aceasta direcțiune, este a se cunoaște, după care lege trebuie să ne călăuzim, pentru a stabili dacă o străină stabilită în România, are sau nu capacitatea de a face un contract de căsătorie. După legea română sau după legea sa națională?

În toate statele civilizate s'a adoptat una și aceeași regulă, adică, se aplică statutul personal. Prin consecință, legea națională a femeii străine, ne va arăta ce condițiuni de capacitate trebuie dânsa să îndeplinească pentru a putea face un contract de căsătorie.

§ II

Forma în care femeia străină în România poate face un contract de căsătorie

Aci facem iar o deosebire.

Dacă femeia străină se adresează autorităților noastre judiciare, dânsa va trebui să se conforme în totu cerințelor legii române conform adagiului universal admis «Locus Regit Actum» (a se vedea B din prima secțiune a acestui capitol, pagina 111).

Dacă însă dânsa se adresează unei legațiuni sau

consulat al țării sale, acreditat în România și care are competența de a primi sau face asemenea acte, atunci actul se va face în forma indicată de legea sa națională.

§ III

Ce poate cuprinde un contract de căsătorie făcut de o femeie străină în România

Mai întâi un cuvânt asupra regimului.

Femeia străină în România, poate adopta ori care regim, din acele pe care le-am văzut la secțiunea I-a.

În al doilea rând, clauzele sau condițiunile ce poate să prevadă prin contractul de căsătorie.

Ori care ar fi clauza sau condițiunea ce femeia străină ar trece-o în contract și permisă de legea sa națională, o asemenea clauză sau condițiune se va respecta la noi, dacă nu contravine la legile de ordine publică și bunelor noastre moravuri și dacă e conformă cu legile noastre privitoare la situația imobilelor de aci.

Dăm mai jos o situație de diversele moduri de formă și regim, existente în diversele țări străine.

Austria Contractul de căsătorie se face de notar. Regimul comunității (ce se apropie de cel dotal al nostru) este cel care e mai mult în uz (paragrafele 1217-1227).

Anglia Contractul de căsătorie se poate face și prin scris privat; susceptibil însă de omologare prin justiție. Regimul ce domină, e al separațiunilor de bunuri (legea din 1870).

Belgia Contractul de căsătorie se face de notar. Regimul comunității, domină.

Danemarca Contractul se face de notar. Regimul comunității universale e cel mai uzitat. Regimul dotal necunoscut acolo.

Franța	Contractul se face de notar. Regimul comunității domină (Art. 1387—1581).
Italia	Ca și în Franța (Art. 1388—1446).
Germania	Contractul se face de notar și cu inscripțiune publicată. Regimul asociațiunii (comunitatea dotală) domină (Art. 1549—1587).
Olanda	Contractul se face de notar. Regimul comunității universale domină. (Art. 194—209).
Suedia	Contractul trebuie făcut în scris și în prezența a 2 martori. Regimul comunității, domină. (legea din 1734).
Spania	Contractul se face de notar. Regimul dotal, parafernă sau de achizițiuni ca și în România (Art. 1315—1444).
Ungaria	Ca și în Austria.
Statele-Unite	Contractul poate fi și prin scris privat. Separațiunea bunurilor și dreptul pentru femei de a avea proprietatea, administrație și folosința bunurilor sale, domină. (legea din 1842 și 1862).

CAPITOLUL XI.

Convenții

Ce înțelegem prin convenții?

Convențiune sau contract, este bine definit de lege, codul civil român prin articolul 942. „Contractul este acordul între două sau mai multe persoane spre a constitui sau a stinge între dânsle un raport juridic”.

Așa de exemplu: Femeea A. având o casă o închirează lui X. Înțelegerea dintre A și X cu privire la chiria de plată, termenul de închiriere, etc, se numește o convențiune sau contract de locațiune.

În timpurile noastre actuale, în cari convențiunile între oameni sunt extrem de numeroase și care formează baza dezvoltării și progresului economic, femeile trebuie să cunoască cu atât mai mult această materie, cu cât viitorul le rezervă cea mai largă emancipare și independență și prin consecință chemarea lor la viața activă și nenumărate angajamente sociale.

Această materie însă, cuprinde o vastă ramificațiune în materia dreptului și pentru a fi bine comentată, s'au scris poate (fără a exagera) mii de volume.

Nu avem deci pretențiunea de a face un comentariu sau un studiu al materiei, ci pentru a răspunde scopului ce ne am propus, prin această lucrare, vom căuta să călăuzim elementul feminin, dându-i posibilitatea de a se orienta în ceia-ce îi este mai necesar și mai important.

Conform regulei ce am adoptat, vom începe cu

convențiunile privitoare la femeile române și în urmă
cu cele privitoare la femeile străine.

Secțiunea I

Convențiunile privitoare la femeile române

Această materie, pentru orientarea elementului fe-
menin român, ar trebui să fie cunoscută din urmă-
toarele două puncte de vedere :

1. Ce convențiuni poate face o femeie.
2. Cum trebuie o femeie să facă asemenea con-
vențiuni.

§. I-u

Ce convențiuni poate face o femeie

În nenumăratele texte de legi, cu dispozițiuni di-
verse și care se referă adese ori dela un text la un
altul, se prevede că femeia are posibilitatea de a în-
cheia sau face o convențiune, după etatea ce o are
sau după situația în care dânsa se găsește.

Astfel, dacă e minoră sau majoră ; dacă e căsătorită
sau nu ; dacă e văduvă sau divoțată și dacă e sau
nu comerciantă.

Vom lua fie-care caz în parte.

1.

*Femeea e minoră, în etate între 15 21 ani;
necăsătorită*

Ce convențiuni poate face dânsa ?

— Poate consimți la căsătoria sa¹⁾, (Art. 127, Ca-
pitoul II).

— Poate consimți la adopțiunea făcută de altul a
copilului său natural, (Art. 311, Capit. IV. A.).

---

1. Art. 128 zice că Regele poate da dispense de vârstă
pentru motive grave, adică se încuviințează căsătorie la o vârstă
mai mică de 15 ani, în caz grav.

— Poate consimți la facerea contractului său de căsătorie (contract dotal) însă numai asistată de persoanele al căror consimțământ se cere la căsătorie (Art. 127, capit. II și Art. 1231 Capit. X Secțiunea I B.).

— Poate, să consimtă la ori-ce donațiune în favoarea viitorului soț, cu ocazia căsătoriei (Art. 936, Capit. X B.).

2.

Femeea e minoră, în etate între 15—21 ani dar, căsătorită

Ce convențiuni poate face dânsa ?

— Poate împreună cu soțul ei, să consimtă la adopțiunea ce o persoană voește a face în persoana copilului lor, (Art. 311 Capit. IV A.).

— Poate, împreună cu soțul ei, să consimtă la desfacerea căsătoriei (să divorțeze) prin consimțământ mutual, (Art. 258 și urm. Capit. VI B.).

— Poate să convie cu soțul ei asupra pensiunii alimentare, pe timpul divorțului, (Art. 249—250, Capit. VI B.).

— Poate, cu autorizația soțului său să consimtă la împărțeala averii succesoriale ce'i-ar fi rămas (Art. 728 Capit. VII).

— Poate, să facă contractele de arendă sau locațiune pe cel mult 5 ani, cu asistența soțului, pentru averea sa parafernala, (Art. 427 Capit. IV B.).

— Poate, să consimtă la înstrăinarea veniturilor averii sale parafernale, cu asistenta soțului, (Capit IV B. Art. 427).

— Poate, să consimtă la înstrăinarea averii sale mobile, după obținerea separațiunii de patrimonii, în căsătorie cu autorizarea soțului, (Capit. X secțiunea I-a, Art. 1256).

— Poate după separația patrimoniilor în căsătorie să consimtă, cu autorizația bărbatului, la înstrăinarea averii sale imobile, (art. 1285 capit. X secțiunea I.).

— Poate să consimtă la înstrăinarea averii sale imobile dotale, rezervată în proprietatea sa, având autorizația soțului sau în caz de refuz al acestuia cu permisiunea justiției, (art. 1249 capit. X secțiunea I-a).

— Poate în același fel să dea averea sa dotală pentru căpătuirea copiilor, (art. 1250 capit. X secțiunea I-a).

— Poate să consimtă la înstrăinarea averii sale dotale imobiliare cu autorizația soțului și fără autorizația justiției, dacă aceasta s'a prevăzut în actul de căsătorie (art. 1252 capit. X secțiunea I-a).

— Poate să consimtă la înstrăinarea averii sale dotale imobiliare, cu autorizația soțului și cu permisiunea justiției în cazurile prevăzute de lege. (art. 1253 capit. X secțiunea I-a).

— Poate în același fel să consimtă la schimbul averii sale dotale imobiliare, (art. 1254 capit. X secțiunea I)

— Poate să consimtă la ipotecarea averii sale imobiliare atât parafernala, numai cu autorizația soțului, cât și dotale cu permisiunea și a justiției, (capit. X secțiunea I-a).

3.

*Femeia e majoră având 21 ani împliniți,
dar necăsătorită.*

Ce convențiuni poate face dânsa ?

Orice convențiune fără nici o restricțiune.

Astfel:

— Poate consimți singură la căsătorie, (capit. II art. 127).

— Poate consimți singură la facerea contractului de căsătorie, (art. 1231 capit. X secțiunea I-a B).

— Poate să consimtă la orice donațiune în favoarea viitorului său soț, (capit. X. B art. 936).

— Poate să consimtă la o donațiune ce o persoană

străină ar face în persoana unui copil al său, (capit. IV A. art. 311).

— Poate să consimtă la adopțiunea ce dânsa ar voi să facă unui copil străin, dacă are etatea cerută de lege, (capit. IV A. art. 309-311).

— Poate să consimtă a face sau a primi orice donațiune, (capit. VIII secțiunea I-a).

— Poate să consimfă la înstrăinarea ori-cărei averi mobile sau imobile ce-i aparține, (art. 1306-1309).

— Poate să consimtă la orice închiriere sau arendare și pe orice timp a averii sale imobile, (art. 1410 și urm).

— Poate să consimtă la orice partaj și orice transacțiune asupra ori-cărei averi ce i s'ar cuveni ca moștenire, (capit. VII secțiunea I-a).

Poate să consimtă la cumpărarea ori-cărei averi mobile sau imobile, (art. 1306 și urm.).

— Poate consimți la orice schimb de avere a sa.

— Poate consimți la orice mandat, cesiune, anticresă, garanție, împrumut,

— Poate consimți la facerea ori-cărei societăți civile sau comerciale, (pentru această din urmă a se vedea capit. XII comerț).

— Poate consimți la orice transacțiune asupra proceselor, în care dânsa ar fi reclamantă sau părătă, dacă nu e chestiune de avere dotală.

— Poate consimți la orice învoială sau contract în afară de cele arătate până aci.

4.

*Femeia e majoră, având 21 ani împliniți
dar căsătorită.*

Ce convențiuni poate face dânsa ?

Trei categorii și anume:

a. Convențiuni ce le poate face singură.

b. Convențiuni ce le poate face cu autorizarea soțului.

c. Convențiuni ce le poate face cu autorizarea soțului și a justiției.

A. Convențiuni ce le poate face singură.

— Poate să consimtă la desfacerea căsătoriei prin consimțământ mutual, (art. 258 și urm. capit. VII B.).

— Poate să convie cu soțul ei asupra pensiei alimentare pe timpul divorțului, (art. 249-250, capit. VI B.).

B. Convențiuni ce le poate face cu autorizarea soțului.

— Poate să consimtă împreună cu soțul, la adopțiunea unui copil al lor de către o persoană străină (art. 311 capit. IV A.).

— Poate cu soțul său să adopte un copil, când sunt în prevederile legii, (art. 311 capit. IV A.).

— Poate să facă orice donațiune a averii sale, (capit. VIII secțiunea I).

— Poate să consimtă a primi orice donațiune (capit. VIII secțiunea I).

— Poate să consimtă la închirierea sau arendarea pe orice timp a averii sale imobiliare parafernale, (art. 1256 capit. X secțiunea I-a).

— Poate în acelaș fel să procedeze cu averea sa imobiliară, după separațiunea de patrimoni, (art. 1256 capit. X secțiunea I-a).

— Poate să consimtă la înstrăinarea averii sale mobile care i-ar aparține ca parafernă sau trecută în proprietatea sa după separația patrimoniilor, (art. 1285 capit. X secțiunea I-a).

— Poate să consimtă la orice partaj și orice transacțiune asupra vreunei succesiuni ce-i se cuvine (art. 728 capit. VII).

— Poate să consimtă la orice partaj și transacțiune a averii sale parafernale, (art. 728 și urm capit. VII),

— Poate să consimtă la înstrăinarea veniturilor averei sale parafernale, (art. 427 capit. IV B.).

— Poate să convie asupra ori-cărui schimb de imobile din averea sa parafernală, (art. 1254 capit. X secțiunea I-a).

— Poate să consimtă la ipotecarea averei sale parafernale și proprie, (capit. X secțiunea I-a).

— Poate să dea averea sa pentru căpătuirea copiilor, (art. 1250 capit. X secțiunea I-a).

— Poate să consimtă la ipotecarea sau înstrăinarea averei sale dotale, dacă soții și-au rezervat acest drept fără a mai fi nevoie de autorizația justiției, (art. 1252 capit. X secțiunea I-a),

— Poate consimți la cumpărarea ori-cărei averi mobile sau imobile (art. 1306 și urm.).

— Poate consimți la orice mandat, cesiune, anticheșă, garanție, împrumut.

— Poate consimți la facerea ori-cărei societăți civile.

— Poate consimți la orice transacțiune asupra proceselor în care nu ar fi vorba de avere dotală.

— Poate consimți la orice învoială sau contract, în afară de cele arătate până aici.

C. Convențiunii ce le poate face cu autorizarea soțului și a justiției.

— Poate să consimtă la înstrăinarea averei sale, dotale în cazurile prevăzute de lege, (art. 1252 capit. X secțiunea I-a).

— Poate să consimtă la schimbul averei sale dotale imobiliare, (art. 1254 capit. X secțiunea I a).

— Poate să consimtă la ipotecarea averei sale dotale imobiliare, (capit. X secțiunea I-a).

5.

Femeia e divorțată

Ce convențiuni poate face dânsa ?

Dacă e mai mică de 21 ani, poate face convențiunile arătate la No. 1.

Dacă e mai mare de 21 ani, poate face convențiunile arătate la No. 3.

6.

Femeia e văduvă

Ce convențiuni poate face dânsa ?

Tot ce s'a arătat la No. 3.

§ II

Cum trebuie o femeie să facă asemenea convențiuni

- *Observațiune.* În cadrul acestei lucrări, este imposibil să putem da explicațiunile necesare asupra modului cum o convențiune trebuie făcută pentru a avea rezultate satisfăcătoare.

Aceasta mare și importantă chestiune intră în domeniul exclusiv al profesiei de avocat, singura instituție la care trebuie ori-cine a se adresa, spre a se lămuri și orienta asupra modului cum trebuie făcută o convenție (un contract) din cele ce am văzut mai sus, pentru a avea rezultate satisfăcătoare.

Totuș, o orientare asupra unor principii generale, stabilite de lege și impuse ori-cărei fel de convențiuni, se poate găsi în următoarele texte de lege ale codului civil român. Astfel :

Art. 948. — „Condițiunile esențiale pentru validitatea unei convențiuni sunt ;

1. Capacitatea de a contracta ;
2. Consimțământul valabil al părții ce se obligă ;
3. Un obiect determinat ;
4. O cauză licită“.

1. Asupra primei chestiuni.

Capacitatea femeii. noi am arătat'o, pentru fiecare din situațiile în care se găsește.

2. Asupra chestiunii a doua.

Legea ne arată:

Art. 953. — „Consimțământul nu este valabil, când este dat prin eroare, zmulș prin violență, sau surprins prin dol“.

Art. 954. — „Eroarea nu produce nulitate decât când cade asupra substanței obiectului¹⁾ convențiunii.

Eroarea nu produce nulitate când cade asupra persoanei cu care s'a contractat, afară numai când considerațiunea persoanei este cauza principală, pentru care s'a făcut convențiunea²⁾“.

Art. 955. — „Violența în contra celui ce s'a obligat este cauză de nulitate, chiar când este exercitată de altă persoană decât aceea în folosul căreia sa făcut convențiunea³⁾“.

Art. 957. — „Violența este cauză de nulitate a convențiunii și când s'a exercitat asupra soțului sau a soției, asupra descendenților sau ascendenților⁴⁾“.

Art. 958. — „Simpla temere reverențiară, fără violență⁵⁾, nu poate anula convențiunea“.

Art. 959. — „Convențiunea nu poate fi atăcată pentru cauză de violență, dacă, după încetarea violenței, convențiunea s'a aprobat (dacă s'a consimțit la ea benevol) expres sau tacit, sau dacă a trecut timpul definit de lege pentru restituire“.

Art. 960. — „Dolul este o cauză de nulitate a convențiunii când mijloacele viclene întrebuintate de una din părți, sunt astfel, în cât este evident, că fără a-

---

1) Așa de exemplu: Am crezut că cumpăr o vie și în realitate era o livadă sau pădurice.

2) Așa de exemplu: Din doi frați, am crezut că tau în căsătorie pe A care e profesor, iar nu pe B care e un om vicios și fără profesune.

3) Așa de exemplu: Soțul unei femei, pentru a obține bani, prin violență o forțează să semneze o poștă în ordnului unei persoane străine. Sau prin rele tratamente o silește să'și vândă averea sa parafernală, spre a obține bani etc.

4) Așa de exemplu: Violența exercitată de o persoană străină asupra soțului unei femei, pentru a determina pe această din urmă să consimtă la o convențiune.

ceste machinațiuni, cea-l'altă parte n'ar fi contract ¹⁾.

Dolul nu se presupune ²⁾”.

Ar. 961. — „Convențiunea făcută prin eroare, violență sau dol, nu este nulă de drept, ci dă loc numai acțiunii de nulitate”.

3. Asupra chestiunii a treia.

Art. 962. — „Obiectul convențiilor este acela la care părțile sau numai una din părți se obligă”.

Art. 963. — «Numai lucrurile ce sunt în comerț pot fi obiectul unei convențiuni”.

4. Asupra chestiunii a patra. Aceasta e de competența juriștilor.

Cu aceasta terminăm, în ce privește principiile generale aplicabile ori-cărei convențiuni.

Secțiunea II

Convențiunile privitoare la femeile străine

În privința femeilor străine, materia convențiilor are importanță din două puncte de vedere și anume .

1. Forma în care ele pot fi stabilite printr'un act.

2. Ce pot cuprinde aceste convențiuni’.

— Ca formă, ori-ce convențiune sau contract, încheiat sau la care o femeie străină a consimțit, trebuie să fie făcut conform cu legile țării, unde acea convențiune a avut loc. Aceasta, prin aplicarea regulei „Locus Regit Actum” în toate țările civilizate.

După legile române, sunt convențiuni care pot fi stabilite ca martori; altele cu acte sub semnătură privată; altele prin acte autentice; iar altele cu oare

---

1. Așa de exemplu: Cu acte false sau cu martori mincinoși o persoană convinge pe o femeie, că proprietatea ei e amenințată de un pericol și o determină astfel, să vândă acea proprietate pe un preț ridicol, acelei persoane care s'a servit de probe false.

Femeea dovedind că nu ar fi vândut dacă ar fi știut că proprietatea ei nu era amenințată de ceva, poate obține anularea convențiunei.

2. Adică, că trebuie să fie dovedit, prin acte, martori, etc

care solemnitate și concursul justiției. În toate aceste împrejurări, elementul feminin străin aflat în România, se va conforma în totul regulelor impuse de legile române, în ce privește forma convențiilor ce vor face aci¹).

Ca cuprins sau conținut al acestor convențiuni, o femeie străină poate, în convențiunea ce o face aci în România, să prevadă și clauze sau condițiuni permise de legile sale naționale (statutul său personal), dar numai întrât în cât să nu contravie la legile noastre de ordine publică sau bunelor noastre moravuri.

Așa de exemplu: În Anglia, în special în Londra, e uzul să se facă locațiuni pe 60 sau 90 de ani

Acest lucru nu este oprit la noi, cu toate că în obiceiul nostru, locațiunile de imobile să fac pe termen 1—10 ani și rari ori,¹ pe timp ceva mai lung.

Nu tot așa, în cazul unei donațiuni, cu condițiune ca imobilul donat să nu fie înstrăinat pe veci. O asemenea condițiune este contrarie legilor noastre de ordine publică, care prevăd libera circulație a bunurilor.

Deci condițiunea din această convențiune (donațiune) nu poate fi respectată.

* * *

Cât privește principiile generale prevăzute de articolele 953—963 cod. civil pe care le am văzut mai sus, ele se aplică și femeilor străine aflate în România, în ori-ce convențiune ar face aci, întru cât aceste principii, sunt de ordine publică.

De altfel aceste principii sunt consacrate de toate statele civilizate. Câteva exemple, le arătăm prin textele de mai jos.

---

1. În ce privește convențiunile cuprinse în lucrarea de față, noi am arătat și forma cerută de lege, la fie-care materie în parte și trecute în Capitolele II, VI, VII, VIII și X.

Franța	Art. 1108 și urm. C. civ. francez.
Belgia	Art. 1108 și urm. C. civ. belgian
Italia	Art. 1104 și urm. C. civ, ital.
Anglia	Diversele sentințe bazate pe dreptul comun.
Germania	Art. 433 și urm. C. civ. german.
Spania	Art. 1088 și urm. C. civ. spaniol.
Austria	Art. 869 și urm. C. civ. austriac.

Capitolul XII

In acest ultim capitol, ne vom ocupa de trei materii speciale. care nu fac parte din domeniul codului civil.

Aceste materii sunt ;

A.

Comerțul, adică tot ce se referă la codul nostru comercial, atunci când este chestiune de interesele unei femei, comerciantă sau soție de comerciant.

B.

Pensii, adică tot ce se referă la drepturile de pensie ale unei femei, după diversele legi și categorii.

C.

Drepturile politice, adică arătarea textelor și explicațiunea diverselor drepturi politice ce s'au acordat până astăzi femeilor.

Cele dintâi două din aceste materii sunt supuse aceiași regule de aplicațiune, adică, atât elementele feminine române cât și străine, urmează a respecta numai dispozițiunile textelor noastre de legi ce vom vedea la fie care materie în parte, nefăcându-se nici o deosebire între femeile române și cele străine.

Cât privește a treia materie, ea cste aplicabilă numai femeilor române astfel :

A.

Comerțul

În ceia-ce privește comerțul, o femeie are interes să cunoască această materie din următoarele puncte principale.

1. Ce condițiuni trebuie să îndeplinească o femeie pentru a deveni comerciantă.

2. Ce măsuri și în ce mod poate exercita comerțul său și care sunt efectele.

3. Ce măsuri de asigurare a averii sale trebuie să ia când soțul ei e comerciant.

Vom rezerva câte un paragraf, la fiecare din aceste chestiuni.

§. I-u

Ce condițiuni trebuie să îndeplinească o femeie pentru a deveni comerciantă.

Textele ce urmează, ne arată îndeștul aceste condițiuni.

Codul comercial român.

Art. 10. — Minorul de ori ce sex (deci și femeia), pentru a putea face comerț și prin urmare a fi considerat ca major întru cât privește obligațiunile contractate de dânsul ca comerciant va trebui să aibă etatea de 18 ani împliniți, să fie emancipat (a se vedea capitolul IV B.) să aibă autorizațiunea (o declarațiune) înscrisă a tatălui său, sau în caz de moarte, interdicțiune ori absență a tatălui, aceea a mamei sale; iar în lipsă de tată și mamă, autorizațiunea tutorelui cu avizul consiliului de familie omologat de Tribunalul civil.

Actele de emancipare și de autorizare vor fi prezentate la tribunalul în jurisdicțiunea căruia minorul voește a-și stabili domiciliul său comercial, spre a fi transcrise în registrul destinat pentru această și afișate în sala trib., în sala comunei, în localurile bursei celei mai apropiate, dacă vor fi, și publicate în foaia anunțurilor judiciare a locului. Toate aceste prin îngrijirea grefei.

Înainte de transcriere, afişare și publicare, minorul nu va putea începe comerțul său.

Art. 15. — Femeea măritată nu poate face comerț fără consimțământul expres sau tacit al bărbatului său. Consimțământul (tacit) bărbatului se prezumă când exercițiul comerțului femeii este public și notoriu, afară numai dacă bărbatul a prohibit aceasta în mod expres ¹⁾ prin declarațiune publicată în forma art. 10 al II.

Când femeea nu face de cât vinde în detaliu mărfurile traficului bărbatului ²⁾, ea nu poate numai prin aceasta să fie considerată ca comerciantă.

Dacă bărbatul este minor, el nu va putea autoriza pe femeea sa a face comerț, de cât numai dacă va fi fost și dânsul autorizat a da acest consimțământ după regulile și în formele prevăzute de art. 10.

Dacă bărbatul este interzis sau absent, autorizațiunea va fi dată de tribunalul civil.

Femeea, deși comerciantă, nu poate însă intra într'o societate comercială în care și-ar lua o răspundere nemărginită, fără autorizarea soțului, sau în caz de interdicițiune ori absență a acestuia, fără aceea a tribunalului civil.

În caz că soțul autoriză pe femeie în scris, autorizațiunea va fi transcrisă, afişată și publicată conform art. 10.

Aceste sunt condițiunile cerute de lege, pentru ca o femeie minoră sau căsătorită să poată deveni comerciantă.

Cât privește pe femeile majore, văduve, sau divorțate, aceste pot să devină comerciante, fără nici o autorizațiune, numai prin simpla lor voință dar îndeplinind alte condițiuni speciale, ca : înscrierea firmei taxate, etc.

---

1) De ex, când soțul interzice soției sale de a face comerț.

2) Sau când femeea ține numai casa de bancă, încasări sau contabilitatea pentru soț.

§ II

Ce măsuri și în ce mod poate exercita o femeie comerțul său și care sunt efectele

Vom arăta aci textele de lege, care răspund la această întrebare.

Codul comercial român,

Art. 12. — „Minorul (și minoarea) comerciant în condițiunile art. 10 (de mai sus) pentru tot ce privește comerțul său. poate ipoteca și înstrăina imobilele sale, fără a avea necesitate de vre-o nouă autorizațiune“ (a se vedea mai jos excepțiunile).

Art. 13. — „Tatăl sau mama care exercită puterea părintească sau, în lipsă-le, tutorul, nu pot continua comerțul în interesul unui minor (sau minoră) dacă nu vor fi autorizați, cel dintâi de tribunalul civil și cel de al doilea prin încheierea consiliului de familie omologată de tribunal.

Actul de autorizare va fi afișat și publicat conform art. 10“.

Art. 14. — „Interzisul și cel pus sub consiliu judiciar nu pot fi comercianți și nici a continua un comerț“.

Art. 16. — „Femeia comerciantă (căsătorită) poate fără autorizațiunea soțului său, a sta în judecată și a se obliga pentru tot ce privește comerțul său. (de asemenea a da procură în acest sens).

Ea poate, pentru acest sfârșit, a ipoteca și înstrăina toată averea sa fără consimțământul soțului¹⁾.

Cu toate acestea. bunurile dotale nu vor putea fi ipotecate sau înstrăinate decât în cazurile și după formele prevăzute de codicele civil* (a se vedea art. 1248 și urm. capit. X).

Art. 17. — „Când prin contractul de căsătorie bărbatul va avea vre'un drept asupra bunurilor câștigate de femeie (bunurile viitoare dotale sau regim de achi-

---

1) Dânsa mat poate semna orice poliță. Cu privire la poliță a se vedea o altă lucrare a noastră. «Călânza comerciantului în materii de cambii, polițe, trate».

zițiuni) aceste bunuri și veniturile lor rămân exclusiv efectate la plata datoriilor comerciale”.

Art. 18. — „Autorizațiunea de a face comerț, dată minorului de către părintele său sau de către tutor în condițiunile prevăzute mai sus (§ I), precum și aceia dată de către bărbatul femeiei, pot fi revocate în orice timp. Actul de revocare însă trebuie să fie făcut cu observarea formelor prevăzute în art. 10. (a se vedea supra).

Cu toate acestea dacă minorul sau femeia începuse a exercita comerțul, revocarea nu va putea produce nici un efect de nu va fi aprobată și de tribunalul civil, după ce acesta, în camera de consiliu, va fi ascultat pe minor sau pe femeie și pe acei cari le-au retras autorizațiunea.

În nici un caz revocarea nu poate vătăma drepturile celor de al treilea, nici chiar pentru afacerile în curs de executare¹⁾”.

§ III

Ce măsuri de asigurare a averii sale, o femeie trebuie să ia când soțul e comerciant.

Codul comercial român ne arată :

Art. 19. — „Contractul de căsătorie între persoane dintre care una este comerciantă (în special soțul) va trebui să fie trimis în copie certificată, în termen de o lună de la data lui, de către ofițerii de stare civilă care au celebrat căsătoria, la tribunalul în jurisdicțiunea căruia se găsește stabilimentul comerciantului, pentru a fi publicat conform art. 10.

Art. 20. — „Dacă soțul devine comerciant în urma căsătoriei sale, dânsul este dator să depună copie după contractul său de căsătorie, în termen de o lună socotit din ziua când și-a început comerțul; sub

---

1) Un alt efect e prevăzut de art. 625, «comerciantul (și comercianta) care a încetat plățile pentru datoriile sale comerciale, este în stare de faliment».

pedeapsă, în caz de faliment, de a fi considerat că un bancrutar simplu”.

Art. 21. — «Cererea de separare de patrimonii între soți¹⁾, dintre cari unul este comerciant, trebuie să fie publicată în modul prevăzut la Art. 10.

Hotărârea asupra cererei de separațiune de patrimoniului, nu va putea fi pronunțată de cât după o lună de zile dela sus zisa publicațiune.

Dacă se admite separațiunea, hotărârea definitivă va trebui să fie publicată tot în acelaș mod, în termen de o lună dela data ei.

În lipsa acestei publicațiuni, creditorii comerului soțului pot opune, oricând interesul lor a cere, nulitatea separațiunii pronunțate și să atace restituirea drepturilor dotale ale femeii, dacă a avut loc.

Deosebit de aceasta ei pot să exercite acțiunea ce le acordă Art. 975 C. civ. (acțiunea pauliană) dacă separațiunea ar fi fost făcută în fraudă drepturilor lor”

* * *

In caz de faliment al soțului.

Art. 790. — «În caz de faliment al bărbatului femeia reia imobilele dotale, cu dreptul de a percepe veniturile precum și imobilele parafernale care îi aparțin în momentul căsătoriei și pe acelea pe care lea dobândit în timpul căsătoriei, provenind din cauze juridice anterioare, sau prin efectul unei donațiuni sau succesiuni testamentare sau legitime».

Art. 791. — «Femeia va relua asemenea imobilele dobândite de dânsa și în numele ei, cu banii provenind din înstrăinarea bunurilor cari îi aparțineau în momentul căsătoriei, sau cari i-au parvenit în urmă prin unul din modurile arătate în art. precedent, cu condițiune însă numai ca, în contractul de achizițiune, să se declare expres această întrebuințare și ca pro-!

---

1. A se vedea Capft. X regtm. dotal.

veniența banilor să fie stabilită printr'un inventar sau prin orice alt act cu data certă».

Art. 792. — «În toate cele-l'alte cazuri și ori-care ar fi regimul sub care s'au căsătorit soții, prezumpția (Muciana) este că bunurile dobândite de femeia falitului, aparțin bărbatului și că au fost plătite cu banii lui, astfel în cât, acele bunuri trebuiesc să fie întrunite la masa falimentului; femeia însă este admisă să facă proba contrarie ¹⁾.

Art. 793. — „Bunurile mobile, atât dotale, cât și parafernale, cuprinse în contractul de căsătorie, sau parvenite femeii în veri unul din modurile arătate în Art. 790, se pot relua de femeie în natură dacă identitatea lor este dovedită cu un inventar sau prin orice act cu dată certă.

Dacă bunurile femeii au fost înstrăinate și cu prețul lor s'au dobândit alte bunuri mobile sau imobile, femeia poate exercita asupra acestora, dreptul indicat în Art. 791, cu condițiune ca proveniența banilor și noua lor întrebuințare să fie constatată printr'un act având data certă.

Toate cele-l'alte obiecte mobile aflate în posesiunea fie a bărbatului, fie a femeii și ori-care ar fi regimul căsătoriei, se presupun că aparțin bărbatului, afară numai dacă femeia nu va proba contrariul». (proba cu martorii e admisibilă).

Art. 794. — „Dată certă a unui act, cerută de Art. 791 și 793, trebuie să fie stabilită în modurile determinate de codicele civil (adică să fie înregistrat la o autoritate publică); dar proba achizițiunei, a posesiunei și a înstrăinării titlurilor de credit și a

---

1. Această prezumpțiune, a cărei origine se găsește în dreptul roman, e foarte periculoasă pentru femeie, soție de comerciant, în ce privește averea sa proprie, pe care ar fi dobândit-o fără acte cu dată certă.

Evident că acest pericol, e în special, în caz de faliment al soțului.

E recomandabil deci, ca femeia, în dobândirea ori-cărei averi, să-și procure și actele de proprietate cu dată certă.

acțiunilor de societăți comerciale se va putea face și cu registrele stabilimentelor publice, sau ale societăților prin acțiuni”.

Art. 795. — «Dreptul arătat în Art. 790 și 791 nu poate fi exercitat de femei de cât cu sarcina datoriilor și ipotecilor de care acele bunuri au fost legalmente grevate».

Art. 796. — «Dacă bărbatul era comerciant la epoca celebrării căsătoriei, sau dacă, neavând atunci vre-o profesiune determinată, a devenit comerciant în anul următor, ipoteca legală¹⁾ pentru dota femeii, nu se întinde în nici un caz asupra bunurilor dobândite de bărbat în timpul căsătoriei prin ori-ce alt titlu, afară de succesiune sau donațiune.

În cazurile sus zise femeia nu poate exercita nici o acțiune asupra masei falimentului, pentru avantajile derivând din contractul de căsătorie și creditorii nu vor putea să se prevaleze de avantajile derivând din acelaș contract în favoarea bărbatului».

Art. 797. — «Dacă femeia are contra bărbatului veri o creanță derivând dintr'un contract cu titlu oneros, sau dacă ea a plătit pentru dânsul veri o datorie, creanța e prezumată a fi constituită și datoria a fi plătită cu banii bărbatului și femeia nu va putea exercita nici o acțiune asupra masei falimentului de cât dacă va face proba contrarie conf. dispozițiilor Art. 792.

Femeia falitului va fi admisă la pasivul falimentului pentru prețul bunurilor sale înstrăinate, în timpul căsătoriei de către bărbat, rezervându-se însă acțiunea masei asupra sumelor ce femeia ar putea scoate, conform Art. 1255 C. civ. ».

B.

Pensii

Pensiile formează o chestiune de mare importanță

---

1. Adică înscrispția ipotecară a femeii pentru garantare dotei sale.

pentru elementul feminin.

Cu privire la pensie, o femeie poate să aibă interes de a cunoaște regulile acestei materii, din două puncte de vedere și anume :

1. Atunci când dânsa e funcționară și în perspectivă de a deveni pensionară;

2. Atunci când dânsa e văduva unui funcționar sau pensionar.

În lucrarea noastră, nu vom arăta întregul cuprins al legilor diverse privitoare la pensiile tuturor categoriilor de funcționari¹⁾, ci ne vom mărgini a explica și orienta pe femeie, asupra regulilor ce poate s'o intereseze pe dânsa, cadrul acestei lucrări, nepermițând mai mult.

I.

Regule de cunoscut, în vederea unei pensii de către o femeie funcționară²⁾

În această direcțiune, arătăm mai jos textele legii generale de pensii, care e în aplicare de la 15 Aprilie 1925.

Pensiuni pentru vechime de serviciu

Art. 1. — „Funcționarii civili (între cari și femeile) militari și eclesiastici ai Statului, cari primesc o retribuțiune bugetară lunară, supusă la rețineri vărsate casei pensiilor, au dreptul la o pensiune, în modul și condițiunile prevăzute de legea de față.

Vor beneficia de această lege și funcționarii județelor și comunelor urbane, dacă îndeplinesc obligațiunile

---

1) Dacă e necesar a se cunoaște atât legile vechi cât și noi ale vechitului nostru regat cât și ale provinciilor alpine, cu comentarii și jurisprudența, recomandăm lucrarea intitulată «Căluza Generală în materie de pensii» de dl. Petre Popescu, magistrat asistent la curtea de casație.

2) Fie de naționalitate română, fie străină.

legei de față.

Au de asemenea dreptul la pensiuene, în **aceleași** condițiuni, funcționarii instituțiilor de utilitate publică al căror buget se votează de Adunarea deputaților, dacă aceste instituțiuni au adoptat și aplică **legea** statutului funcționarilor publici.

Art. 2. — „Drepturile la pensiuene pentru vechime de serviciu se pot dobândi când funcționarul a împlinit vârsta de pensiuene, sau chiar înainte de această vârstă, dacă a servit un timp de 35 ani împliniți.

Vârsta de pensiuene pentru funcționarii civili este de 57 ani, iar pentru funcționarii eclesiastici 65 ani.

Scoaterea la pensie din oficiu pentru limită de vârstă se va face obligator conform statutului funcționarilor și legilor speciale de organizare.

Ofițerii și asimilații lor pentru cari legea poziției ofițerilor fixează o etate mai mică de 57 ani, vor fi înscriși la pensiuene pe data trecerei lor în rezervă sau în retragere, fără ca vârsta acestora să se poată scorbora mai jos ca : 50 ani pentru ofițerii inferiori, 54 ani pentru maiori și 56 pentru locot-coloneli.

Reangajații din armată și jandarmii vor putea fi înscriși la pensiuene, la împlinirea vârstei de 45 ani.

Vârsta militarilor va fi aceea cu care se găsesc înscriși în controalele armatei.

Sunt scutiți de condițiunea vârstei :

a) Locot-coloneli, coloneli și generalii demisionați dacă vor avea 30 ani de serviciu efectiv,

b) Mecanicii conducători de locomotive, când vor fi împlinit 25 ani de serviciu efectiv, fie ca mecanici fie ca fochiști pe locomotive“.

Art. 3. - Funcționarul retras din serviciu înainte de a avea vârsta de pensiuene sau termenul de serviciu prevăzute de art. 2 și nu a mai revenit în funcțiune păstrează dreptul său la pensiuene pentru anii serviți,

cu condițiunea de a avea cel puțin 25 ani de serviciu.

Femeia funcționară, cu cel puțin un copil, beneficiază de acelaș drept, dacă a avut cel puțin 15 ani de serviciu.

În aceste cazuri, drepturile lor se stabilesc, potrivit dispozițiilor legii de față, când vor împlini vârsta de pensie, sau la data decesului pentru urmașii lor“.

Art. 4. — „Se socotește ca timp util pentru regularea drepturilor la pensie numai durata de serviciu a funcționarului pentru care i sa făcut rețineri precum și aceea pentru care prezenta lege autoriză a se vărsa ulterior reținerile.

Fracțiunile mai mici ca 6 (șase) luni se vor neglija, iar cele mai mari sau egale cu 6 (șase) luni se vor întregi la un an, dacă funcționarul are cel puțin 10 ani de serviciu cu rețineri.

Timpul efectiv de mobilizare, din perioada de război, se va socoti indoit în calculul pensunii. Se consideră ca perioadă de război, intervalul de timp dela data trecerei armatei pe picior de război fixată prin decretul de mobilizare și până la data trecerii armatei pe picior de pace, fixată printr'un alt decret de demobilizare“.

Art. 5. — «Timpul servit în armată ca grad inferior în termen sau rengajat, este socotit ca timp util de pensie pentru jandarmii, rengajații din armată, precum și pentru ofițerii și asimilații lor.

Pentru funcționarii civili se va socoti numai timpul servit ca reangajat.

Timpul petrecut ca personal navigant în aeronautica militară se va considera ca fiind servit în război.

Ofițerilor li se va socoti ca ani de serviciu pentru pensie și anii de școală dela depunerea jurământului, mai puțin un an corespunzător serviciului militar obligator al tinerilor cu termen redus».

Art. 6. — „Nu se socotește ca timp util la pensie-

1. Timpul de concediu care trece peste a doua

zecea parte din timpul servit cu atribuțiune. Acest timp de concedii se calculează adunându-se din fiecare an timpul ce trece peste două luni de concediu afară de concediile cari au fost acordate pentru însărcinări sau pentru studii de perfecționare, cu autorizația statului, date în cazuri bine motivate și cu obligațiunea de a continua în urmă serviciul, sau pentru îndeplinirea unui mandat legislativ, pe timpul exercitărei mandatului.

2. Timpul de disponibilitate pentru ofițeri, afară de disponibilitatea din oficiu de cel mult 6 luni, acordată o singură dată pentru caz de boală”.

Art. 7. — „Timpul servit de funcționarii publici se va constata prin certificate eliberate pe baza cazierelor de serviciu prevăzute în legea pentru statutul funcționarilor, de serviciul unde funcționarul a exercitat ultima sa funcțiune, iar pentru militari, după controalele armatei”.

Art. 8. — «Pentru funcționarii cari îndeplinesc funcțiuni ce prin natura lor, le pune viața în primejdie sau le istovește mai devreme puterile, se acordă o reducere a vârstei de pensiuine și o sporire a timpului util de pensiuine, egal cu o treime din timpul petrecut efectiv în acele funcțiuni, fără ca reducerea să poată trece peste 3 ani, iar sporul peste cinci ani”.

(A se vedea regulamentul care indică funcțiunile primejdioase, art. 13, 14, și 15).

Art. 9. — «Drepturile de pensiuine pentru vechime de serviciu, se stabilesc precum urmează :

Pentru un serviciu de 10 ani împliniți, 25% din media salariilor de bază primite în cei din urmă trei ani de serviciu, iar pentru fiecare an servit peste termenul de mai sus se va adăoga un spor de 3% din aceeași medie, până la 35 ani.

La stabilirea pensiuinii, fracțiunile mai mici ca un leu se lasă la o parte.

Să exceptează :

a) Reangajații din armată și jandarmii, cari vor primi ca pensiuine pentru 15 ani de serviciu, 50% din

media soldelor din cei din urmă 3 ani de serviciu, iar pentru fiecare an servit peste termenul de mai sus se va adăoga un spor de 5⁰/₀ din aceeași medie, până la 25 ani.

b) Mecaniciji conducători de locomotive, cari vor primi ca pensiune media întregă a salariilor din cei din urmă trei ani de serviciu, când vor fi împlinit 25 ani serviți efectiv în asemenea funcțiuni».

Art. 10. — «Maximul pensiunii lunare socotit la salariul de bază este de 2000 lei: în caz când sumaice ar reveni după calculul prevăzut de art. 9, ar fi mai mare ca 2000 lei, se va acorda un spor de 50⁰/₀ din plusul cu care această sumă întrece 2000 lei.

Acest spor împreună cu maximul nu vor putea întrece media retribuțiunii celor din urmă trei ani și nu va putea fi mai mare, în nici un caz ca trei mii de lei lunar».

Art. 11. — «Funcționarii cu un salariu până la 500 lei lunar, după un serviciu de 25 ani împliniți, vor primi o pensiune egală cu ultima retribuțiune».

II.

Pensiuni pentru infirmități.

Art. 12. — «Când un funcționar public a căpătat o infirmitate sau o rănire care îl face impropriu serviciului, el dobândește drept la pensiune, ori care ar fi etatea sa, în condițiunile următoare:

a) Când infirmitatea s'a produs în timpul dar nu din cauza serviciului, dreptul la pensiune este acel prevăzut de art. 9.

b) Când infirmitatea s'a produs în timpul și din cauza serviciului și face pe funcționar impropriu pentru orice serviciu public, pensiunea va fi de 40⁰/₀ din ultima retribuție pentru un timp servit până la 10 ani sporit cu 3⁰/₀ pentru fiecare an ce trece peste acest termen.

c) Când infirmitatea produsă în timpul și din

cauza serviciului îl face pentru totdeauna neapt la orice fel de muncă, pensiunea se va stabili după normele dela aliniatul precedent, sporindu-se timpul servit cu 5 ani, fără ca această pensiune să fie mai mică de 75% din ultima retribuțiune.

În cazurile riguros constatate, când infirmitatea, care face pe funcționar neapt la orice fel de muncă, este urmarea unui accident întâmplat în serviciu sau a unui act de devotament prin expunerea vieții în interesul public, pensiunea va fi egală cu ultima retribuție.

În nici unul din cazurile prevăzute la punctele b. c. și d., pensiunea nu va putea fi mai mare ca ultima retribuție și nu va întrece maximum prevăzut de Art. 10°.

Art. 13. — „Ofițerii și asimilații lor, reangajații și jandarmii, precum și personalul navigant din aeronautica militară, vor primi pentru infirmități incurabile căpătate în timpul și din cauza serviciului comandat în timp de pace, o pensiune egală cu solda gradului avut la data punerii în retragere“.

Art. 14—17, privesc modul de constatare a infirmităților.

III.

Pensiunile urmașilor

Art. 18. — „Văduva și copiii legitimi sau legitimați ai funcționarului sau pensionarului încetat din viață, au dreptul la pensiune în condițiunile următoare ;

a. Văduva care a trăit cu soțul său în funcțiune până la 2 ani, va primi 26% din pensiunea cuvenită soțului, cu un spor de 8% pentru fie care an de căsătorie în plus până la 5 ani,

Când văduva va avea 15 ani de căsnicie cu soțul său, dreptul văduvei se majorează la 60% ; iar când

va avea 30 ani de căsătorie la 700/0 din pensiunea cuvenită soțului.

b. Copiii minori ai soțului vor primi: un copil 200/0 din pensiunea părintelui: doi copii 350/0; trei sau mai mulți 500/0. Pensiunea se împarte egal între toți copiii.

Dacă pensiunea văduvei împreună cu pensiunile minorilor întrece pensiunea ce s'ar fi cuvenit autorului, partea cu care va întrece aceste drepturi se va scădea din dreptul văduvei“.

Art. 19. — „Când din diferite cauze, copiii minori, ai funcționarului sau pensionarului sunt puși sub tuțele diferite, pensiunea văduvei se va reduce la jumătate din drepturile sale, iar diferența se va adăoga la pensiunea copiilor“.

Art. 20. — „Orfanii de tată și de mamă au dreptul la pensie după cum urmează: Un singur copil 500/0 din pensiunea cuvenită autorului său; 2 copii 750/0; iar 3 sau mai mulți, întreaga pensie:

Orfanii ai căror părinți au fost ambii funcționari, au dreptul la pensiunea cea mai mare și în proporțiile arătate mai sus.

Copii a căror mamă se va remerita se vor trata ca orfani“.

Art. 21. — „Copii femeii funcționare au dreptul la pensie pe urma mamei lor, în condițiunile prevăzute la Art. 20, chiar dacă sunt copii naturali“.

Art. 22. — Aci se arată, că văduva are drept la pensie până la moarte sau remăritare; copii până la 18 ani, și până la 21 dacă sunt în continuare de studii. Fetele până la căsătorie.

Art. 23. — Arată că în cazul prevăzut de Art. 12 și 13, văduva și copiii li se stabilesc drepturile în aceleași condițiuni.

Art. 24.—Arată când ambii soți au fost funcționari,

văduva nu poate cumula ambele pensii, urmând a lua pe cea mai mare. Le poate însă cumula, dacă ambele pensii sunt mai mici de 500 lei lunar.

Dacă văduva are copii, drepturile acestora prevăzute la Art. 18, se vor lua din pensiunea cuvenită tatălui.

Art. 25. — „Văduva nu are drept la pensie dacă celebrarea căsătoriei s'a făcut după înscrierea la pensie a soțului.

Când însă femeea s'a căsătorit cu un pensionar, ieșit la pensie înainte de 57 ani din cauză de infirmități sau pentru vechime de serviciu, în cazurile prevăzute de Art. 2 al IV, ea are dreptul la pensie dacă a conviețuit cel puțin 10 ani cu soțul său.

În aceste cazuri, copiii minori vor avea drept la pensie pe urma tatălui lor, astfel cum se arată la Art. 18“.

B.

Drepturile politice

Ce se înțelege prin drept politic? Dreptul ori-cărui cetățean român de a lua parte ca alegător la trimiterea unei persoane, în parlament sau consilii comunale ori județene; sau de a fi ales în aceste instituții.

Până în zilele noastre, acest drept aparținea numai sexului masculin. Astăzi însă acest drept este, în parte acordat și femeilor române, prin legea pentru organizarea Administrației locale, publicată în Monitorul Oficial No. 170 din 3 August 1929.

Această lege, permite femeilor a beneficia de drepturi politice, numai în ceea-ce privește alegerile pentru județ, comună și sat.

Drepturile politice, cu privire la parlament, femeile române încă nu au o lege care să le permită aceasta.

Astfel, singura lege care acordă femeilor drepturi politice, e cea mai sus menționată¹⁾ și ale cărei dispozițiuni sunt :

Art. 575. — Sunt alegători în alegeri administrative toți membrii comunelor din circumscripția respectivă, cu distincția pentru dreptul de vot al femeilor, conform aliniatului următor, dacă are vârsta de 21 ani și nu se află în nici unul din cazurile de incompatibilitate, incapacitate, sau nedemnități prevăzute în legea de față și legea electorală.

În alegerile pentru județ, comună și sat, vor avea dreptul obligator de vot și femeile, care pe lângă celelalte condițiuni prevăzute de legea de față și legea electorală pentru camera deputaților și Senat²⁾, vor îndeplini și una din următoarele condițiuni :

1. Să aibă cunoștințele ciclului inferior secundar, normal sau profesional ;

2. Să fie funcționare de stat, județ sau comună ;

3. Să fie văduve de război.

4. Să fie decorate pentru activitatea în timpul războiului ;

5. Să fi făcut parte la promulgarea legii din conducerea societăților—cu personalitate juridică—cu scop de revendicări sociale, propagandă culturală sau de asistență socială”.

Art. 376. — „Pentru a fi eligibili în consiliul sătesc, comunal și județean, candidatul, fără deosebire, de sex, va trebui să aibă, pe lângă condițiunile din articolul precedent, vârsta de 25 ani”.

Art. 377. — Arată că nu pot fi aleși : Monachii ;

---

1) Tendința este ca să se acorde femeilor și drepturile politice pentru parlament. În acest moment să discutăm chestiunea de a se ști, dacă e valabilă votarea făcută de profesoare la Univesități, pentru alegerea unui senator.

2) A se vedea la finele acestor materii.

Militarii; persoanele care au contractat ori-ce fel de întreprinderi cu ad-ția respectivă; Funcționarii; De bitanții.

Art. 378. — „Nimeni nu poate fi în acelaș timp membru în două consilii comunale sau județene“.

Art. 379. — „Membrii consiliului sătesc și celui comunal nu pot face parte și din consiliul județean în afară de cei din municipiu“.

Art. 380. — „Ascendenții și descendenții, frații, surorile și aliații de acelaș grad nu pot fi în acelaș timp membri ai aceluiăș consiliu, cu rezerva dispozițiunilor pentru consiliile sătești din comunele rurale din Art. 28. (unde se opresc rudele până la al 4-lea grad)“.

Art. 381—389, se ocupă de listele electorale, etc,

* * *

2). Legea electorală din 27 Martie 1926, arată capacitatea, incapacitatea, nedemnitățile și incompatibilitățile în modul următor:

Art. 12 — Cetățenii români cari îndeplinesc condițiunile cerute de art. 1 și 4 al. a., își vor exercita dreptul de vot pe baza cărților de alegător ce li se vor libera conform listelor electorale întocmite după cum se arată mai jos.

Se vor considera cetățeni români în provinciile alipite și Dobrogea-Nouă, toți acei cari au fost constatați ca atari, potrivit legiuirilor în vigoare (a se vedea Introducerea, la început).

Art. 26 — Sunt incapabili de a fi alegători sau aleși acei puși sub interdicțiune sau consiliu judiciar, precum și cei în stare de feliment declarați și nerabili-tăți.

Art. 27. — Sunt nedemni a fi alegători sau aleși;

a). Cei condamnați pentru crime.

b). Cei condamnați pentru delictele prevăzute în art. 103, 112 — 121 inclusiv, 123 — 128 inclusiv,

135—146 inclusiv, 197, 203, 204, 205, 263, 264, 267, 268, 285—298 inclusiv, 306—311 inclusiv, 316, 322—325 inclusiv 332—334 și 336 din codul penal român sau în dispozițiile penale corespunzătoare în vigoare în Bucovina și ținuturile ardelene.

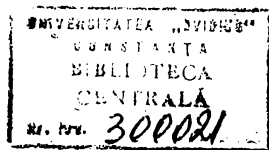
Deasemeni și cei condamnați pentru speculă ilicită sau delictе electorale prevăzute în prezenta lege pentru timpul cât au fost condamnați la pierderea dreptului de vot.

Aliniatele c) s) e) f) g) și h) arată cazurile de diverse condamnațiuni de ordin militar, cari nu interesează elementele feminine.

i.) Cei care țin casă de prostituție sau casă de joc de noroc.

Restul textului arată incompatibilitățile, militari, etc...

F I N E

Tabla de Materii

	<u>Pag.</u>
Absența privind pe femeile române	53
Absența privind pe femeile streine	59
Actele ce poate face o femeie	15
Adopțiunea privind pe femeile române	47
Adopțiunea privind pe femeile streine	48
Căsătoria femeilor române	19
Căsătoria femeilor streine	24
Contractele de căsătorie (vezi dote)	
Comerț, autorizațiunile necesare	142
Comerț, apărarea averii soției de negustor	144
Comerț, privind actele femeii comerciante	146
Convențiuni privind pe femeia română	129
Convențiuni, ce acte poate dânsa să facă	130
Convențiuni, privind pe femeia streină	138
Convențiuni, efectele lor	136
Divorțul, cu privire la femeile române	63

	<u>Pag.</u>
Divorțul cu privire la femeile streine	70
Donațiuni, cu privire la femeile române	95
Donațiuni, forma ei	96
Donațiuni, cuprinsul	97
Donațiuni, cu privire la femeile streine	100
Dote, cu privire la femeile române	106
Dote, regim parafernă	106
Dote, regim dotal	108
Dote, regim de achizițiuni	110
Dote, forma actului	111
Dote, efectele lor	118
Dote, cu privire la femeile străine	126
Drepturile politice ale femeilor române	156
Emanciparea cu privire la femeile române	49
Emanciparea cu privire la femeile streine	51
Executori testamentari	87
Filiațiunea, privind femeile române	28
Filiațiunea, privind femeile streine	32
Legate,	87
Legate universale	88
Legate cu titlu universal	88
Legate particulare	88
Majoratul femeilor române	14

	<u>Pag.</u>
Majoratul femeilor streine	18
Naționalitatea femeilor	5
Partea disponibilă într'un testament	88
Partea disponibilă cu privire la femeile române	88
Partea disponibilă cu privire la femeile streine	93
Pensiile, privitoare la soț	148
Pensiile privitoare la femei	154
Pensiile privitoare la văduve	154
Pensiile, privitoare la urmași	154
Rezerva sau partea rezervatoară la testamente	88
Succesiunile legale, privind pe femeile române	73
Succesiunile ascendente	76
Succesiunile colaterale	78
Succesiunile descendente	74
Succesiunile neregulate	80
Succesiunile testamentare	85
Succesiunile interesând pe femeile streine	90
Testamente, privitoare la femeile române	103
Testamente olografe (vezi succesiuni testamentare).	

	<u>Pag.</u>
Testamente autentice (vezi succesiuni testamentare)	
Testamente, mistic sau secret (vezi succesiuni testamentare)	
Tutela	33
